

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Homilia IX. De Chananæa

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

§. 17. Etiam Domine. Christus amat & cruciat, ut Ioseph, si vero nos tribulationem voluntarie suscipimus, ut mulier hac, erit nobis vilissima.

§. 18. Etiam Domine. Ficus simus primi s-

ris, ut mulier hac.

§. 19. Magna est fides tua. Videtur fidem hanc præferre fidei Abrahæ: Talis fides a Deo obtinet, etiam illud, quod ipse dixerat, non esse bonum hoc facere.

HOMILIA IX. DE CHANANÆA

Secundo die Iovis Quadragesimæ.

Egressus Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis, &c. Matth. 15.

Deu. 4. 2.
Origen.
Hic. 1. 10.
I. I. I. I.
Christus
ignis est.

Ved si presentem comparemus historiam, quam vita Christi commemorator D. Mattheus conscribit, cum ea quam heri nobis obiecit, patebit luce clarius meridiana quod in Christo Domino nostro impletas designet perfectissima: verum Dei qualitates, quas ipse Deus eandem esse dicit quæ essent et ignis, Deus tuus ignis consumens est. Illas servavit Origen. qui illas asserit diversis effectibus manifestari, quos in eis, quæ igni adhibentur, operatur. Si quippe sit straminis manipulus, eius flammis inectus, comburitur, consumitur fucus effectus candela. Si vero lamina fulgea aurea, quo eam fornax vitæ ardens, eo purior, eo progit lactidior. Hæc in Christo pendes, igne illo Domino. Hæc quidam ad eum accesserunt Pharisæi, hodie accedit mulier; Erant illi stipulae, Scribæ & Pharisæi: Hypocritæ, solum nitore exteriori sibi blandientes, nulla vera virtute f. I. I. I. I. Illos apprehendit ac inuadit supremus ille ignis, diuinæ scæ flammis reprobationis, eos insinuat: Generatio prava & adultera: ut homines damnat obduratos, æternam illis prædixit damnationem quorum iudicium arbitri seu criminales sedebunt. Nimirum, & Regina Aurræ. Erunt omnes superbi, & facientes insipientiam stipula & inflammabit eos. Quæ vero hodie accedit mulier, aurum est purissimum (a) ad co-

ablegat, tamen absit, ut consumatur, quin potius purificatur ut aurum, in qua lucidissimi omnium virtutum radii effulgere videantur: mirum fides firma, spes secunda, charitas incensa, pietas deuota, humilitas profunda, patientia constans, perseverantia inuincibilis, prudentia discreta, & fortitudo tanta, quæ vincat & ipsum Deum, & si Pharisæis nedum id quod petebant, non concessit, huic tantum largitus est eius, quod rogauit, ut suam propriam, mulieris tradiderit ac consignarit volucri, quam etiam in Ecclesia sua fidem proposuit exemplar: fuit enim huius mulieris fides eminentissima. O mulier magna est fides tua. Quocirca etiam nos D. Euangelista hortatur, ut in eam oculos nostros coniciamus, & quasi verum fidei, cæterarumque virtutum exemplar inueiamur, quod inuenitur. Ecce mulier Chananaea: ut enim aduertit D. Gregor, Nyssen. hæc & similes histoiæ, nobis non præleguntur, ut eas tantum admiremur, immo enim parus esset hic effectus, sed ut nos ad sedulam moueant imitationem. Pulcheria. Ecce mulier Chananaea. Oculos conice (hortatur Euangelista) in mulierem Chananaeam. Secundum naturam materiam paentummalam sobolem, at cælesti gratia adeo diuinam prolem, ut ad eam contuendam gratia cælestis sit nobis omnimode necessaria: eam igitur requiramus, cælesti Domina mediatricem, quam vidit in ea lo. D. Iohannes amictam sole, & gratia plenissimam. An. Ma. id.

Oras. in
a. I. I. I. I.
sed ut nos ad sedulam
moueant imitationem.

Malach.
e. 4. 1.
(a) Oro de
vigate 11
quatro
quilate.

§. 1. Excitat Dominus caelesti spiritu mulieres, quando virorum deficit feruor spiritus.

Notat D. Hieronymus quod Deus pro veteri consuetudine, quando viri deficiunt, & abierant ab eo, ad quod tenentur, excitat spiritum mulierum tam sapientem, ac iustum, ut virorum suppleat defectum, quo ex vna parte rebore viros confundat, & altera vero declaret, & brachii sui exponat potentiam, & diuinæ suæ providentiæ securitatem. Hæc norma scripturæ prologo sumorum, ut deficientibus viris sanctis, mulieres in vitam laudentur approbra. Hoc omnibus est in professo circa illam historiam quam refert Spiritus S. Inurgit & arma sumit vilissimus populus infidelium, contra populum Dei hinc viri ad o vecordes obstupuerunt, ut occidere nullus ausus fuerit inimicis: excitat Deus celebrem illam prophetissam Deboram, quæ sub palma morabatur, hanc ducent creat omnibus Ducibus quæ tam pouda hu c stratagemati decernit præscripta, vt eius sapientia, hostes numero copiosiores deuicti, in torpem fugam acti, & Dei populus perillustri victoria redierit glorio sus.

Demum in diebus Regis Iosæ. Viri primates quorum intererat esse populi Magistros: bonarum disciplinarum, & legis Dei imperiti languescabant, excitat tunc Dominus spiritum mulieris Holdæ, hanc doctricem ac magistram creat totius populi Doctoribus, quam summus sacerdos Elcias, & primæ notæ viri consulebant. Tempore Nabuchodonosor quando in Babilonia Magistri ac sacerdotes adeo a recto itinere deflecterant, vt Diuinæ tempus staterent misericordia, excitat Deus mulierem viduam Iudith, quæ innata sibi sapientia conuincit & Doctores & sacerdotes ipsa quoque sola plus efficit, quàm tota in vnum Republica congregata. Alia addit exempla D. Hier. tam mulierum, quas refert Scriptura, quam aliarum, quarum præclara facinora prædicant auctores prophani, quas vt sapientissimas extollunt: Aspersionem de qua agit Plato. Sapho, cuius meminit Pindarus. Corneliæ, vrbis Romane miraculum quam celebrat Carneades philosophus &c. Verum tamen hæc nobis ex Euangelio mulier sufficiat.

Hæretici viri populi Dei, & Republicæ luminaria, sapientes Magistri nostri, adeo sunt rudes, ac hebetes qui cum Deo agant, vt parum

est, quod petita non impetrent, insuper proli teris assertoribus, verba referunt acerrima, terribilia, minus formidabiles, & terræ suæ prognostica damnationis. Hodie spiritum excitat Dominus mulieris communis, vilis, proiectæ Chananeæ, quæ agere festinat cum Deo, idque tam felici ingenio, acri iudicio, ac multa facundia vt ipsam coeli sibi subdat fortitudinem, & Dei sibi cor deuinciat, vt iude haeriat quilibet, pro suæ voto voluntatis, cui datur tam generale assertorium, vt ei dicatur; *Erat tibi sicut viri.* Quales illi viri, & qualis hæc mulier? Viri illi filii generis Abrahæ in se & filiis suis benedicti; *Benedicuntur in te omnes gentes.* Viri in schola Dei vestatissimi, graduati in S. Scriptura, inter prophetas educati Illi, inquam viri hærent adeo elingues, barbari, peruersi, quales heri eos considerauimus. Mulier hæc, filia Cham, maledictus ille, maledicti eius posterit ac nepotes, ob horrendam in patrem Noe commissam irreuerentiam. Mulier, quæ nullas virtutum classes frequentarat, nec alios coluerat Magistros, nisi demones, quos in idolis adorauerat, lacte sacrilegiorum, idololatriæ, ac omni nequitiarum genere enutrita, ecce prodit illa tam prudens, sagax, itinere graditur adeo recto, vt totam illa doceat Ecclesiam, & sic virtutum omnium sapientissima Magistra.

Hoc supposito hodie mundum offendimus inuersum ac præposterum prout e. m. mundum considerans Salomon vidit, dum ait, *Vidi seruos in equis, & Principes ambulantes super terram quæ sibi serui.* Ordo præposterus. Erant Iudæi Domini Dei familiares, charissima pignora. Quorum adoptio est filiorum, & gloria & testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa, inquit Apostolus. Chananeæ vero, vt mancipia, & serui ad perpetuas damnati tritemes, per patrem suum Noe ob commissam in eum impudentiam, quorum primi serui fuerunt, quos mundus sibi seruos lubiecit, & ex quibus orta est infamis seruitus. Sit Chananeæ seruus eius. Ita quoque mulier hæc Christo Domino humiliter confitebatur, quando Iudæos vt filios nominat, Chananeæ os autem vt canes reuecerat, ipsa prudens intulit; *Erat Dominus: nam & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum.* Illi vero, qui Domini erant, descendunt pedes ex leuiori fidei equo illo, inquam cui insidens anima sursum ascendit & cælos ipsos superuolat, penetrat ad inima, illi vero repunt per terram maledicti: eo quod eorum cogitatio ne digno quidem alius ipsa terra sursum ad Deum electu

Ge. 22. 17

3 Ecc. 10. 7.

Ro. 9. 9.

Gen. 9. 17.

vetur, homines, terrigenæ, & adeo obtenebrati, ut ipsum lucidissimum solem sibi præsentem non intueantur: famula vero hæc ac vile mancipium, equum sibi arripit fidei, ex quo illi descenderant, illum secant, & contento mirabilique cursu progreditur in cognitione Christi Divinitatis: cui connectit actus heroicis humilitatis, patientiæ, perseverantiæ, præsertim vero orationis: actus tam singulares, ut eos Christus demitteretur, quibus cum superet, sibi subiciat, hoc denique agat, ut ipse Christus eius virtutis ac fidei sit præco, quam sic canora voce deprædicat. *O mulier magna est fides tua. Nos eam consideremus.*

§. 2. Est oratio, thesaurorum Dei clavis, cuius usum nos docet mulier Chananea.

Multa licet sint hæc in muliere, & admiranda, & imitanda, quod tamen in ea cæteris præeminet, illud est, quod nomen signat, quo eam describit Evangelista *Ecce mulier Chananea.* Nomen Chananea significat, negotiatricem. Phœnis est vulgare S. Scripturæ, quod in c. 37. negotiatores vocet Chananeos ita loquitur de forti illa muliere, *Cingulum tradidit, Chananea,* quod alii legunt, *Negotiatori.* Et hoc in muliere hæc præfulsit, quod fuerit negotiatricum cum Deo. Medium commune, & generale cum Deo negotiandi, statuitur oratio. In hac autem adeo primo gradu profecerat, ut magistra cæteris Ecclesiæ litteratissimis Doctoribus præferre posse videatur. Hæren: aliquid, & admirantur: videtur enim quod Dominus nimis parvus ac minus fuerit effectus, respectu hominis, qui se tamē aliis animantibus ostendit adeo liberalem, illis enim omnibus abundanter, & effusa manu suppeditavit, quæ ad eorum conservacionem ac defensionem, em necessaria esse censentur. Aibus concessit alas & plumas, quibus volarent, Avialium quædam armauit unguibus, alia cornibus; dentibus alia, celeritate alia, quibus se defendentes, fugerent, conseruarent: Homini vero horum dedit nihil, nec alas ad volatum, nec ad capiendum vngues, nec in defensionem cornua, nec ad fugam velocitatem; hoc etenim subtiliter dixit Iob unico verbo, *Nudus egressus sum de utero matris meæ.* Attamen, est omnino verissimum, quod Deus nedum minime parvus fuerit homini, quinimo multo abundantius illi prouiderit de his quæ ei opus erant, quam omnibus aliis creaturis eo quod illi omnium suorum tradidit clauem thesaurorum. Quis illum vt auarum

reprehenderet Regem erga filium suum Principem, qui cum famulis suis diuitias suas disperteret, filio vero suo harum nihil daret; daret autem ei omnium thesaurorum suorum clauem, quam semel tantum retorquens, haberet quidquid desideraret. Ita cum hominibus egit Deus. Cunctis animalibus sua singulis dona dispertit. *Aperis tu manum tuam, & implebis omnia animalia benedictionibus.* Quæ pulchritudo pauoni? quæ vngues leoni? quæ fortitudo tigridi? quæ proboscis elephantis? quod cornu Rhinocerotis? quæ crania equo? quæ ceruo celeritas? quæ sanitas coruo? quæ ala aquilæ? quæ plumæ auiibus? quæ ouibus lana? Homini horum nihil, contentior; verumtamen dedit illi, ait D. Ang. cl. temp. a. uem vniuersalem omnium gazarum, quas Deus possidet, quæ est hæc clavis? Oratio, quæ nihil aliud est, quam certa clavis cæli vbi Dei thesauri conclusi reseruantur.

Hoc ipsum Deus homini primitus exposuit, quando, statim a peccato commisso, & Adam summis miseris obruto, mulieri prædixit, *Multiplicabo arummas tuas, & conceptus tuos, in dolore paries filios, & sub viri potestate eris.* Quid igitur Domine Deus, an nullum ei superest remedium Itane mulierem omni destitutam solatio desereres? Nequaquam, quod ergo ei paras remedium? *Ad virum tuum conuersio tua.* Ita legitur multi, (assegit D. Hieron. a) & legit D. Ch. ylost. b & Cypr. e id quod nostra vulgata lectio habet: *Sub viri potestate eris.* Nuda es o mulier omni bono, ecce tibi præparo remedium vniuersale, hoc autem pono in eo quod oculos tuos ad virum tuum conuertas, quacumque te videris pestilenti calamitate. *Ad virum tuum conuersio tua.* Sed qua ratione Domine Deus illam tribulationibus leuabit, qui non minus quam illa, tribulationibus arctatur condemnatur? Voluit exponere remedium, quod per hoc homini concedit suis omnibus tribulationibus, ac necessitatibus subleuandis peræcommo dum Sponsus noster, Deus est. Assignare remedium vniuersale cunctis calamitatibus vniuersum, mulieri, vt suos ad sponsum conuertat oculos, quasi figurabat, quod illud ipsum erat, quod homini parabat quibus, cumque suis arummas aptissimum, nimirum, si oculos suos sursum ad Deum dirigat, dica quemcumque Dauid, *Ad te leuauit oculos meos, qui habitas in caelis.* Oratio est (inquit D. Damascenus, apud D. Thom. a) *Eluatio mentis in Deum.* Hæc est (auctore D. Augustino b) clavis arcarum Dei, clavis cælorum. Quam eleganter hoc dixit D. Jacob. *Elias homo erat, similis nobis passibilis*

Ps. 144. 166

Se. 220. de

Gen. 3. 16

a Lib. de

tradition.

Hebr. in

Gen.

b Hom. in

Gen.

c Li. de dis.

cipl. &

habitu.

Est. 122. 19

D. Damasc.

a 2. 2. 7. 83

b. 1. 1. 226.

de 1. mp.

loc. 1. 17

§. 3. 1. 17

Oratione oravit, ut non miseret. Aperiebat & claudebat pro libitu cistas illas coelites, hac utens clavis supereminenti. Hoc Christus nos docuit, quando, ut nos ab omni eximeret cura, & sollicitudine, quibus ob quotidianas angustiamur necessitates, & quid nobis sit agendum, ignovimus dum nobis deficit corporis valetudo, quies, opes, panis, veltis, & nos a Deo omnium indigos & derelictos arbitramur. Non te frangat ista res, ne queraris (ait Dominus) ecce enim omnium thesaurorum Dei clavis in manu tua, conatorque eam, & aperti, *Quicumque orantes petitis credite quia accipietis, & evenient vobis.* Ad votum omnibus abunde munusculum ac instructum eduxit Dominus populum de Ægyptiaca servitute: licet a deo omnis alimentum indigum, ut non nisi parum farinae secum detulerit. Virorum erat numerus sexcenta milia, exceptis mulieribus, parvulis ac Senioribus, quorum erat numerus sine numero. *Sexcenta milia pedum.* Num ergo tantæ præcipis multitudini, iter aggrediarum tam largum, sterile, instructuosum, ditutum, sine vlla provisione, cum & in terram tendat adeo iniquosam, ut illi ad potum deficiat frigida? Ne timueris, illi aliquid defuturum: hanc enim illi dedi clavam, & dixi: *Dilata os tuum, & implebo vltud.* Dum necessitate premeris, hanc sume clavam orationis, hac aperi, pete, & quidquid petieris, im petrabis. Si, ut aperiat mare medium, iter solidum sicumque gressibus tuis præbeat, Si, ut tibi de petra prosiliat aqua crystallina: si, ut tibi cibus depluat de sideribus, manibus pistus Angelorum: si, ut tibi ventus adducat coturnices ad luxum, si, ut sol cursum contineat, quo dies tibi pro voto proceletur, & absolvas negotia, quæ prætendis, si, ut Jordanis fluxum suum suspendat, quo liber transgrediaris; *Petite, & accipietis, pulsate, & aperietur vobis.* *Dilata os tuum.* Hinc intelligamus, quod dicit S. Textus. *Armata ascenderunt filij Israel de terra Ægypti.* Qui istud: considerando enim S. Scripturam *Quæ arma nec lanceas, nec gladios, nec balistas, nec thomasescum rases æreos, nec vllum bellentem apparatus seculerint cum devexerunt, sed nec quidem potuerunt: ex Ægypto quippe tumultu discesserunt, ut nec in eibi quidquam nisi parum farinae, rem nullius momenti poterint conferre, & vix valuerint vestrum la. cinulas colligare?*

Et hoc quidem verum est (inquit Orig.) quod secum arma non exulerint: at illos Deus armatos eduxit: eo quod illos armis munitur orationis, quæ tam est uniuersalis, ut ea sola possit

plura, quam omnia arma defensiva & offensiva. Quod optime Rex B. ille intellexit, dum vidit Dei populum (inquit Orig.) fines suos accedentem, tanto ex hoc horrore percussus si it, ut penne animos deiecerit, militare cogit concilium, tumorem suum ac paruos exposuit animos & dicit: *irantur omnes: qui & Regi.* Quid tibi timetis, o Rex potentissime, regno tuo securus, muris tuis, propugnaculis armisque præmunitus: quid populum hunc tuum reformidas? Non inermis proedit hic populus: talia enim defert arma, quibus resistat non potest (amabo) hæc arma? Oratio illis hoc Rex exposuit, dum populum Dei comparat boui, qui in si petiori oris parte dentibus caeret, quibus herbas consistinat: ac vero Deus eius linguæ talem indidit fortitudinem, ut ea sola cunctas disceperet herbas etiam fortissimas. *Ita d. lebit hic populus, omnes qui in nostris finibus commorantur.* *Num. 22. s. sicut vos herbas, & sicut ad radices ea pere.* Saperet & contemplabatur Rex, quod licet Deus populum hunc eduxisset lanceis, gladiis, loriceis, & ceteris mem illi tamen fortissima dedisset arma, ceterum orationem, & tantum in lingua eius robur ac vires statisset, ut orando, quidquid vellet impetraret. Ac p. omne dixit: *Populus hie tantis pollet viribus mouendis linguam, ut non sit qui illi resistat, sicut nec bouis linguæ vlla resistere herba posse videntur.* Et hæc est (ait Orig.) plurimum Doctorum sententia.

Quæ arma tam uniuersalia, tam fortia, tam offensiva, ut nullus sit inimicus, quem hæc arma non superent, nullus scilicet, quem non retundant fortiora. Tantum eleuat manus suas Moyses orando, & ecce tota languescit Amaleitarum fortitudo. Extollit Dei populus in eorum voces, & ecce muti corrunt lericunt hini. Vnico oris sui verbo, ignem de celo detrahit Elias, in suorum contemptorum supplicium. Sola oratione contriuit pessima Elther impiissimas Amari machinationes, quibus Dei populum perdere moliebat. Alia nulla deposeit armam ludith vidua, mulier infirma, contra omnium copiosissimum, quos sol vidit, exercitum Holofernis: quando eum expugnatura descendit, rogante eam Summo Sacerdote, totoque Bethulie populo, quæ sibi vellet arma comparari, respondit: *Nihil aliud fiat, nisi oratio pro me, ad Dominum Deum nostrum.* Quod & ipsum Summus Sacerdos Elzach m intellexit, quando populus Dei quid primum ageret aut vltimum, amaro conternatus ignoraret: hoc unum in eorum defensionem, libes statemque persuasit, scilicet oratio.

Mat. 11. 47.

Num. 11. 31.

Ps. 80. 11.

Exo. 13. 18.

I. 11. Quæ arma...

Num. 22. s.

Oratio, ut ma opt.

Ind. 33

orationem. Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, &c. Memores estote Moysi serui Domini qui Amalec confidencem in virtute sua, & in potentia sua, & in exercitu suo, & in clypeis suis, & in curribus suis, & in equitibus suis, non seruo pugnando, sed precibus sanctis orando, deiecit.

¶ 7. Altius decantari non potest vis orationis, quam nobis eam exulit Spiritus sanctus dum ait, quod per eam prauauerit, ac deuicentur Iacob fortissimum ac potentissimum illum Angelum: Luctabatur cum eo nocte tota, ac tandem: Inualuit ad Angelum, & confortatus est, *Off. 12. 4. ficut, & rogauit eum.*

Hæc enim illa fuit lucta, cumque ita sit, quod Angelus ille fuerit vel Verbum æternum, vel eius diuinam representantem personam, hoc significabat, quod Deo ipsi prauauerit oratione: Nihil te hoc moueat, quod si Deus sit omnipotens, & ipsa quoque est oratio, ut ab eo quælibet obtineat: quinimo ut ipsi manus liget, & nostro loquendi modo, ipsum decineat, ne faciat, nisi quæ uoluerimus. Ob hoc rogat nos Apostolus: Nihil solliciti sitis. Quid hoc, an prohibes me diuersis curis implicari, deficiente pane, ualitudine, & quiete, quibus illa mihi compatem? Si me persequatur inimicus, sollicitus a bil ero? Ille mihi honorem, aliter bona, uitam hic molimur perdere, nihil agam? quis me reddet securum? Oratio. *Sed in omni oratione, & obsecratione, cum gratiarum actione, precibus uestra innotescant apud Deum.* Contorque clauem orationis, & de Dei thesauris expromes quantum tibi fuerit necessarium. *Pet. 1. 4. & accipietis.*

Porto te modo audiq̄ contradicentem Domine, hoc ego non expetor: a multis enim diebus corporis rogavi sanitatem, & infirmus decumbendo flagito remedium, & semper omnium indignus uico paxillis nullo. Quietem postulo, & celsatus uiuere: & ecce quousque increfcent calami ates. Hæc sit opinio. Iamque ratio, quia clauis hæc male ueris, nec armis istis ludere didicisti. Ita objectioni tuæ respondet D. Iacobus. *Petitus & non accepit, eo quod male petiuit.* Proverbium est, in clauibus & armis plus ualere industriad quam uires; quod si dexter romphæa non ludas, parum est, quod te ista ab hoste non defendas incolumem, insuper & teipsum occides inexpectus. Hoc uidimus in Pharisæis belternis, qui Christum accesserunt signa petentes, & nedam minime quæ petierunt in petierunt, quo potius, illis hoc maxi-

me nocuerit. Attamen quid hodie possit oratio, patet, si quis industrius illis armis, hæc clauis uinouerit. *Ecce mulier Chananaea. Obiicitis (credo); Dominus, quod Abraham, Isaac, Iacob, Moyses, Iosue, David, Daniel, Esther, Iudith, alique quam plurimi, petita consequantur, non obstapeo, fuerunt enim uiri, coram Deo, meritis clarissimi: ego uero peccator, miser, miserabilis, qui uitæ mex tempus, non nisi peccatis consumpsi, qua ratione, quæ peto, mihi largiatur? Hoc te nihil moueat; licet sit mulier Chananaea, idololatrica, maledicta, quidquid optarit assequetur, si artem nouerit negociandi. Mulier Chananaea sagax negotiatrix, clauem hæc adeo dextere contorquet, ut diuini pectoris aperiat serena, & thesaurorum cistas, Christi Domini pectus, in quo sunt omnes thesauri Quos Coloss. 3. deprædatur, & quidquid uoluerit impetrat, ut ipse Christus illi consentit. Fiat tibi, ficut uis. Nos ex illa discamus negociari.*

¶ 3. *Eliæ Iudeos deserenti, corui seruiert, & Christo gentiles, ad quorum ultimam lucem Sol iste radiant.*

Egressus, Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis. *8* *¶* *Ecce mulier Chananaea a sinibus illis egressa.*

Ecce hic impletam ait D. Augustinus, Elæ historiam Cum p. imum Vates ille Elias egressus est, & se Iudeis manifestauit, Iudei in eum insurrexerunt, eius miracula uilipenderunt: Illos statim deserere, peregrina petere, deserta colere; & ecce accurrunt corui, qui peregrino seruiant, cibos ministrant esurienti, & deyel cto obsequantur. Huius historie inquit D. Augustinus, præcipuum intentum, non est littera mortua: illius serurare spiritum, & quid in ea Deus signet figuratum. Verus Elias Christus est, cui pauca nomina, melius quam hoc, conueniant; Elias enim significat: *Deus Dominus*, & hoc nomen a Rege David insignitur: *Deus Dominus & illuxit nobis.* Dum hic in publicum prodit, concionando, mirabilia inter Iudeos operando, nulle eum infestant persecutionibus, detrahunt calumnias, miracula peruertunt, doctrinam reiciunt. Quocirca illis relictis abiit, deserta petiit, Gentilitatem lege diuina incultam, Sacramentorum ac Dei cognitionis infœcundam. Certe Iudæa egredientem at Gentilitatem aduenientem. *Egressus, secessit in partes Tyri & Sidonis.* Et ecce aduolant illi con-

titron Lanuza Bap. de Tom. 1. 2.

8 *¶* *Ecce mulier Chananaea a sinibus illis egressa.* *Ser. 2. 9. de temp.* *Psal. 117. 27.*

8 *¶* *Ecce mulier Chananaea a sinibus illis egressa.*

8 *¶* *Ecce mulier Chananaea a sinibus illis egressa.*

8 *¶* *Ecce mulier Chananaea a sinibus illis egressa.*

8 *¶* *Ecce mulier Chananaea a sinibus illis egressa.*

8 *¶* *Ecce mulier Chananaea a sinibus illis egressa.*

8 *¶* *Ecce mulier Chananaea a sinibus illis egressa.*

tinuo corvi, vt ei seruiant, lau:que recreent a Iuda: in honorem. Proprium Gentilibus nomen (teste D. Augustino) est coruus, ob peccatorum nigredinem, quibus ita vnde quaque foedabatur, vt nullum eis superesset membrum candidum, nudum, defecatum. Ita de Gentilibus facetur Ecclesia, in primo illo statu; *Nigra sum, & addit, sed formosa.* Declarans statum posteriorem, quem aqua deluta baptismatis est assecuta. *Asperges me hyssopo, & mundabor, Lauabis me, & super nitum dealabor.* Egre diat de arca coruus, cuius cupiditae sint ac deliciae cadauera mortuorum. Eodem passu egressus infidelis populus ex Abrahæ domo, id est, veram vnus Dei fidem abnegans, inter idola lubens versabatur. *Veluti mortuorum cadaueribus, idola ministrabat,* ait D. Augustinus, *Quam primum Elias hic celestis deserta coluit, ecce in eius corvi conuolant obsequium: Capharnaum ingreditur, & ecce Centurio Gentilis eum excipit honorifice, tanta fide, tanta confessione veneratur, vt & ipsum Christum rapiat in admirationem. Samaritanam adit, & ecce mulier Samaritana, qualis huic occurrit Eliae ministrata? Modo vero, secedens in partes Tyri & Sidonis, *Ecce mulier Chananaea,* innumeris eum recreat obsequiis, eius consistet diuinitatem, adorat presentiam, potestatem veneratur, pietatem inelamat, Misertati supplicat, misericordiae pedibus p. euoluta. *Ecce mulier Chananaea a suis illis egressa.**

Can. 1. 4. Esai. 50. 9

D. Aug. Ser. 201. de tem. 10. 10

9

Reg. 20.

Mar. 6. 6.

Lact. Firmian. Li. 2. c. 1. 4. Gen. 9. 2. 4.

Non incongruum erit huic histor. id quod heri proposuimus de stupendo illo portento, quod tantam philosophandi sapientibus Babylonis suggessit rationem: nimirum solis retrogressus, nec eum sistere in horologio Achaz, donec vltimam lineam radiis illustraret. Sol diuinus Christus erat; cuius cursus communis per Iudæam agebatur, ad hoc enim illuxit mundo, ipsomet teste: *Non sum missus nisi ad ones domus Israel.* Hanc, cursum suum perficiens inambulabat. *Circuibat castella, in circuitu docens.* Attende modo eum retrogradientem: *Egressus Iesus, secessit &c.* Cursum suum per Iudæa lineas deserit, & ad Tyrios, Sidoniosque retrograditur, & vltimam eorum lineam illustrat. *Ecce mulier Chananaea.* Inter orbis nationes, nulla distantior seu rodior in Dei cognitione ipsis Chananaeis, de quibus optatur Lactantius Firmianus, quod ipsi omnium primo Deo terga vertentur: eius fidem curant, idola colunt. *Hæc fuit prima gens, qua Deum ignorauit.* Ex genere sunt Chan,

de quo Spiritus sanctus recensens filios Noe ait *Filius suus minor.* Non natus minor, siquidem D. Chrysostom. a D. Ambros. b notant eum fuisse natu maiorem fratre suo Iaphet, sed ob morum peruersitatem ceteris censetur inferior Huic nationi adeo erat innata malitia, vt Spiritus sanctus testetur illi fuisse quasi naturalem. *Nequam est natio illorum, & naturalis malitia ipsorum.* Iniquissima gentes (ait D. Chrysost.) a. *pud quas etiam leges natura eversa fuerant.* Hinc orta phrasis Spiritus sancti qua summam exponat malitiam, & hominem describat omnium pessimum, vt eum vocet Chananaeum. Ita proloquitur de Synagoga. *Generatio ista de terra Chananae.* Nec ipse Daniel cognomen magis inuenit proprium, quo Senioris illius peruersi, & contra pudicam Susannam iudicis iniustissimi malitiam declararet, quam quod eum intulerit. *Semen Chananae & von Iuda.* Licet autem vt talis tota illa natio haberetur, uominatim tamen erant mulieres ceteris nequiores, quæ maxime Dei animum offendunt, illæ enim lapis fuerant offensiois & petra scandali Iudæis, vt in Dei contemptum idolis sacrificarent quod grauiter expendit Rex Vates. *Sacrificauerunt in simulacris Chananae.* Ecce lineam vltimam: *Ecce mulier Chananaea.* Hanc sol ille diuinus illustrat, tanta lucis plenitudine, qua eam adeo reddit illi stem ac splendendam, vt ex se radios emittat adeo lucidos, ac claros, ut ad eius lucem gradi posse videamur. Ne hoc tibi persuaseris, Deo defuturum, qui illi serudit obediens, qui eum sequatur fidelis. Si eum tu manum mittas, & diuinæ gratiæ luci fenestras ocellas obduras, nouit ille ad alium retrogradi tenebrionem, illum sua luce collustrare, qua ille clarificetur, & in æternum uiuat gloriosus.

a He. 2. 9. in Gen. b Loh. de Noe art. 31. Sap. 12. 10.

D. Christ. In cap. 15. Mat. 10. 2. Eze. 16. 3.

Dan. 13. 16.

Sacrificauerunt in simulacris Chananae. P. 103. 11

§ 4. Egressa mulier. Egressus Christi, huius mulieris operabatur egressum; quæ, vt Onager, capta est irubatione.

Ingeniose sibi inuicem occidunt Christus & Chananaea, quod Euangelista significat, eodem utens verbo, de illo, & de illa loquens, de Christo sic ait: *Egressus est Iesus.* Statim vero de illa: *Egressa mulier Chananaea.* Et enim egressus sibi subtiliter correspondebant. Primo Iesus egressus est de num illa: quia huius egressus, ortum suum habuit ex egressu Iesu; numquam enim illa Christum equalitudo egresseretur, nec locum suæ nequitiae ac coecitatis deseret

10

Christ. uenit comp. tar.

deserret alio migratura, nisi Christus prius Iudæa egrediens, & terram Chanaan ingrediens & terram Chanaan ingrediens, suæ lucis radios emitteret, quibus illam illuminavit. Signavit in hoc diuinus Euangelista doctrinam Catholicam nimirum, quod nunquam egrediatur peccator, ut Deum querat, nisi primum Deus eum questurus egrediatur: diuinæ suæ gratiæ radiis illustrans, quibus illum prior moueat, & incitet torpescentem. Numquam Petrus de miserabili triplicis negationis scandalo foras egredere-
 tur nisi illud præcessisset, *Et conuersus Dominus respexit Petrum.* Nec Christi rogaret misericordiam, siens amare, nisi illum Christus prior ad misericordiam sinum inuississet: Sed nec pueruli iam mortui oculi potuissent aperiri, quibus Prophetam Ezechum intueretur iam uiuus, nisi ille prior suos pueruli oculis superinclinasset: quod ille optime nouerat, qui nos hoc docuit; D. Ioannes: *Non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos.* Quotiescumque de peccatis egredimur ad Deum, toties prior ad nos egreditur Dei præueniens misericordia peccatores.

Verum enim vero & aliud hic interfucet mysterium: dum enim tam specialiter notat Euangelista regionem, quam Christus ingreditur scilicet Tyri & Sidonis: arbitror, uoluisse significare quod egressus hic fuerit, ueluti Principis cuiusdam egressus in uenationem. Tenet consuetudo inter Principes, dum nimis fatigantur, aut ob subditi alicuius impudens facinus exasperantur, quærere diuerticula molestiarum, egredi uenatum, ut animalium ferociam captura, stomachantem dolorem possint temperare. Hoc opinor Christus egit: Eum etenim Iudææ grauius suis fraudibus, & diabolica nequiritia, ut heri diximus, irritarunt: eos deserit, egreditur uenatum, hoc enim significat Sidon. Erat autem Sidon ciuitas Phœnicæ, quam exiit Sidon filius Chanaan, & significat uenationem. Egreditur Christus in Sidonem, quasi dicat, egreditur ad uenationem per desertam Gentilitatis. Quinimo & modo, actus fuit suæ diuinæ prouidentiae, quo permisit diabolus domum ingredi huius mulieris, ad hoc ut eam compellat egredi festinato, & in manus incidat Christi uenatoris. Nihil iucundius, acceptius nihil in uenatione, quam dum restricta ab accipitris ardea se vitro tradit manibus uenatoris: quando falcone perterrita perdit, subfidium quærit ab eo, qui eam insectatur: Studet alter, ut cuniculus, quem uiua-

rio suo inclusum alit, egrediatur, & se manibus vitro tradat capiendum, impellit per hanc partem uierram, quæ cuniculi subintrat mandram, quem uingibus impetit & vexat inquietata, quo eam ad egressum compellit, ut manibus tradatur uenatoris.

Venatum egreditur cælorum Princeps Christus, appetit, ut cuniculus qui infidelitatis mandra delitescit, egrediatur sibi in occursum: per hanc partem impellit uierram, dæmonem, rapacibus unguibus terribilem, qui filiam mulieris disscerpat, dilaniet, excruciet. Ecce quam uelox mandra egrediatur, & se Christi tradat manibus capiendam. *Ecce mulier Chanaan ta, de finibus illis egressa clamabat ad Dominum.* Hic liquido constat, quid Dominus uoluerit, dum locum dedit diabolo, introeundi eius domum, filiamque cruciandi: Hoc quoque præterdit, quando tibi hærenti intra mandram scelerum tuorum, concubinatus, uisuræ, odii, rancoris, immittit Deus infirmitatem, quæ te aggrediat, male torquet: febriem, quæ te ad extrema deducat inexpectato: coxendicem, quæ tibi mortales adferat anxietates, tribulationem, qualem nunquam suspicabaris. Hoc ipse Deus intimabat (teste diuus Hieronymus) quando, ut animam peccatricem uenaretur, ait, *bat. Sepiam uiam tuam spinis.* Et dum uelut populi querelæ respondens, cur illos premeret calamitatibus, dicebat Vati Osee: *In tribulatione sua manus surgunt, & dicent: Venite, ascendamus ad Dominum.* Dum se tribulationibus dolent conteri, ascendunt ad me. Quam celer accurre ad Confessarium, quando te dolor acutus constringit: Et quam sollicitus mittendi ad talem uel aalem Ecclesiam, ut ad tuam dicant missas intentionem? Quæ non proposita, peccata deserendi, Deo seruiendi?

Expendit D. Basil. duo fuisse stultorum genera: quidam enim asserbant, nullum esse Deum in hoc mundo cum tot calamitatibus repleatur; Alii tenebant, quod si sit aliquis, eum esse crudelem, dolores & cruciatus his & illis immittentem. Plane indigent elleboro, ait s. Diuus Basil. Ipse est in mundo. *Non longe est ab unoquoque nostrum; in ipso enim uiuimus, mouemur & sumus.* ait alter Poeta, relatus a Diuo Paulo, & ipse est, qui nos his affligit angustiis, quas incessanter patimur: & nos per Prophetam Amos instruit: *Si erit malum in ciuitate, quod Dominus non fecerit.* Ipse est, qui febres, qui podagras, qui ischiades, qui famem, qui pestem immittit, nec quidquam contingit, ip-

Deus
 non egre
 ditur ad
 peccato
 rum
 22. 6.
 23. 4.
 24. 4.
 25. 4.
 26. 4.
 27. 4.
 28. 4.
 29. 4.
 30. 4.
 31. 4.
 32. 4.
 33. 4.
 34. 4.
 35. 4.
 36. 4.
 37. 4.
 38. 4.
 39. 4.
 40. 4.
 41. 4.
 42. 4.
 43. 4.
 44. 4.
 45. 4.
 46. 4.
 47. 4.
 48. 4.
 49. 4.
 50. 4.
 51. 4.
 52. 4.
 53. 4.
 54. 4.
 55. 4.
 56. 4.
 57. 4.
 58. 4.
 59. 4.
 60. 4.
 61. 4.
 62. 4.
 63. 4.
 64. 4.
 65. 4.
 66. 4.
 67. 4.
 68. 4.
 69. 4.
 70. 4.
 71. 4.
 72. 4.
 73. 4.
 74. 4.
 75. 4.
 76. 4.
 77. 4.
 78. 4.
 79. 4.
 80. 4.
 81. 4.
 82. 4.
 83. 4.
 84. 4.
 85. 4.
 86. 4.
 87. 4.
 88. 4.
 89. 4.
 90. 4.
 91. 4.
 92. 4.
 93. 4.
 94. 4.
 95. 4.
 96. 4.
 97. 4.
 98. 4.
 99. 4.
 100. 4.

11 11

In c. 2.
 Osee. Ose.
 2. 6.
 Ose. 6. 1.

Hom. 2.
 Quod
 Deus au
 dit mal
 rum non
 III.
 Amo. 3. 6.

so aut non faciente, an non permitte, idque p. uden illima dispositione, verumtameo non in nostram perditionem, sed in bonum nostrum in nostrum emolumentum.

Pe. docta sunt hæc Vatis Regii verba. *Ps. 12* des, quoniam tu laborem, & dolorem confide- *Pal. 19* yas, ut tradas eos in manus tuas. His conso- *34.* nant eiusdem Vatis alia verba: In chamo, & *Isal. 32* fraxina maxillas eorum confringe, qui inon oppro- *9.* ximant ad te. Inice illis chamum quod si non sufficit, adhibe fraxinum durum quo illos ad te adducas etiam reluctantes. Ambulat equus solutus, inice illi chamum, eo non red- ditur doctus non mitigatur, nec te trahentem sequitur, superadde fraxinum, quod ei maxillas fortius confringat, hoc indubie pro voto illum deduces quocumque lubuerit.

D. Av. *Psalm.* *55. 8.* Ira populos deduces, ita ipse patitur, quod nos confringet. Quod deducet malas intentiones, mores refractarios ostendens se commotum.

Iv. *Auer.* *ad* *Deum.* *Exod.* *39. 3.* Piamonet Deus Moysen, ut incedat brachias aureas, & extenuet eas in fila, ut possint torqueti cum priorum colorum subtegmie, vitata hyacinthina quod & fecit. Verumtamen priusquam illis confuta superhumeralis ne- cleretur iunctura, & in fila extenuarentur, multos passus sumictus malleorum. Ut autem Deum clare cognoscat, ut ei sit amicitia familiaris, necesse est, pluribus tribulationibus, multo poenitentia verbere extengetur, & cordis eius durities mitigetur. Domine Deus progredere laborem & dolorem considerans, ut tradas eos in manus tuas. Videt te Deus a conspectu suo fugientem vitis & sceleribus tuis, & nullum aliud esse, quo revertaris, medium, quam labores, & calamitates & illas duriores.

Idem iterum exposuit per Hieremiam, ani- *Hier. 2. 23* ma loquens, quam volebat (ut ita dicamus) ut se suis manibus traderet. *Cursor leuis explicans vias suas.* O quam te plango, qui veluti cursor leuis simus tuas percurris nequitia & stultitia sembras, quo non festino pede tuis ad omnem impudicitiam, vindictam, gulam, quam celer non properas ad vitas, contra- ctus iniquos, quam non propece præcipitas in illud, quod tibi aut emolumento aut sensu- alitate fore persuades? Domine quid reme- dii? Illud ipsum, quo venatores veniunt ad capiendum Onagram. *Onager assuetus in so- litudine, in desiderio anima sua attraxit ventum*

amoris sui: nullus auertat eum, omnes qui que- rant eum, non deficient, in mensuris inuenient eum. Loquitur, ex opinione Vatabli de asina syluestri. Leuissima est, quando per deserta discendit, cuius ratio est; quia nullo negotio respirat, & ventum attrahit quantumlibet. In- de oritur in eundo tibi difficultas, eo quod tibi deficiat halitus, & qui pectus habent oc- clusum, & asthma opprellum magis adhuc laborant. Nullam vero patitur asina syluestris difficultatem. In desiderio anima sua attraxit ventum. Respirat quomodo, & quantumlibet, proinde currit adeo celeriter, ut non sit qui eam detineat, aut assequatur. Nullus auertat eam. Quocirca venatores, qui ei insidiantur, nec se fatigant, nec eam currentem insectantur. Om- nes qui quarunt eam non deficient. Attamen at- tendunt mature, dum prægnans sit, & partui vicina, eo quippe tempore extr emos patitur cruciatus, quibus, ut agnellus, mitigatur, quoniam partus doloribus opprella, quasi auxi- lium rogatura sponte sua, se manibus tradit venatorum. In mensuris inuenient eam. O anima deploranda, quæ tam velox tua percur- ris diuerticula, inuia, deserta. *Cursor leuis explicans vias suas.* Quam te explicas, & percurris vias perditionis? quam celer in tuis affectibus? quam proprio gressu ad diabolicas vias? quis te de inuicem tuis ambitionibus in- hiantem? Quis siltat currentem, alienam mu- lierem insequentem, mundi honores venan- tem, lucris tuis perituis insudantem? Nec vox altisona prædicatoris, nec ignis æterni ve- ridica propositio, nec vitæ breuitatis obiectio, que finem accipiet, dum de fine manus co- gitas, nec discriminum, quibus exponeris va- ricinium, nec vanitatis eorum, ad que ad- spiras, instructio: nec malleorum ictus, qui- bus tuam incessanter Deus percutit conscien- tiam; & cor tuum continuo pulsu correctio- nis inquietat. Quid remedii? Adeste par- tus dolores, angustis, & calamitatibus te Deus fatiget: coxe dixit te cruciet, sibiris adu- rat, his tibi intendatur, quæ te exciet: nauis tibi submergatur, cuius diuitis inhiabas: amicus tibi iniegerrimus moriatur tuæ spei baculus, filiolus, lumen oculorum tuorum tendat ad occasum: infirmetur filia tuæ me- stitiæ solamen.

Quam cito mitigaris, conuiescis? ut ag- nellus, spontaneus ad Dei manus recurris, il- lis te tradis, illis te committis, illi iucos, quod obsequeris, seruus eris amodo fidelior. *Quot*

13

Quot voces ingeminas, quoties illi psalmum decantas: *Miserere mei Domine, fili David, miserere mei!* In hunc finem labores immittit Deus & cruciatus; vt hoc med. o nos ad se suppli- ces venite compellat, subsidium, suaque dona postulant. Expendit Origen. responsum Pharaonis datum Moyli, Aaroni & Semoribus Israel. *Quis est Dominus, ut audiam vocem eius?* Et dimittam Israel? Nescio Dominum, & Israel non dimittam. An dari potest impudentior, stultiorque responso? Non miremur, de eorum grege est, de quibus postmodum David: *In labore hominum non sumi, & cum hominibus &c. Ideo tenuit eos superbia.* Denique videbis eum (inquit Origen.) paulo post *quantum profecti in flagellis, quanto melior verberatus efficitur.* Iste qui moelo dicit: *Nescio Dominum.* Iste eum vim senserit verberum, dicit *quis est?* Orate pro me Dominum, & non solum hoc, sed etiam contestantibus. Magis fatentur, quia dignus Dei est in virtute signorum. Nemo ergo crederet, verbera Domini pœnalem esse interitum, aut perniciem. Sensum hunc imitator est D. August. cui addit prohibens flagelli robur, quo Deus agnosce tur, hoc idem declarans de diabolo, per Pharaonem designatum. Audi quid responderi Princeps mundi huius. *Nescio Dominum.* Sed vide in Evangelio, quemodo verberatus emendet hunc vocem. *Scriptum est enim; quia clamaverunt demoni ad Dominum, & dixerunt: Quod venisti ante tempus torquere nos? Scimus te, qui sis, tu es filius Dei vni.* Vbi tormenta senserunt, sciunt Dominum. *Ante flagella dicit: Nescio Dominum & Israel non dimittam sed postea Israel dimittit & non solum dimittit, sed ipse perurgebat eum exire.* Quando tanis puniebatur: *Orate Dominum.* Cur modo non ait: *Nescio Dominum?* quando lapidibus & grandine obruebatur, ait: *Pœcaui & nunc Dominus iustus, & ego.* Et populus meus impius. Dum locusta cuncta corrodunt & deculant, clamant: *Pœcaui.* Ea vero hora, qua Deus flagellum continebat, & ille quodque Deum non noverat. Videns Pharaon, quod dicitur: *in vestre requies ingranavit cor suum.* Quod noverat D. August. iterum quando grandinis plaga cessavit. Noveris autem (inquit David) Deum cœco impetu flagellis cœdere neminem. *Tu laborem & dolorem consideras, vt tradas eos in manus tuas.* Sagax ferarum venator, non iisdem ad feras capiendas vitat mediis sed attendit & explorat, quid cuique conveniat, ad hoc autem salit falcones, accipitres, canes venaticos, molossos, leporarios, sagaces, catellos ad capiendum quippe perdicem h. sufficiunt scilicet: *nifus, im-*

riglius: ad leporem vero festandum conducunt canes venatici leporarii: sed ad aprum comprehendendum, necessarius est canis sagax & molossus: & ad ardeam, quæ altiora petit, non sufficit falco ordinarius, sicut nec ad aquilam, vnguibz enim suis ac rostro se acriter defendit, sed requiruntur accipitres, ac muli; qui se eo vsque attollant, vt oculos fugiant, & adeo sortes vagues ardæ iniciant, vt eam desiciant elationem, & superent eius fortitudinem. Est Deus sagax animarum Venator: non vna o nnes capit calamitate, quibusdam enim sufficit ca: ellus, febricula, mloimus dolor, quem cum percipiunt, ilico se componunt, & ad Deum recurrunt. Sunt autem alie, quæ eo vsque se suis in alium attollunt præsumptionibus, ac temeritatibus vt requirantur Aquilæ leporarie quæ oculos fugiant, & adeo rapaces ac feræ, vt nihil illis resistat: calamitates, infirmitates, quibus nullom superest remedium, nec medicorum oculus expectissimus, nec medicinar præsentissimæ, & ex India conquisitæ, nec fomenta electissima, & a cunctis approbata, Conquereris.

O Domine, quantas me premit dolor? heu quæ me gravat infirmitas, quanta exaltio febrili? quam læva me tetret persecutio? quam concitat labor non tolerabilis? Cum fueris aper syluester, nequitis tuis obduratus: cœno luxurie tuæ involutus, ut te nullus illis poterit extrahere temper renitentem: quid minus quam tales tibi debuit Deus immittere molossos, feras rapacissimas? Illæ ad te conducunt capiendum quimum & aliquando necesse est vt ipse te diabolus excruciet alioquin non emendandum. Ita D. Paulus, vt hominem luxuriosum feram singularem Corinthi, totius populi Christiani scandalo commorantem caperet, dum illi nullum profuit remedium, molossum excirat adeo ferocem, qualem tu credis dæmonem. *Tradere huiusmodi Satana, in interitum carnis.* Vt eum corpore discrucietur, laniaret, & infinitis mortis periculis obiceret recalcitratem: ad quid hæc laniena? *Vi spiritus saluus fiat.* Hoc quoque Dominus agit cum muliere hæc Chanaanæ: Erat autem maledicta idololatra: aper indomitus; vult eam insectari, non in illam convenit minores aues adigere quam ipsum diabolum, qui domum eius inuadat, & illud arripit, quod mari est charissimum, nimirum filiam suam inuadat, exagitet, discruciet tam inhumans vt ipsa tribulationi cedens, vitro se manibus tradat venatoris: Cerne

venientem. *Ecce mulier Chananaea à finibus illis egressa.*

§. 5. *Egressa: Ad faciendam orationem egredere de peccato: quia etiam alienum peccatum impedit orantem Moysen. Cur stantes oramus.*

14 **C**Um igitur dixerimus, mulierem hanc omnium virtutum nobis proponi exemplar, nominatim tamen eam nobis depingit D. Lucas orationis emblemata, qua cum Deo negotiamur, quocirca de ea sic ait: *Ecce mulier Chananaea: q. d. Intuere mulierem negotiaticam, videamus quid agat, ut ex illa proficiamus. A finibus illis egressa: Maledictis egreditur civitatibus Tyro & Sidone, eiusque finibus: qua phrasi communiter declaratur, quod egressa sit ex peccato & omnibus occasionibus ei conterminis: ut enim dextrè cum Deo negotieris, hoc tibi præ cæteris incumbit faciendum. Notat Rupertus illud quando Deus populo manna promittit de cælo, voluit, ut ad illud colligendum valde mase foras egredierentur. *Ecce ego pluviam vobis panes de cælo: egredietur populus ut colligat quæ sufficiunt per singulos dies.* Hæc consideravimus, quam sine ullo dubio nequam illi Pharisæorum oratores infaustum responsum à Christo Domino essent relaxari: quia peccatores accesserant, & recentis adhuc in Christum blasphemæ, & gravis iniuriæ rei signa petierant; ideoque dicebamus, primum omnium fundamentum ut felicem faultamque referamus expeditionem, illud esse, ut de peccatis egrediamur, eiusque occasionibus valedicamus. D. ligenter expendenda sunt verba Davidis; qui huius rei valde gnarus erat: *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. Ut huius dicti energiam intelligamus, conuenit notare doctrinam Cardinalis Caietani: scilicet quod Deus adeo peccatum exhorreat, ut aliquoties Sanctis petita non concedat, quia societati peccatorum immiscerentur, & hoc juxta illud D. Ambrosii. *Qui suis moribus est firmus, turbatur alienis.***

15 Hinc patet illa tam anxia Moysi & Aaroni in Ægypto proposita cautio: nimirum, quando se ad orationem præparabant, ut beneficium aliquod à Deo consequerentur, palatio Pharaonis excedebant, & incantatorum egrediebantur societate. Rogat illos Pharao, à Deo impetrent, ut releuet manum suam, tollatque muscas

ac cyniphes, quæ & ipsum Regem eiusque populum infestabant. Respondet Moyses: *Perplacet, attamen expedit me de conspectu tuo di cedere rogaturum, & Dei gratiam obtinendum: Egressus à te orabo Dominum, & recedet musca à te, & à seruis tuis, & à populo tuo.* An ergo, Moyses, contumacius non fuisset, si præseente Pharaone preces tuas Domino fudisset plagam hanc auersurus, quo Pharaoni & omnibus magis explorata foret, & tuæ potestas sanctitatis, & sanctitas potestatis? Absit, omnimodo enim è re nostra est, ut illis relicti foras secedamus, ut id quod petimus impetremus. *Egressusque Moyses à Pharaone oravit Dominum, qui fecit juxta verbum illius. Ita quoque dum Deus Ægyptum contexit grandine, lapidibus, fulgure tonitru, supplicat Pharaon Moysi. *Orate Dominum ut desinat tonitrua Dei, & grandis. Cui Moyses faciam, orabo Dominum, verumtamen hoc tum fiet: Cum egressus fuero de urbe, extendam palmas meas ad Dominum, & cessabunt tonitrua. Cui. Quid quæso tibi obstat Pharaonis presentia, quo minus Deum roges, & petita consequaris? Multum quidem per omnem modum, quod enim Deus mihi meo concederet merito, negaret hostis sui demerito, si coram eo Deum deprecaret.**

Hoc autem erat (dicente Caietano) id quod Eliseus intendebat, quando in mulieris viduæ subsidium ei mandat, ut mutuo petat à vicinis vasa vacua non pauca oleo implenda, quod in eius Jecytha multiplicaretur: ut autem hoc fiat prodigium, ex Vatis præcepto, *Claude ostium super se, & super filios suos.* Sic enim ei præceperat: *Ingrede, & claude ostium, cum in iurte-cus fueris tu & filij tui. Quid, responde mihi damni, quid impedimenti, si & alij eiusdem verbis eius cum is fuissent intrinsecus? Erant infideles: timebat autem propheta, ne eorum incredulitas fluxum olei miraculosum retardaret. *Ne demerita alicuius impedirent executionem miraculi. solam religiosam matrem cum filio rectè instructis mandat adesse miraculo. Quid ergo, num forsitan aliorum peccata cursum impedirent olei precibus sancti prophetæ, & desiderio matris viduæ consecutum? Tu dicis: aliquoties enim nos docet Sacra Scriptura, quod Deus in gratiam sui faceret serui, supplicantis, negat concedere, ob alicuius demerita, criminaque peccatoris.**

Obstupesco referens, quod apud Simonem Metaphrasten legimus, contigisse mari illi omnium sapientiæ & sanctitatis D. Chryostomo Pontifici,

Exemplum.

Pontifici. Licet hic sanctus omnia summa pietate, summoque spiritu perageret, particulari tamen se imper deotionis affectu missam celebrabat, quo fiebat, ut se pe sepius anima eius diuinis & consolationibus & visionibus recrearetur. Quodam vero die dum singulari S Spiritus seu uore sursum ageretur in Deum, ecce subito, *Depulsa sunt uisio S. Spiritus.* Ingemiseit Chrysolomus, reatum suum culpamque reformidans at illi Deus reuelat, non ob ullam suam culpam, at facellam sui, inter alios altari seruientis retractum fuisse S Spiritus influxum, qui utiq; curioso nimis oculo in mulieris ibidem vicinæ orantis faciem incidisset. Hinc mandat D Chrysolomus Sacellano ocys discedat, quo egresso ad Dominum conuertitur, & optata beneficia sibi concedi posse deprecatur. Quæ hic non consideranda: Attendite primo sacerdotibus, qua mentis puritates factis adstantum sit altaribus, si Diuinorum mysteriorum uelimus gaudere consolationibus. Ex vos, attendite, o mulieres, quæ corporis honestate templum adeat, ob hoc enim, uobis præcipit Apostolus in eo esse uelatas: quinimo ea de causa statuit D. Chrysolomus ut post hæc fierent cancelli, quibus mulieres à sacerdotibus secluderentur, ne promiscue ac libere uiderentur. Dum hoc quoque notare peccatum illius, qui proximum adibat altari priuasse talem Dei seruitiu cælesti S Spiritus consolatione, qua eum Deus frequenter uisitabat, nec rediit, donec impurus ille procul pelleretur. Si igitur peccata, quibus alius inquinabatur, orationis tuæ possint impedire fructum ac finem, quem ut obtineant sancti, societa tem deserunt peccatorum, procul ab eis recedentes: quæ non diuina misericordie ponent obstacula tuæ propria mentis inquinamenta? quomodo non suspendent Dei beneficia tua luxuria, perjuria tua, rapina tua, tuum odium proprium, quo Deum tuum grauiter offendisti, uindictam irritasti, misericordiam demeristi. Primum egredere peccato, animam tuam sceleribus expurga, tuam Deo conformem offer uoluntatem: iam enim nosti quid scriptum sit: *Voluntatem timentium se facies, & deprecationem eorum exaudiet.* Hinc reuocatur illa sancti Spiritus sententia. *Omni uita tua dilige Deum, & inuoca eum in saluto tua.* Quam bene ad rem nostram expendit auctor grauis lausenus. Num aliquid à Deo pro utriusq; hominis tui flagras inuoluntate? primum compone te ipsum ad statum gratiæ, quod si à peccato fueris immunis, tua exaudietur oratio suauiloquo lepore dixit olim sponsus

sponsus cælesti. *Sonet uox tua in auribus meis, uox enim tua dulcis, & facies tua decora.* q. d. *Cant. c. 2.* Amica mea, dilectissima, sonet uox tua in auribus meis: nihil enim mihi auditu suauius, quàm uox tua; eo quod sit facies tua decora nimis: quæ (quæ so) conuenientia uoci ad faciem? Num forsitan uocis dulcedo ex facie nascitur uenustate? Respectu Dei, nascitur: nulla ei magis placet musica quàm quæ Sanctorum uocibus intonatur, quando ad eius pietatis ostium concinunt mendicantes, ut dicemus. Attamen hoc seito, quod tota uocis huius dulcedo ex facie uenustate proueniat. Anima facies est conuenientia de qua Christus: *Faciem tuam laua, c. 6. 17.* Anima quæ faciem hanc lachrimatum ac penitentia lauât profluuio, & singultibus purgat amarioribus, sonet uox eius in auribus Dei, roget quidquid uoluerit: Etenim asserit D. Ioan. *Si cor nostrum non reprehendit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo.*

Hinc elicit Diuus Augustinus rationem huius tam solemnem Sacræ Scripturæ ceremoniæ, de moribus quæ dicit, ut orantes, *Reu. Volo (dicit Apostolus) uros stantes orare.* Idque tam familiare reperitur Sacræ Scripturæ phrasî, ut conuertantur stare, & orare: *Seruus Domini, qui stans in domo Domini. Ecce Stetit Phinees & placauit: Eo situ corporis orant sacerdotes uides enim eos semper stantes orare, quinimo & ipse Pharisæus in templo, Stans orabat: Erat autem hæc consuetudo: Stantes orabant: Nec in hoc errabant.* An ergo, conuenientius non esset in terra coram Deo prostratum orare, ut dicat cum Abraham: *Loquar ad Dominum, cum sim puluis & cinis.* Et sicut Christus in horto, *Qui procedit in faciem suam?* Nemo dubitat, quin & ille corporis situs congruus sit suis in occasionebus: alter uero frequens est (ait Diuus Augustinus) quo significatur, qua dispositione qui orat, se debeat præparare, stare quippe significat, surgere à peccato, non uero in illud cadere. Christum à mortuis resurgentem imitari, *Qui stetit in medio discipulorum suorum:* Sicut enim Christus à mortuis reuiuiscens, iam de sepulcro egrediebatur, mortem vincebat, & quæ mortis erant reliquit omnia, sudarium, lineum, inuitas, & his omnibus liber egressus est in nouam Deo vitam, quam se ipsa demonstrauit, *Dum stetit in medio;* ita quoque sibi præsuadeat ille qui orat, ut eius oratio ad uorum exaudiat, quod sibi necesse sit de sepulchro peccati fuisse iam egressum, culpæ mortem conculcasse, cunctaq; quæ ad peccatum implicat deseruisse, Christum

16
17
18

Matth.
Ioan. c. 1.
Eph. 1.19.
Eccl. 1.1.
1. Ad Tim
c. 2. 8.
1. Pet. 2. 12.
Eph. 1. 10.
30.
Luc. 18.
11.
Matth. 6. 5
Gen. c. 18.
27.
Matth. 26.
34.
Ioan. 20.
29.

Ch istum imiterur, monentem audiat Apollolum: *Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur, mors illi ultra, &c. Sic & vos &c. in nouitate vite ambulemus. Eg edere de peccato, & de omnibus finibus eius, exurge, & tum tua est oratio conueniens, sic testatur amicus Iob: Longe elenabis ad Deum faciem tuam, rogabis eum & exaudiet te &c. De quibus heri.*

Ut autem c.arius nobis exponat, quam omnibus numeris absoluta fuerit oratio Chananaea, ut nulla illi defuerit circumstantia ad lit: Clamabat. Adest Datus Ambrosius declarans verba D. Am. Regis Dauid: *Clamauit in toto corde meo. O bona oratio, nulla melior. Clamauit in toto corde meo. Profertur deinde historiam Moylis. Profertur ac insequitur Pharaonem, o mentis furore Israclitas Agypto excedentes, qui inter bippos coactati montes exercitu pressi Pharaonis, qui eos pone infectabantur, & maris fluctibus, quod se progredientibus opponeret, transiitumque denegaret: conqueruntur, uociferantur. Cum appropinquasset Pharaon, Aetames filij Israel oculos, uiderunt Agyptios post se: & timuerunt ualde, clamaueruntque ad Dominum instabat Pharaon, & innumeris Agyptiorum signa in curribus uocabat Heb. 21. Hinc circumspicitur hostibus, in die interfectum mare plebem Dei clauserat. Nulla in armis fiducia spes nulla in uiribus. S. upebat tantummodo querela miserabilis, quod communis sibi foret dura in Agypto seruitutis onera subire, quam altera in a ferro morte conuini: querela nihil praesidij ferens plurimum offensae afferens. Stabat ergo Moyses, maestas sollicitus, anxius populi & periculis & querelis, expectans fidem caelestium promissorum: & tacitus sciam ipse uoluebat quia tandem Dominus ope, inuicti amplexos, memor gratia, subueniret. Dicit ad eum Dominus. Quid clamas ad me? Quam eius non audio, uocem eius agnoscio, silentium eius agnosco, clamorem eius in peribis deprehendo. Clamabat populus, & non audiebat: tacebat Moyses, & audivit. Non enim ad Deum clamabat populus, qui inuisa & uis indigna clamabat: sed Moysi d. um, qui de me speras, tu solus ad me clamas, qui uocem meam excitas. Tu solus ad me clamas, qui per uocem meam terram annuntiaris: meum nomen expectas. Clamabat ergo Moyses in corde suo, & omnia sapientia in corde suo clamant. Denique sapientia in altissima predicatione donuocatur ad craterem dicens: Relinquitte insipientiam, & querite sapientiam. Magna sublimitatis, magna uocis hac predicatio est.*

qua sentis sapientiam pollicetur. Et Iesus Dominus clamabat: *di quis uocem meam ad me. & in ai. Et uocem uere magna clamabat, qui uocabas homines ad regnum caelorum ad illum uenerunt. Item uocem uere magna clamabat, qui uocabas homines ad uita aeterna. Item uocem uere magna clamabat, qui uocabas homines ad uita aeterna. Item uocem uere magna clamabat, qui uocabas homines ad uita aeterna.*

§. 6. Misereere. Hinc optime inchoatur oratio, & non sicut Pelagius docet, nec uult Deis uirga uerbera.

Ad uiamus hanc mulierem perorantem, ut ex ore eius. ue ba sumamus, ore nostro exprobanda Misereere mei Domine fili Dauid, filia mea uult a demonio uexari. Hae oratio pluribus later mysteris, quam uerbis, quam syllabis, imo quam litteris. Quam congrua principium, Misereere: Num per uocem Misereere mei exordis? concludas, Acceptabis sacrificium iustitiae, &c. Inspicientes oratores hebraeorum sunt primordia: uolumus, uerbum superbum quali ad quod peruenit illis ex iustitia deberetur. Hinc de hominis initium? Signum non dabitur D. Hier. 23. Scripsit D. Hieron. tres libros contra Pelagium. Hae resiam, qui bus omnes eius refutabat errores: uide modum quendam orandi, quem Pelagius docebat, ubi clariissime demonstrat, quam parum ipse sciat, quid sit oratio. Refert igitur, quod Pelagius a nobili quodam uidua requisitus, ut eam de oratione rite instrueret, illi refert ipse fecit ad orationem primo requirit, ut quis coram Deo suorum longissimum uerax catalogum meritorum: sua enaretur ieiunia, elemosinas, legis Dei obseruationem, his inuicem oret, dicat. Tu uolli Domine, quod te mihi deuinxerim, & ratio suadeat iustissima, ut cuique quod

quod suum est, tribuatur: Memento, quod hoc & illud fecerim opus in tui nominis dignitatem quodque hoc & illud præceptum obediens seruauerim: Tu nesci Domine, quam sancta, quam innocentes, quam pure sint ab omni fraude, & iniuria & rapina, quis ad se extendit manus, quam iustis, quam immaculata labia, & ab omni mendacio libera, quibus tibi ut miserari orationes, preces fundo. O rationis impotens, ait D. Hier. Christiani est hæc, an Pharisæi superbiam oratio: qui etiam in Euangelio loquebatur: Gratiarum tibi ago Domine: quia non sum sicut ceteri homines etc. O Stultorum stultissime nescis, quam fuerit diuersus modus orandi Dan. elis Prophete, cuius orationis hoc fuit exordium: Peccauimus Domine, iniuste egimus, etc. nobis confuso etc. Misereere etc. nescis, prorsus ignoras Spiritus S. regulam: Insuper in principio orationis accusator est sui.

Luc. 18.
Dan. 9.
Prou. 18.
Lib. 16. ad
Hebr. 11.

Non sine magna ratione teste D. Cyrill. Alexandrin. Præcepit Deus, dum columbas, vel turres offerrent, eius conspectui sacrificandas, ut prius eis alas confringerent, Nihil t. b. ad scribas præsumptuos, nec in altum alas extollas, nec superbus in oratione coram Deo, ex bonis tuis operibus intumesceas, qui potius humilis prosternere, Diuinam inuoca misericordiam, scelera tua reuoca in memoriam, quæ re omnis gratia testantur indignum. Magnam later in petra, quæ fluente fontis ministravit, mysterium. Siti laborat populus inter arenam Arabiæ deserta: accurrunt Moyses & Aaron ad Dominum: quibus ille: accedite ad petram, quod si optetis aquam, ex illa, & per illam vobis est haurienda, de hoc vos volo præmonitos, ut nullo modo eam virga percussistis: sed tantummodo *Loquimini ad Petram*. Præceptum hoc transgressi, bis virga silicem percusserunt: unde ita grauitè offensus Dominus, nunquam eis voluit hanc culpam dimittere impunitam: quinimo in eius poenam Moyses & Aaron vita priuauit, nec ingressum eis in terram concessit, sapienter licet rogatus, promissionis. Ignoscat nobis Deus, quid peccati commissum, in petra percussione, ut aquas extorqueant, quod Deum Ge exercebat: Num forsitan percussendo petram, Domini oculos viderunt?

1. Corin. 10. 4.
Iuan. 4. 7.
17.

Exponit nobis Diuus Paulus petram hanc Christi fuisse figuram, Petra autem erat Christus. A quo misericordiae & donorum omnium aquæ scaturiunt à quo sunt hauriende. Si quis sitit veniat ad me. Venite ad me omnes qui laboratis. Hieron. Batt. Acla Nazæ. Tom. 1.

Ex ipso, & per ipsum & in ipso sunt omnia. Virga symbolum est iustitiæ, & ad hanc significandam, Reges & Principes, quibus competit exercitium iustitiæ, virgam manu gestant. Ut à Rom. 12. Christo donorum impetres aquas, hanc virgam 36. caue ne applies, ne iustitias tuas profeias in medium: hoc enim exordium nequaquam congruit orationi, sed Dei tantummodo inuoca miserationes, Ora cum Damales: Nec enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multum. Quam longe aberrabat Pharisæus, qui se Deo iungebat collationem, honorem suorum operum fiducia tumens; offert Deo ieiunia sua, suas elemosynas, in decimis soluendis iustitiam. Inordinatè accedis, tibi pollicitor, quod repulsam patiens. Humilis Publicanus stans à longè, qui se diuinis oculis iudicat indignum, nihil præter miseriam, ut pauperes, qui à te flagitant elemosynam, Deo exponit, non præclara itemmata, non spes immensas: sed vulnera, sed calamitates, sed morbos, misericordiarum aptissima obiecta, peccata percussit verbera reperito, vociferatur acclina. Deus propitiuss esto mihi peccatori: O quales hausit misericordiarum, & gratiarum aquas? Descendit iustificatus.

Dan. 9. 18.
Luc. 18. 13.

Verbulum vnum posuit S. Spiritus in historia Iacob. Quasi impetens, ut magni ministerii. Mortuo Abraham, Isaac & agrum in iudæa, natusque illi filius Esau, & Iacob famem valida regionem oppressit: statuit Isaac discedere, replicat Deus, ne discesseris, nihil tibi deerit, licet plurimi percant: memini enim me patri tuo Abraham pollicitum, dare illi terram hanc & semini eius, tu vero principalis eris huius familie aqueductus. Quiescit, igitur in Gerasi regione Palæstinorum, arida, & famis tempore. Accurrit Isaac & præ cæteris laborat expurgare puteos, quos pater suus Abraham illis in montibus effoderat, nomina tissimos: Et puteus viuens, & videns: puteus iuramenti. Quibus eadem nomina imposuit, quæ Abraham imposuerat. Licet autem apti essent, nihilominus seruis suis præcipit, ut in valle profunda altos effodiant. Sic pro valle torrens scriptus est. (Inquit Diuus Hieronimus) Foderuntque in ortis & repererunt aquam viuam. Apud sunt montium putei, sed ad aquæ viue scaturiginem fode in vallibus. Multas hauries aquas, si per opera bona fodias &c. ac fode in valle totam miseriarum defectum, inopia, O quam salutare, quam abundantes aquæ proli-

Gen. 26. 21.
I. 10.
Sui ipsius miseriarum cognitio.

Ccc proli-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

profluent : vitam sapius ligone vallem hanc
 effoderes, tuarum calamitatum. Miser sum &
 miserabilis, carper & nudus omnium inops,
 primus peccatorum. *Miserere mei* &c. Proinde
 Salomon sapienter portas templi compegit de
 lignis oliuarum, misericordie signis, per hanc
 enim tibi iriandum, hinc orationis tuae tibi
 si me primo ordium, cum Chananaea. *Miserere.*
 Quo verito (explicat Orig.) sic Christo sugge-
 rit. Domine, nihil mihi pretiosum tuis dignum
 confectibus, nec obsequia tanta, quibus nisi
 oratio mea posse videatur. Nihil tantæ conue-
 niens Maieftati; ac proinde nihil horum offe-
 re, ad misericordie suam recorro, hanc implo-
 ro, hanc sumo mediatricem, *Miserere.*

§. 7. Mei. Punit Deus parentes in filiis, &
 aliquando damorem suo appetum filiorum.

19

Cuius, rogas o mulier, Deus miseretur?
 Mei. Quis opprimitur; quis damnum
 patitur? An non filia tua; tu ipsa faterist
 Filia mea male à demonio vexatur. Cur ergo
 non te audio rogantem, Domine miserere filia
 mea; sic aliter inelamabat, simili necessitate
 obrutus, & filio suo lunatico afflicto pater:
 Domine, miserere filio meo Multa & vtilia se no-
 bis hic offerunt consideranda. Sit autem hoc
 primum, medium omnium efficacissimum, quo
 mulier peccata Christi accedat, & ad Di-
 vinitatis Christi cognitionem trahere ut, sup-
 plex rogaret misericordiam, hoc unicum fuit,
 nihil aliud eius à demonio male cruciari. *Filia mea
 male à demonio vexatur.* O quale remedium, ut
 peccatis egrediatis filium tuum apprehendit?
 Notari dignissima est historia Moysi ac Pha-
 raonis: instat, virget eum Moyses, ut dimittat
 populum, ingemuntur flagella, caeditur octa-
 vo, nimirum locustis; his quoque liberatur. Et
 induratum est cor Pharaonis. Succedit error re-
 nebrarum, nec his terretur aut Dei cognoscit
 potentiam, aut emollitur obduratus. Tandem
 aliquantulum convulsus, Discendite, inquit, vos
 & filii vestri: jumenta vero remaneant Nulla-
 tenus: hæc enim Deo nostro in sacrificium re-
 quiruntur, ad hoc enim tendimus: *Nec ungula
 remanebit:* itom achatur Pharaon, ferrox in hæc

Matt. 27. 17.

Exod. 6. 10.

Exod. 20. 26.

enim illi Deus revelavit, ac precipit, ea dice-
 ret. &c. Hinc ego discedo: *Nec ultra videbo fa-
 ciem tuam.* &c. Actamen hæc audis. *Hæc dicit
 Dominus: media nocte egrediar in Ægyptum (Egre-
 ditur Dominus, quali de tuguriolis suis) Et mo-
 nebit omne primogenitum Ægypti; à primogenito
 Pharaonis, usque ad primogenitum ancille &c.
 Descendentque omnes servi tui (illi qui tibi cor-
 dis scelerum obdurationem) Et adorabunt me
 dicentes: Egredere tu, & omnis populus, qui subie-
 ctus est tibi, & exiit à Pharaone iratus nimis.*
 Dicendo, quæretis me, rogabit me, & ad-
 orabit me, *Adorans.* In muliere Chananaea,
 quod & factum est quando luxerunt primoge-
 nitos suos occisos. *Surrexit Pharaon nocte, & om-
 nes servi eius, cumque Ægyptus. Accedunt fe-
 stin. Moysen ac Aaron. Multi credunt ipsum
 Pharaonem, ac Principes eius accessisse: *Surgite
 & egredimini à populo meo vos, & filii Israel, &
 immolate Domino, sicut dicitur. Cives vestra
 arma assumite, ut perieratis, & abominis bene-
 dicite mihi. O que tragoedia! dextere dimicanti
 Perpendunt al qui verbum hoc. Surgis, erant
 enim Moyses & Aaron quiescentes, quos virget
 ut à quiete surgant, Deo statim suo sacrificatu-
 ri: quis instat, ut Pharaon Rex adeo populum
 virget ad Dei sacrificia? elades primogenito-
 rum.*
 Nunc secundam rationem exploremus. Mul-
 lier hæc parentum suorum meminit, facinora
 recolat atavorum, è quibus addicit, quid sibi sit
 faciendum. O vos omnes, qui nobilium stem-
 mate gloriamini, & ad quodlibet verbum, ve-
 stras adducitis genealogias: si oculos vestros
 ad antecessores vestros reflectere is, eorum lau-
 de digna facinora consideratis, acta nobilio-
 ra, peccatis eorum excellentiam, in Deum pietat-
 em, in pauperes misericordiam, honoris Dei
 zelum flagrantissimum, Ecclesias edificantes,
 hospitalia censibus dotantes, Sacellanias insti-
 tuentes, defendentes orphanos, viduas auxiliantes,
 fidem defendentes, virtutem magnificantes,
 vitam illi vestrorum studiorum essent
 scholæ, eorumque quæ vobis conveniunt facien-
 da. Revolet hæc mulier suorum genealogiam,
 & priorum acta proavorum, & in eorum statim
 intuent principio, quod peena quæ filium infligitur,
 ob parentum culpam infligatur.
 Liqueat omnibus actus ille impudentissimus,
 quo Cham patrem suum Noe turpiter dedeco-
 ravit. Voluit eum Noe pro meritis castigare, &
 ait: *Maledictus Chamam.* Erat autem Chamam
 filius Cham. Quis peccavit? Cham. Quem
 punit.*

Exod. 11. 5.

Exod. 12. 30.

Exod. 12. 30.

Exod. 12. 30.

Exod. 12. 30.

Exod. 12. 30.

puniuit : Chanaam eius filium : hæc enim diuina gerebantur prouidentia, vt filius ob parentis peccatum plederetur. Hæc vero est ratio quam expendunt D. Ambros. & D. Chrysolom.

Voluit enim Deus tale inferre supplicium, quod cordis intima laceraret: & communiter magis parentem affligit poena qua filius plectitur, quam si eam proprio corpore pateretur.

Patres sepe orant, inquit D. Chrysol. Vt filiorum poenas ipsi serant, & grauius est illis, videre filios supplicio affici, quam si ipsi, ut forent obnoxii. Vult

Deus viscera Abraham amici sui grauius torquere, in suæ fidelitatis probationem, cui mandat vt vnicum filium ei offerat in sacrificium. Domine, an non euidentiùs pateret Abraham fidelitatem, si ei præciperes, vt seipsum tibi obediens immolaret: vt gladius gatur eius, vel cordis perfodiât intima: Minime: maiorem enim adferet cruciatum, si filium, quam si seipsum trucidet offerendum. Notat D. Hieron. quod licet hæc tot virtutum floreret insigniis, motus suos inordinatos composuisset, minime tamen cordis sui tristitiam potuisset superare, quando eius quilibet filius graui torquebatur calamitate, & quando eorum quilibet moriebatur, infirmabatur illa, & ad mortem vsque periclitabatur: *Senorum moribus frangebatur, maxime liberorum, in quorum dormitione sepe periclitata est*

Ep. sup. abatur affectu, &c.

Hinc colligit D. Chrysol. Astum Diaboli dum morti traderentur septem illi germani fratres Machabæi, quod omnium primò non cruciaret, aut enecaret matrem, sed prius septem eius filios interemerit, vt ipsos ea coram aspiceret cruciatibus torqueri, quo matris penetrata crudelius in vnoquoque torquerentur, quam si ipsa hos perferret cruciatus. Quocirca multorum est opinio, quod illa præ dolore nullo alio aut gladio aut cutro trucidata corruerit: quod Spiritus S. indicauit illis terminis, quibus eius describit mortem, postquam enim filiorum retulit martirium ipsa præfente, & filios adhortante, immèdiatè subiungit: *Nonissimè autem post filios, & mater consumpta est.* Quali dicat quod ex conspectu cruciatuum, quibus charissima sua pignora laniabantur, vitam amiserit: tormenta quippe, quæ natorum torquebant corpora, vt gladius acutissimus, materna viscera penetrarunt, & necem attulerunt. Vult Deus punire peccatorem, & eum plecti in eo, quod durus illum affligit, quod hiber charius, quod toto diligit affectu, quod eum acutus irritabit. Ad se citat non semel Absalon Ducem Ioab,

at ille cordas præbet aures, ire negligit, præcipit feruis suis, vt ignem iuiciant frugibus eius momenti maximi, & ipsi lætissimis. Rem intelligit Ioab, illico accurrat, quid hoc rei, Domine, quid campus meus, quid messis mea commeruit vt innocens ignibus confligaret? Non propter messis reatum, sed propter tuam socordiam, qui vocatus à me iam sæpe venite renuisti: cū enim voces & nuntia nihil proficerent, ignem iusti frugibus adhiberi, flammam quippe ignis illas confluentis indubiè sentires vehementius, illate excitarent dormientem. *Misi ad te obseruans ut venires ad me. Quoties domum redis, ex audibus illius quam optimè nosti, reuerfus & ecce tibi filius charissimus delicia tuæ, dimidium animæ tuæ ardentissima febris correptus, quæ viscera eius exurit vel aestu nate est pæne præfocatus: in vanitatibus tuis, ac inhonestis, & perniciosis vitis libidine, vsu æ lucrum, auri sacra fames mentem tuam occuparunt, & ecce filia tua, quæ vt pupillam oculi diligebas, lecto decumbit mortitura, vxor quoque solamen vnicum, ad extrema properat non conualitura.*

Eleganter discurret D. Chrysol. circa illam interrogationem Christi, subsidium quaerit pater cuius filius à dæmone possessus læuè nimis torquebatur: *Alludit eum, & spinat, & fridat dentibus, & arescit: Christi manum poscit à auxiliarem. Iubet Christus eum ad se adduci coram tota populi concione, vt miraculum omnibus re-stibus fieret celebrius. Tum patrem interrogat: *Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit?**

Quid tu ergo Domine (quaerit D. Chrysol) de tempore requiris: An non tu ille, qui nosti tempora, vsque ad minima momenta: iam nobis dixit amicus ille Iob. *Ab omnipo. ente non sunt abscondita tempora.* Respondit D. Petr. Chrysol.

Requirit passionis tempus, auctor temporis, non vt nescias. Sed vt ex responsione quam a patre dandam prænouerat, illi inimicaret, quod ob sua peccata, filius eius tam immitti Domino traditus torquebatur. Quaerit: *Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit?* Respondet pater: *Ab infantia*

Quasi illi diceret: Attende, quæcō te, quod illa passio filio tuo aduenit eo tempore, quo ille propriis peccatis non inquinabatur, quibus Dei iram in se prouocasset, ac proinde tibi persuade hæc illi contigisse propter tua peccata, quæ Deus in eo voluit castigare. Interrogatione autem patris, vt tanti mali causam non sobolem, sed parentem &c. Et bene hoc pater aduertit, ilico enim Christo ad pedes prostratus, cum lacrimis indamat: *Adiuua nos, miserere nostræ. Misere re mei*

C c c 2 Domine

L. de Noe
& Arca
cap. 32.
Tom. 1.
Rom. 23.
in Gen.
11.
Filiorum
Machabæi
parentes
grauius
torqueban-
tur.
D. Hier.
Ep. 27.
in Epist.
7. Machab.
Tom. 1.

Ep. 7. de
Machabæi

Machab.
17. 41.

2. Reg. 14.
32.

10. 11

D. Petr.
Chrysol.
Serm. 51.

Marc. 9.
21.

Iob. 24. 1.

Domine parentis, qui me huius causam accenso calamitatis. *Adiuvato nos miseris nostris. Hoc est, (ait D. Petr. Chrysol.) Misere nobis, quorum reus aggratit innocentem, ad quorum poenam infantis periculum redandat.*

21 O quam salutaris lectio parentibus! Eodem modo castigavit Deus per Noe impiam et euentiam Chan, filio eius Chanaan maledicens. In intellectu suo mulier Chananae reflectitur, super hoc parentum suorum facinus, & cum ex eadem sit nata progenie veretur ne sibi in domo sua hoc ipsum quoque poterit accidisse, ut mater in filia plecteretur, & ad eius poenam infantis redundet periculum: Num ob sua scelera, idololatrias, & vitam inhonestam per filia cruciatum Deus matrem cruciaret. Num forte, ob aliquod maledictum, quo filiam diis deuotisset, effuriendo: diabolus te auferat, illam modo diabolus ingressus lamaret. Exploratum est, parentum benedictiones filiis professe, quam plurimum, sicut e contrario maledictiones maximo venire noemmeno. Satis aperte hoc testatur Spiritus S. *Benedictio patris firmat domos filiorum, inaledictio autem, matris eradicat fundamenta*

Eccl. 3. 11 Vnde Iacob omnia fausta, qui tot molestus obtruebatur: quid enim tot euidentiis eripuit periculis: tam illastrem reddidit, & hominibus praedictam nisi patris Isaac benedictio, quam ei tanto studio, tot artibus secula mater procurauit: Quid Ruben primogenito Iacobus absult primogeniturae, effectique vt in numerolam non exerceeret familiam, sed instar fumi in fumos euanescerent omnia, quae ageret, nihil illi cederet prospere, felicitate nihil euenerit, eorum quorum spoliata alebatur, nisi maledictio illa patris: *Non eris scus?*

Notandam propono historiam ex D. Augusti de muliere vidua, decima prole secunda, septem filijs, ac tribus puellis, quodam die ob nescio quem defectum, irritata, cunctos maledictis deuout dicens: Timor ac tremor vos absemat. Extemplo tremor ac horror cunctos inuasit: ita vt eorum quilibet tanto toto corpore ac singulis eius membris tremore quateretur, vt ad commiserationem stuporemque cuncti mouerentur: sedque continue, siue stantes, siue sedentes, siue comedentes, siue ieiunantes, siue vigilas, siue dormientes, semper hac membrorum agitatione concutebantur. Horrendum erat videre, in capite tremores, & motus continuos; pariter & brachia & humeri, & pedes, & manus, nunquam a motu quiescebant. Addit autem D. Augusti, quod duos ex

illis viderit fratrem ac sororem, adentes Ecclesiam vbi D. Stephani reliquiae colebantur; vbi totum populum stupore ac horrore suspendebant, pauidis suis vultibus, motibus inordinatis singularum partium corporis, nec erat qui illis non comparetetur: omnes quoque intellexerunt hanc illis infirmitatem ex matris maledictione obuensse: denum omnium miraculorum, quae ad inuentum factarum S. Stephani reliquiae unipatrata sunt, fuit illud celeberrimum, scilicet, quod ipse coram illis orantibus, totoque populo, ac sacerdotibus in preces & lacrimas effusus, sanitatem receperunt, prior frater, deinde soror.

Nec minori vacat mysterio quod accidit Apollonio nostro Praedicatori S. Vincentio Ferrario dum in Francia verbum Dei disseminat: In eius necem conspirant iuvenes quidam germani fratres, qui dum factum tenant & virum Dei interire moluntur, ecce subito virtute diuina brachia eorum auersant: ita vna puni eos Deus, qui sanctos suos insequuntur, vt quid simile legimus de Rege Hieroboam. Quia parua meliores effecti, temeritatis culpam agnolentes, ac peccati sui penitentes, pedibus eius proculu delicti veniam rogant, & orationum eius ad eorum saluam, suffragia, quibus ille clementer, vt solent viri Dei, redentes bonum pro malo. Abie, filij matris vestrae remittite, vt tria peccata sua grauissima confiteatur, quibus eius conscientia praegrantur: illa vero conficente, pariter & vos ab hac Dei plaga liberabimini ac integre curabimini: quod & contigit. Heu quot infirmis licet hanc praescriberet medicinam? Paren es peccata confiteatur, agant penitentiam, & filij conualecent. Vestrae peccato langueret, continuo & puer langueret, exeret in facie pustulae, scabies, & Deum puero in auxilium inuocas, sed in hoc pueri consistit valetudo, si prius anima tua peccatis euacuetur, ex illis enim humore pessimo, redundat in puerum morbi supplicium.

Conuenienter Consules ac Rectores Hiericho, aduentque Prophetae Eliseum, queritantes, *Eccc habitatio ciuitatis huius optima est. Ego sed aqua pessima sunt.* Quibus Propheta, adserto mihi vas nouum, & nutu in illud sal: adferunt & sal mittunt in vas nouum, in sal num, & Egressus Elieus ad fontem aqua, rem misit in illum sal. Quo peccato adstantibus ait: Discedite

Gen. 29. Lib. 22. de Civ. c. 8. III. Exomplum.

22 IV. M. F. V. ecc. Gen. In eju. 2. Reg. 23. D. C. H. 3. in Ad. um.

& ad propria reueritum, iam ciuitatis vestrae sanas sunt aquae & obdulcae. Cur o vates sal non misisti in amaras aquas ciuitatis? quia praesciebat Propheta aquarum amaritudinem ex fontis amaritudine scaturire: fonte autem obdulca o ceteri quoque riuu lenirentur. O quoties ternis filios, ex se pios ac innocentes amaris torqueri cruciatibus; morbis acrioribus ad mortem virgeri? Forumne desideras valetudinem? in isto sal in fontem aquarum, fontem unde morbi scaturiunt; hoc age, vt parentum amara vita corrigatur: honestius mores suos componant, cordis rancores mitigen; nec dubium pristinam facile salutem filii consequentur. Hoc apprimo nouera: mulier Chananaea, ueretur enim ne sua peccata, filiam a daemone vexatam deinceant. Hoc quoque placet considerare, quam pia mater haec, qua filiam suam a daemone toto postulat cordis affectu liberari.

Parentes etenim plurimos uideas, quibus nedum dolor est filias a daemone possideri, sed insuper & tanto sibi minus gratulantur. Narrat D. Lucas. Philippus in Macedonia ingressi sunt D. Paulus & Syllas Euangelium predicaturi: & ecce occurrit illis puella a daemone possessa: *Daemones autem Paulus, & conuersus, spiritus dixit: Praecipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea, Et exiit eadem hora.* Mirum, continuo in apostolum commouentur puella domini qui eam vt patres diligebant, & uirum que iam Paulum, quam Syllam reos erant, & in vincula coniciunt. Etenim ne id potius nihil te hoc moueat, (ait Evangelista) illi qui ppe, qui eam domi curabant, quellum tibi ex puella a daemone possessa conquirebant; multi enim confluerebant, vt eam uiderent, & de secretis negotiis, aut aliis rebus interrogarent ueritatem; Tonus artonitus vocem extollit D. Chryl. *O paganorum inbutatem, ut augeant pecuniam puellam a daemone vexari uolunt.* O sanctissime Doctor, quid hanc adeo stupes in paganis crudelitatem, hanc potius in Catholicis quam plurimis stupas inhumanitatem. Heu quam multos dolemus parentes Christianos, quorum sunt filiae a daemone possessae: quot matres ingemisimus, quae totis neris hinc inambunt, vt diabolus filiarum corda possideat, quia ex illis sibi victum acquirunt: Nolunt daemone a filia discedere, quinimo vt hostem habent ac persequuntur, qui eas conatur a malo daemone liberare. Alios legimus, eum Dominus daemoneum legione ex homine in porcorum gregem demandasse, instare supplices, ut ab eorum sinibus sellius discedat

non enim aiunt, talibus egemus, qui daemones hominum corporibus expellant, cum porcorum immundorum animalium damno, quos daemones occupant. Pia mater Chananaea, qua filiam a daemone vexari non sustinet, vtpote hoc supremam domus suae existimans detrimentum, & maternorum viscerum saeuorem morte euaciatum.

S. S. Magna huius mulieris fides, qua Christum implorat: est enim aduersitas, vt mirro Hieremiæ.

Domine fili David. Admirare in his uerbis fidem mulieris huius praeclearissimam, quibus perfectam ac integram de Christo prodit confessionem: hanc nimirum quod cum Christus vna sit persona, esset tamen simul, & diuina ac humana. *Hac est fides Catholica, vt credimus lo. D. 28. a & consueamur, quia Dominus noster Iesus Christus, Deus & homo est.* Deuarent ab hac fide heretici, qui hanc unionem permittere noluerunt; Quidam credebant Christum esse solum Deum nec verum hominem, vt Manichaei; alii somniant, eum esse solum hominem, non verum Deum vt Ariani; O perduelles, qui unionem hanc nexumque dissoluitis Anti-Christi: *Omnis spiritus, qui solus Iesum (audite D. Ioannem) Ex Deo non est & hic est Anti-Christus.* Vnum alteri connectite, duos illos tomos in vnum compingite librum; librum illum grandem, sicut Deus Isaac praecipit: *Constitemini: Quia Dominus noster Iesus Christus Deus est verus, verus est & homo.* Hunc fidei articulum mulier haec confitetur, dum enim Christum inelamat: *Domine* absolute, sine restrictione, sine additione, confitetur Deum cui proprium est esse caeli & terrae Dominum sine termino, illimitatum; Dominum creaturae spirituales ac corporalis, mortis & vitae, eorum omnium quae sunt, imo & eorum quae non sunt, vt praediximus in confessione Centurionis; & hoc eius est sigillum, quo cunctis subserbit: *Ego, Dominus.* Dum vero Christum dicit filium David, distinde Christi fateatur humanitatem, secundum enim hanc ex familia David descendebat. Sublimis fidei confessio, qua diximus altiore non fecit ac euidentiore D. Paulus, etiam post frequentatas gloriae classes, & rapum suum vsque in tertium caelum, *Qui factus est ei ex semine David secundum carnem, qui praedestinatus est filius Dei ex uirtute.* Multis praerogatiuis praecessit mulieris huius ueridica confessio, Doctorum Ierusalem fidem, qui se mundi iactabant luminaria, & Ecclesiae magistros, qui

23

In Symbolo ac humana. Hac est fides Catholica, vt credimus lo. D. 28. a & consueamur, quia Dominus noster Iesus Christus, Deus & homo est.

1. 10. c. 4. 3.

Mulier Christi fateatur diuinitatem.

Ro. 1. c. 4.

Sev. 237.
do temp.

Mat. c. 22
23.

24

hanc naturam in Christo vnionem nunquam crediderant, vt ponderat ad rem D. Augustinus illos quondam Christus interrogat, Respondete mihi. Cathedralum magister, popululutus Doctores, Christus cuius filius est? dicunt ei omnes, David Repliat Christus: *Quomodo ergo David in spiritu vocat eum, Dominum, dicens; Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis.* Pater enim, qui formulas nouit loquendi, nunquam filium suum vocat; Domine mi quo audito Pharisæi ita hoc laqueo irretiebantur, vt muti, & pudore confusi discesserint. O mulier Chananaea, quam tua sublimior de Christo cognitio, quam subtiliter hoc dissoluit dubium: Dominus (ait) Davidis & filius Davidis. *David filius David.* Ex qua parte Deus es, Davidis es Dominus, & omnium creaturarum; qua vero parte homo es, filius es David.

24

Aduerte autem, quod veram Christi consuetudinem humanitatem, non Christum vocat hominem, sed filium David, quasi dicat: proficiat, quod felix faustumque sit ei, qui suis assimilatur parentibus. Memineris Domine parentum tuorum, sicut & ego meorum, patris tui David fauora recordare. *Erat hic misericors, pius, clemens, inopia pressis accurrebat, eorum erat Princeps, hoc ei quotidianum exercitium. oves dentibus ac vnguibus eripere leonum, cytharæ suæ pulsu compescere dæmonem Regem Saulem cruciantem; En tibi viam aperio, qua te ralis patris probes filium; a te misericordiae viscera reposco, qui filius es parentis clementissimi. Gratiam tuam imploro, qui filius eius es, qui gratiæ suæ fauore miseris subueniebat. Agnuculam oculis tuis obiciio, leonis dentibus prælocatam, qui carnem d' laniat, qui ossa confringit, qui sensus perturbat, nec est, qui miseretur. *Filia mea male a dæmone vexatur.**

Porro, mulier o Chananaea, si sit diabolus qui filiam tuam excruciat, cur ab eo non postulas, vt eam desinat cruciare? familiare quippe erat Chananaeis diabolis sacrificare, vt eorum iram placarent, & insedecent, ne rebus eorum vllum inferrent nocumentum. O mulier admirabilis! Credit nullas dæmoni esse vires, ad filiae laniendam, nisi quas illi Deus permisisset: licet enim diaboli voluntas peruersa sit, & ad omne malum prona, vt pote diaboli voluntas, potestas tamen quam habet, iusta est, quia eam a Deo habet, & ne minimum quidem amplius potest, quam illi Deus concessit, vt Dominica 3. dicemus; ac proinde nulla est ratio ad diabolum

recurrendi, cuius voluntas in malum nostrum est obdurata, sed ad Deum, qui ei dat licentiam vel etiam præcipit, vt exagitet eum, quem exagitat. Cædit magister puerum virgis, virgæ puer non rogat, vt cessent eum verberare, sed conuersus ad præceptorem infusus lacrimis supplex expostulat, spondens emendationem, desistat ipse a verberando. Hæc erat gentium cæcitas, vt dum illis res aliqua incommoda afficeret, cui resistendo vires non suppetebant, eam vt Deum adorarent, se ad eam conuerterent, supplicantes, vt eis clemens propitiaretur. Ita vt Deos coluerunt famem, febres, mortem; quinimo quidam mures glites vt Deos habuerunt, quia talibus non poterant præualere. O mente capiti, quid aurumatis febrem ex se vobis nocere? paupertatem, & rerum inopiam eam esse, quæ vos affligit? calamitatem, eam esse quæ vos excruciat? flagellum est manus Dei. Quando eo plecteris, ad eum conuertere, nec excandescat furor tuus in febrem, in medicos, in medicinas, in paupertatem, ac diuersas ac plures technas ac fraudes fornicatoris; de his enim conqueritur Deus, quod, dum populum exdit, ad eum se non conuertat, *Populus non est reuersus ad peccatum suum.* Immittebat illis hostes, & ad eos tantummodo reuertebantur, non vero ad eum qui illos excitabat, sicut flagellum, quo illos puniebat, & hoc omne erat eorum studium, hæc diligentia, hostes profligare, quasi sua malitia concitati illos bello lacesserent, vel suis tantum viribus sibi conuenient, oculosque ad Deum non reflectebant cum esset ille, qui eos excitabat in suorum scelerum iustifimum supplicium. Indignabatur Dominus Palestinis, Tyris, Sidonibus, Aiscalonitis, Gazartibus: vt vero designaret, quo eis flagello staturat poenam irrogare flammicium ostendit in visioe Prophetæ Hieremiæ mucronem, qui terribilem adeo edebat virorum stragem, vt ipse Prophetæ animo consterneret ut; & ad mucronem conuersus, eum cepit deprecari, vt cedere desistat, ardorem tuum, itaque moderetur: *O mucro Domini, usquequo non quiesces? Ingrede in vaginam, & refrigerare te sile.* Vocem audis sibi respondentem. Quid mucronem deprecaris? Ad eumne te conuertis, vt furorem suum longe lateque de hacchantem remoretur? hoc no ueris, o vir Dei, mucronem nec venire, nec stragem edere, nec euaginari proprio motu; Deus est, qui eum de vagina educit, qui potentissima sua manu eo in vindictam utitur populorum; & dum ille mucronem cædentem non retrahit in vaginam,

vaginam, inanes sunt omnes tuæ curæ, studia
vana: non enim desillet ulteriori strage inter
homines latrocinarî. *Quomodo quiescet, cum
Dominus præceperit ei adversus Ascalonem, & ad-
versus maritimas eius regiones ibique condixerit illi*
Te ad Dominum conuerte, illum roga, ut mu-
ronis vires eneruentur, in clama: *Miserere mei
Domine.* An te febris ardentissima velut fornax
incenta fatigat? num te lis intulsa molestat, qua
te vicius impetit innocenter? num te super-
ueniens bonorum dannum excruciat? An te
premit contra te dictum testimonium, aut cala-
mitas in te inopinato insurgit, nihil tale suspi-
cantes? Attende, crede, hæc esse Dei mueronem
nem, quo tibi comminatur, quo te ferat, non eo
tua tendat sollicitudo, non labor, illa detorque,
vocare medicos, quætere medicamina, contum-
pere iudicem munitibus, aduocatos consulere,
meditari paupertati tuæ remedia, vires tibi con-
quire quibus te tuis opponas inimicis, & iniu-
rias viciscaris. Ad Deum sic conuersio tua,
ille quippe est, qui educit mucronem, qui te fa-
tigat, qui te molestat. Ita Dauid Saulis perse-
cutione aliorumque hostium fraudibus huc il-
luceque profugus agitarus, ad Deum recurrit:
*Dominus eripe animam meam ab impio, frameam
tuam ab inimicis manus tus Legit D. Hic Salua
animam meam ab impio, qui est gladius tuus, Mu-
cro tuus, Domine, inimicus meus est qui me mo-
lestat, illa calamitas quæ me lanemat, quo pec-
nam infligit. Ita postmodum Deus ipse face-
batur, loquens de Nabuchodonosor, quem vir-
gam vocat, qua ferit, qua punit peccatores.*
*Affixi virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu
eorum indignatio mea. Ad te Domine recuro,
te medum quaesitura. In tua confido miseri-
cordia desolata, Miserere mei Domine.*
Utissimam nobis narrat Spiritus S. historiam.
Erat Rex Achaz perfidus, sacrilegus, Deo pe-
nurus, cultor: demoniorum inimicus, Et ipse cum
talisset, offensionis lapis fuit vniuerso popu-
lo; quare Deus provocatus statuit eum pro de-
meritis castigare seuerius in eum pronocans su-
perbum Assyriorum Regem Theglats pharnasar
exercitu copiosissimo ferocientem. Narrat hoc S.
Textus quibusdam verbis. quæ ex ore Spiritus
auxilio S. pronentit, optime conuenit. *Humilitat
Dominus Iudam propter Achaz Regem Iuda, eo
quod nudis sit eum anxio. Eaden, hac phrasi lo-
quitur, qua olim, dum Aaron ad populi mur-
mur, vitulum aureum illum constituit, quem con-
nes vt Deos suos adorarent; dum enim Moyses
de montis fastigio descendit, viditque populi*

stultitiam, ait S. Textus: *Videns Moyses populum,
quod esset nudatus (spoliauerat enim eum Aaron
propter ignominiam sordis, & inter hostes nudum
constituerat.) Vestierat, atque armauerat Domi-
nus populum gratia sua, multo fortius ac secu-
us quam si omnes armis æreis, expolitique mu-
nirentur, ac proinde, nullus eum hostis ad ere-
potuisset. Illo vero crimine, quo Deum irrita-
runt, eis Deus suum abstraxit auxilium, prima-
uit gratia, ac proinde quasi nudi, nullo prote-
cto, e inter facillimos exponebantur inimicos:
ita vt vndeque hostilis eos gladius inuadere
potuisset. Hoc in Republica peccatum opera-
tur, hic est criminum effectus, dano illam de-
nudat auxilio, unda nullo negotio, nemine
obstante, eam hostis inuadit, depopulatur, &
pro voto sibi subiicit ciuitates etiam maniffi-
mas. Ita Rex ille egit idololatra, dans occasio-
nem populo, vt relicto Deo suo, diis alienis ad-
hereret, ob quam eorum culpa, illos Deus di-
uino suo fauore nudos dereliquit ac inermes, ita
vt adueniens Theglats pharnasar, vt a Deo mis-
sus, impetum facere potne in Regnum Iuda,
qua parte voluisset, quod & fecit. *Adiucit con-
eum Theglats pharnasar Regem Assyriorum, qui
affixit eum. Impius autem Achaz & curcus
populus Iuda his aduenitibus miseri, & in-
ducti in laqueum, peiora fecerunt, & veteribus
noua peccata addiderunt. Insuper tempore an-
gustia sine auxilio peccatum in Dominum. Et qua-
fuerit, quæto, hæc peccata: Non est reuersus ad
Dominum misericordiam eius rogaturus, sed i-
dola coluit, & demonibus Syriæ hostias immo-
liuit, obtulit sacrificia, vt eos sibi diuinciret,
ramque eorum deliniret. *Dij regum Syriæ auxi-
liantur eis, quos ego placabo hostis, & aderunt mi-
hi, enim e contrario ipsi fuerint ruina. & vniuerso
Israel: O stulte, demonum opem imploras: eo-
rum quæris auxilium? Attendis Regis Assyrio-
rum exercitus, mucronem Dei, quo ipse te ferit
punit, tuis eradit inimicis: stulte, in Deum ocu-
los conice ipse quippe est, qui in tuorum cri-
minum penam, quibus eum inhonorasti, te ad-
has compulit angustias, illi tu dicito: *Miserere
mei Domine. O David virum iuxta cor Dei, qui
durissima ab hostibus perpessus, non ad eos lo-
conuertit, sed ad Dominum. Ad Dominum eum
tribularet clamans, & exaudiuit me. Illam roga-
uit, illi vota sua reddidit, illi hostias immola-
uit, vt sibi succurreret, inimicis foret inimicus,
illos armis, suoque præsidio denudaret.****

116.
117.
118.
119.
120.
121.
122.
123.
124.
125.
126.
127.
128.
129.
130.
131.
132.

Pf. 119

§. 9. Non respondit. Deus nobis non respondet: vel quia illi non responderemus, vel quia dissimulat.

VT autem Christus audiuit huius mulieris querelas & lamentabile miserere, terga illi vertit, abie, nec verbum respondet. Non respondit ei verbum. O verbum maiotis admirationis quam possit omne verbum ponderare. Quid hoc noui Domine? Quis tuam peruertit conditionem? Dum vates Isaias mundo fausta omnia, & felicia ob Christi aduentum apprecatur, eum describit adeo promptum, & ad misericordie opera paratum, ei qui ea flagitaret, vt fidem nobis faciat, fore coniungenda; & petere, & impetrare. Misericors miseretur tui, a1 vocem clamoris tui, statim ut audierit, respondit tibi.

Hom. 7. iun Petpende, (monet te D. Basil.) quod in S. Scriptura, si eam attenda mente perlegeris, inuenies Dei misericordiam, nostrae comitem orationi; quia inter inopis orationem, & Dei concessionem, nullum interest medium: Benedictus Deus, qui non emouit orationem meam, & misericordiam suam a me. Confociantur oratio mea, & Dei misericordia, confocderamur, ego rogans, & Deus mihi succurrans, ego inops & Deus auxiliator. Hoc quoque Dauid canit, Domine Deus meus, clamauit ad te & sanasti me. Ratione huius notat D. Bern. alia quoque verba Regis Dauid, Cum inuocarem, exaudiuit me Deus iustitia mea. Adhuc verba ori meo inhaerebant necdum perfecte pronuntiata, Deum meum inuocabatur, & ecce exaudiuit me. Memor illo (ait D. Basil) promissi huius vatis Isaiæ: Adhuc te loquere, dicit, Ecce adsum: id est, nondum vocare desisti, & spem invocationis aures Dei susceperunt. Comprehende animo, & monet D. Greg. Nazianz. verba illa Prophete Ezechielis. Si conuersus ad Dominum ingemueris, tunc saluus eris. Ita legit ipse: notans illud Tunc: quod nostra vulgata lectio habet: In quacumque hora. Tunc, quando clamaueris, quando ingemueris? Vultus quemadmodum salus cum gemitu conuenit. Nihil inter petitionem, & rei petita oblationem intercecut.

Opinor ad me notiam velle euocar: historiam Regis Ezechiae, quo flente & postulante a Deo misericordiam, ad primam eius lachrymam ac singulum, accurrunt misericors Deus per Isaiam Prophetam, dum non tantum ora in nem non adoluerat, sed nec mediam eius partem, &

vix eam inchoarat, vix primum gemitum ediderat. Arguimur: Si Deus in lege veteri orationes suorum tam festinus exaudierit, quanto iustius erat, vt exaudiret, quando homini per Incarnationis mysterium magis propinquabat? Aget hoc (asserit Propheta) tam pronus, vt ad vocem clamoris tui, statim cum audierit respondit tibi. Quid igitur modo tales voces audiens; Non respondit ei verbum? O Domine, (querit Orige.) Quomodo fieri hoc potest? De te teus testatur Apostolus: Scipsum negare non potest, Quis tui verbum, In principio erat verbum. Si sis verbum, & verbum tuam negas, te ipsum videris negare. Domine a quo tempore, hoc silentium, hæc verborum paucitas, hæc austeritas quod te pigeat vel vnicum dare verbum? quæ fiducia te rem magni momenti daturum, si vel negas verbum? An non Domine, te decet meminisse præcepti, quod olim diuini inuixit: Eladmo synam pauperis ne defraudes & oculus tuus non auertas a paupere. Et inferius. Non prestabis datum angustiantis, rogationem contribulati, & ne auortas faciem tuam ad egero. Et adhuc inferius. Declina pauperi sine tristitia aures tuas &c. & responde illi pacifice in mansuetudine. Omnia hæc, quæ tu Domine aliis præcepisti, tibi videntur deficere.

Multas congerunt SS. Patres huius silentii rationes, asserentes quod non sine ratione Christus siluerit. D. Chrysof. vnam signat, quam leuiter considerabimus licet enim ex suo Deus, ea quæ illum hora inuocamus, responderet, nos ipsi tamen sepius in causa sumus, quod ipse nobis non respondeat, surdum agat, se contineat, Deus quippe speculum est, & talem eum tibi reperies, quæ illi tu fueris. Millies ille te accedit, te vocat, clamat, tu vero taces. Quoties ad cordis tui pulsauit ostium, rogando, & instando, vt illi aperires, locum cederes, amicum dimitteres, quæ per vsuram lucratos es restitueres, mala vite tue mores componeres, peccata confitereris, mortis tue hoc ignarus, & non respondes ei verbum? Quoties accedit Deus in paupere vulnerato, vidua paupere, pupillo nudo, & tibi vociferatur quisquid pauperi fueris elargius, te hoc Christo largiri: in eius enim nomine postulant elemosynam, sed nec audis, faciem, imo & terga pauperi ve tis inhumanus? Ob hoc nec te Deus audit rogantem, quando calamitate pressus eum quæris adiutorem: adhuc quippe iam dudum fueras inuitatus. Vocauit & reuulsit, extendi manus meas, & non fuit qui adspiceret, ego quoque in interitum vestro radebo, tunc

Isai. 30. 19.

Psal. 65. 20.

Is. 29. 3. Serm. 9. in Cant.

Ps. 4. 6. D. Basil.

Hom. 8. Quod Deus non est auctor malorum.

Tom. 1. Isa. 58. 9. D. Grec. Nazian.

Crat. 17. Ezech. 18. 26.

Timote

Isa. 5. 14.

Ecl. 4. 4.

Hom. 28. ad pop.

1. Cur Chrii stus vt mulieri, ita nobis sape non respondeat.

Prov. 1. 1.

inuocabunt me, & non exaudi im. Licet hoc ita sit, non credo, hoc locum hic habere, quandoquidem hæc mulier tam prompta fuerit Dei voci obediendo, ut quo tempore Christus fuerit egressus, illa quoque fuerit egressa ut diximus.

26
D. Bern.
Ser. 7.6.
Cant.
Ser. 7.4.10
Cant.
Cant. 5.2.

Veneror rationem D. Bern. Scilicet, quod Deus sæpenumero silet, nec respondeat non quod nobis ita scatur, sed quia dissimulat. *Dissimulatio est sponsi, non indignatio* Perpendit idem D. Bern. Hæc sponsæ verba. *Reuertere dilecte mi; Ut quid Domine recedis, & sponsam deseris, cum dicas omnes tuas in eo esse delicias, quod cum illa sis eum te ipsa vocet, dicatque Reuertere. Non vocat, sed reuocat; nam reuocatiois verbum est, Reuertere. & fortasse, ideo subtraxit se, quo auidius reuocaretur, tenetur fortius. Nam & aliquando simulabat, & longius ire, non quia hoc volebat, sed volebat mittere, manus nobiscum Domine, quoniam aduerseratis. Et rursus alia vice super mare ambulans, cum Apostoli nauigarent, & laborarent in remigando, quasi volens præterire eos, nec tunc quidem istud volebat, sed magis probare fidem, & elicere precem. Denique sicut ait Euangelista, turbati sunt, & clamauerunt perantes, Phantasma esse. Ita cum animabus simulat Christus sicut cum Chananaea, quam repellit, ut auidius id, quod querit, deprecetur.*

Alludit D. Bern. ad illa verba, quæ Dominus in simili occasione cuidam dixit animæ, quæ an nescio qua videbatur tractare asperitate, & infra declarabimus. *Indignatio non est mihi.* Et distinctus, ad hæc D. August. Hoc Christi cum Chananaei silentium perpendens sic ait: *Clamauerunt in remigando, quasi volens præterire eos, nec tunc quidem istud volebat, sed magis probare fidem, & elicere precem.* Denique sicut ait Euangelista, turbati sunt, & clamauerunt perantes, Phantasma esse. Ita cum animabus simulat Christus sicut cum Chananaea, quam repellit, ut auidius id, quod querit, deprecetur.

27
D. Ang.
Ser. 7.4.10
Cant.

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

27

detineant, quos desides vident dedita opera morantur aliquid daturi.

Illucet Natiuitas Domini, tempus strenuarum quas ab Episcopo, vel Protege postulant chorauli Ecclesie, ad eius ostium cantantes, interim immotus residet Episcopus. Reuer. Domine, An rogantes non vides, non audis? et eorum non festinus te inclinas prætensionem: Eo quod musica delectet, & si eis statim respondero, ac bene muneratos dimisero, discedent ilico, & terga vertent. *Dissimulatio est, non indignatio.* Hoc quoque agit Deus. Nulla etenim suauior ac auribus tuis gratior musica, quam Dei auribus oratio tribulati, Rem narrat Propbeta Daniel omnino singularem. Toto corde preces suas effudit Propbeta coram Deo, remedium postulans populo afflicto, captiuo, desolato, ad multos dies hanc protraxit orationem, ieiuniis rigidis, cilicio sacroque indutus, cinere adspersus, lacrimis & singultibus indulgens amarissimis. In ieiuniis, sacco & cinere. Tandem in oratione perseverante Propbeta, circa dierum multorum finem, apparet ei Gabriel Angelus, qui Propbeta Amice charissime: *Ab exordio precum tuarum egressus est sermo.*

Dan. 9.18

Ad primum orationistuz verbum hic in terra, egressus est decretum Dei in cælo in tui fauorem, & modo mittit me, ut hoc tibi ex eius ore significem. Si ita statim a principio Propbeta votis annuit Deus, cur cum tot diebus detinuit perorantem in ieiuniis, sacco & cinere, nec ei statim, ab exordio voluit respondere? Eo quod summopere illa Deus delectaretur oratione, & ob recreationem, quam ex vatis clamoribus singultibus, lacrimis, (sicut de matre diximus) hauriebat: licet enim quam primum punitio requirit vbera, mater illi dare statuit, nihilominus continet se, audire dissimulat, interim delectatur, recreatur, audiens lacrimas, videns gestus motusque pusionis, qualiter exciter dormientem, impellat hesitantem, acclamet surdescenti, suæ querat subsidium necessitati.

§. 10. Est pauperum oratio aroma Deo suauis fragrans, quam ut melius audiat, precipitur in celo silentium.

Admirandis, & consideratione dignissimis scilicet Sacramentis visio illa D. Ioa. Euangelistæ Raptus in cælum vidit subito altissimū imperari silentiū. *Factum est silentium in celo.* Ad quid quæso, *Silentium in celo?* Sæpius lego repetitū in S. S. cœlites illos continuas Deo persolvere laudes, & gratiarū actiones, illos notabat David, dū de Esul. 8. 3. 3.

Apo. 8. 1

D. d. d. cau.

D. Chrys. vbera fugere quam hæc illa ei porrigere, attamen his vocibus recreatur, his pueri motus hinc habeat, late scit, quod eam hæc, illac ita trahat quasi ter possit ex exultans dormientem, inde gaudet, hoc delectationem tur, ob hoc dissimulat, ob hoc surdas fingit aures, Eleganter de hoc D. Chrys. Si non exauditus es, præcipien. perse uera, ut exaudiaris, & si differt aliquando dormiens, non id odio facit, neque te aueratur, sed distorrendo diutius te secum seruare vult, sicuti & patres orationem filios indulgentius amant, quo illos diutius apud se

Heiron Lanuxa Bapt. de Tom. 1.

cantoribus his, & ipse terrenus cantor canebat: *Beati, qui habitant in domo tua Domine, in secula sanctorum laudabunt te.* Hic in cognitione Divina si pites sumus, & in Dei laudibus detinere, ac proinde congruum est, cum silentio videremur, & ille Dei melius deprecatur celsitudinem, (assert. D. Dionys.) qui strictiori silentio conficitur, nullam ad Dei laudes linguam convenire. In caelo autem, ubi ipso Deo pleni sunt, & ad eiusdem laudes dispositi per sonandas ei continuo laudes dycantant suavissimas. Hoc etenim David his verbis indicavit: quae D. Hieronimus legit: *Tibi silentium laus Deus in Sion.* & tibi reddetur votum in Hierusalem. In Sion Ecclesia militante, ubi statim languescimus, & mille distrahimur negotiis; optime Deo laudes persolvimus silentio, *Tibi silentium laus Deus in Sion.* In caelo ubi vero Hierusalem, beatorum implet desiderium nihil enim eos remoratur, turbat nihil, distrahit nihil, ita ut intermissione celestium musica Deo modularentur gratiarum actiones; *Tibi reddetur votum in Hierusalem.* Si hoc ita sit, quid potuit intervenire, ut subito rotus chorus ille celestis obmutuerit? Credo hoc eo modo contigisse quo dum Phanascus seu vocum moderator cantoribus imperat silentium, plausum edit manu & subito conticent omnes, vel dum passeret cantant prima aurora, si quis inopinato vehementer excitet strepitum subito rostellata sua concludunt, & altissimum sic silentium, *Factum est silentium in caelo.* Quae tanti causa silentii? Ad quid istud? Cum primum factum est silentium, vidit D. Ioannes Angelum ascendentem de terra, qui habebat thuribulum aureum plenum suavissimis odoramentis, & cum eo stetit ante thronum Dei. An ergo propter hoc debuit musicae cantus impediri? Num forte se non compatiuntur caelorum cantus & oblatio suave fragrantis incensi ascendens de terra? Hoc scito, inquit, incensum illud esse Sanctorum orationes, quas tribulationibus attriti in hoc mundo, sursum ex cordis visceribus contribulati ad Deum dirigunt, sicut incensum suavem emittit odorem, quando igne accenditur: illae autem in Dei conspectu debebant personare, ut vero perfecte distincteque audirentur, vult & mandat Deus, ut caelorum voces obmutescant. Magna latent hic arcana, primum sit Angelos fidelium orationes de terra in caelum deferre: sicut enim famuli, qui Principi suo student placere, norunt autem eum fructibus delectari, per diversos inquirunt hortos eos, quos credant Domino suo esse gratissimos: ita quoque, cum sciunt Deum

orationibus afflictorum plurimum recreari, descendunt ad nos, & vix ore tuo sunt egressae, cum eas colligunt, sursum ascendunt, eas Deo offerunt gratissimas. Hoc se facere Archangelus Raphael Tobiae fatebatur: *Quando orabas cum lacrimis, ego obtuli orationem tuam Domino.* Tob. 12. 12

Hoc autem attende, quando oras, si talis sis qualis esse debes, quod orationis tuae ne intimum pereat verbum, quod tibi adstet Angelus qui omnia verba quae de ore tuo procedunt, colligat diligenter; (& sicut ille qui ex odoratissimis floribus componit rosarium) illa Deo deferat odoranda. Ecce qualis esse debes in oratione qua veneratione, qua attentione, quo spiritu. Secundum sit quod dicit illas orationes fuisse caelo gratissima & suavissima aromata, ut ostendat, quam ille placeant Deo, absit ut aliquid ei adferant aut toxicum, aut molestiam, ut heri dicitur. D. Augustinus: *Auscultat caelum orationes Sanctorum,* ait in 1. 1. 1. Tom. 5.

Nihil est quod sic cor dilatet, ut suavis quidam odor: Proinde dum illam percipis, ore, & naribus aspiras, quo eum tibi attrahas: illo cor dilatatur, indicavit Deus, sibi gratum esse prorum sacrificiorum odorem, sibi his cor dilatari, quo circa viri sancti illa Deo offerant agebant. Ita Noe, transacto diluvio, ut primum de arca prodiret, edificavit altare; obtulit autem mundarum sacrificiorum per ignem. Quasi autem ille Deo erat incensum acceptatissimum. *Odoratus est Dominus odorem suavis: ubi: ut autem significet, hoc agere Sanctorum orationes, qui ad universitatibus atteruntur, ait eas esse velat odorem suavissimum, & quod illos Angelos mittat in thuribulum aureum, ut quid pretiosissimum: ita ut, sicut heri diximus, absit ut Deo nostrae sint orationes fastidiosa, imo ei tedium leviant, & quo diutius durat ac sunt amariore, eo cor eius magis dilatant ac recreant.* Gen. 8. 2. 1. 2.

Præcipuum autem notatu dignum, hoc est, quod quam primum Angelus ante Deum vult Sanctorum de terra offerre orationes, imperat Deus omnibus caeli cantoribus silentium, quo significat, sibi horum orationes quasi magis placere, illisque se magis delectari, quam caelorum melodia. Quando continent cantores, accedant autem aliae voces sonoroiores, præcipis, ut alii silent, quo melius hæ percipiuntur. De se narrat Iob quod eius sermo tam gratus esset hominibus, quod dum contingeret eum adire multorum sapientium societatem, exemplo omnes ori digium superponebant, hoc silentio indicantes, magis se recreari audiendo eius colloquia, quam propriis.

Pf. 64. 2.

Tob. 12. 12

D. Augustinus: Auscultat caelum orationes Sanctorum, ait in 1. 1. 1. Tom. 5.

Gen. 8. 2. 1. 2.

Iob. 1. 1.

propria, quibus inter se discrebant, erant enim doctissima & auditui mirum in modum accepta. Altiori non poterant precatione orationes nostræ commendari, ut videas quam his Deus recreetur, quibus de tribulatione & cordis angustia ad eum, gemitibus & lacrimis & suspiriis vociferamur. Hoc mi fallor, tangit vates Rex, qui ut rem certissimam hoc asseruit, Deo proprie convenire, reflectere suos oculos ad eorum orationes, qui variis ac luminis aromnis exponuntur: *Respexit in orationem humilium, & non spreuit precem eorum.* Ut autem confirmet, ac demonstret, quam Deus his orationibus recreatur dicit, se nobis velle edicere, quidquam quod ipse videt, & desiderabat litteris aureis conscribi ad perpetuam memoriam eorum qui sunt in hoc mundo nascituri, ut ex hoc obligentur Deum in decenter laudare, glorificare, venerari. *Scriptum est in generatione altera, & populus, qui creabitur laudabit Dominum.* Quid est hoc Rex p illic? Dominus respexit de excelsis sancto suo, Dominus de celo in terram aspexit. Vidi (inquit nostro modo) Dominum de celorum altissimis in terram aspicientem, ut maximum quendam Principem, qui recreationis ergo in curia suo regali discedit ad fenestram, quæ hortum respicit, ut oculos suos reficiat. Ad hoc aperiunt aliquando Reges aulæ fenestras, & quibus cætera prospiciunt. Imo hoc ipsum fecit Rex David, licet damno suo satis deplorando, vidit enim de nudam Bethsabeam. Vidi inquit quod Deus *Respexit de excelsis sancto suo.* Huc & illuc divertit oculos, ut quid vi deat, quod eum delectet, quo iucundetur. *P. aspexit.*

O magna maiestatis Deus, quid queris Domine, an sit aliquid in terra tuis dignum oculis Recordare, quod vna quidem vice terram es intuitus, & quid in ea vidisti, nisi corruptionem, & quidem tantam, quæ te compulit, ut eam a quis didicisti demergeres peccaticem. *Vidisti Deus terram esse corruptam: omnis quippe caro corruerat viam suam super terram: dixit ad Nos sine universa caro venit coram me, repleta est terra iniquitate a facie eorum, & ego asperseram eos cum terra.* Quando eam considerasti in diebus Osæ Prophetæ; nihil vero in ea vidisti, quod oculos tuos reficeret, sed infinita, quæ te offenderent, mendacia, proditioes, homicidia, furtiva, adulteria. *Non est veritas, non est misericordia, & non est scientia Dei in terra, Maledictum est mendacium & homicidium & furtum, & adulterium in unda verum: & sanguis sanguinem tetigit. Propter hoc iugabit terra. Nihilominus asserit David, esse a-*

liquid in terra adeo Deo iucundum, ut eius videndi desiderio, de excelsis sancto suo in terram aspiceret, ut illud inveniret, proinde videt eum, huc & illuc oculos suos convergentem. *Respexit.* Et quid est hoc? vates optime: quid in terra adeo maledicta esse potest Deo peccatum? Gemitus, suspiria orationes miserorum. *Ut audiret gemitus compeditorum.* Ea enim Deo gratissima est melodia, gemitus compeditorum, suspiria captivorum, lamentationes infirmorum, voces miserorum, pauperum lacrimas, iniuriarum ciulas, singulus profugum, ut eorum audiendi gratia de celo prospiciat, tum in terra sit aliquis, qui sicut et hoc decantet harmonicum. Eia igitur charissimi, Deum recreate, eius aures refouete, nec dies præteruollet, nec hora, qua ad eius ostium non occinatis chroma, I cet illud aliud non sit quam vnum triste *Miserere mi Domine fili David.* Hoc convenit cum eo quod sponsus sponsam suam dilectissimam rogabat, *Que habitas in hortis, amica auscultant te fac me audire vocem tuam.* O 13, amica mea, quæ habitas in hortis mundi concine, testor enim, me, & amicos meos, ardenti desiderio expectare, ut vocem tuam audiamus. Domine quod melos, qui modi quis contentus esse potest in mundo valle lacrimarum, ubi non nisi suspiria & gemitus pauperum audiuntur? Quæ præcæna canere norunt qui vivunt in terra pauperatis, & miseria, qui numeri, quæ voces in eorum ore, nisi in suis tribulationibus subsidium, suis ærumnis leuamen, suis infirmitatibus solatium, suis adversitatibus præsidium? quid dicere norunt aliud doloribus afflicti, nisi gemendo petere subsidium? Hoc autem est, ita hoc est, ait celestis sponsus, id quod aucto intelligere, illa musica gemituum auribus meis nulla dulcior, hanc volo, hanc desidero esse perpetuam.

Notat D. Bernard. præclara illa verba Davidis. *Desiderium pauperum exaudivit Dominus, preparationem cordis eorum audivit auris tua.* Multo tempore, Domine, in eandem audiendo cordis preparationem afflicti, qui te cupit invocare, & eorum te preces effundere lacrimosas: quanto delectabilius est audire suavem & consonam melodiam, tanto molestius est audire cytharam vel brabiton, quando fides & nervos attemperant, & componunt symphoniarum tunc enim plures audiuntur dissonantæ, quam consonantæ, & maxime tetricum & aurium offensivum est, audire organum, quando fistulas componunt: hæ enim suis dissonantiis aures lædunt adstantium. Si quis ita musica delectaretur, ut de-

107. 18

Gen. 6. 12

Osæ 4. 1

Cant. 6. 8.

O 13.

29

Se 75. in

Cant.

Pf 9 38.

1.

Similitu-

do.

professo conveniret, illas dissonas voces intel-
 lekturus quando vocum moderator, eas temperat,
 & faderet, quod ad singulas voces attentam
 aurem arrigeret, quam cum iudicares musica mo-
 dulatis vocibus bene sonanti delectari? Oratio
 musica est, quam anima nostra Deo concinit,
 quæ siuectas & multas habet potentias, vt or-
 ganum fistulas, & cythara nervos; oportet ante
 orationem, illas disponi ac temperari: *Laudate*
eum in chordia & organo. Orationem, præcedat
 præparatio: hanc enim omnes vitæ spiritualis
 instructores præsupponunt, primo requiri, vt
 animæ potentia colligantur, quietentur, exte-
 riores vero ad omne sensibile conclusantur.
 Quid hic negotii, quæ non difficultas? cū & ipsi
 Sancti, quando ad orationem se disponunt, mul-
 tis indigeant viribus vt disponant intellectum,
 de terra eum sublevent & cælo inserant, item
 memoriam, item phantasmam imaginatiuam.
 Ecce quam Deus musica recreetur orationis:
 aum enim adhuc te præparando distrahens, te-
 eum ipse doctaris, iam ipsa attentas arripit au-
 res, iam illi placet, iam delectatur: hoc enim est:
Ps. 9. 38. Præparationem cordis eorum audivit auris tua.
 Quam illi placebit, quales arripit aures, quam
 recreabitur ipsa deuotione orationis, quæ vt sua
 ne fragrans incensum ex cordis intimis ascen-
 dit, igne accensa tribulationis?
 In Ascet. Hinc colligit D. Nilus, discipulus D. Chr. ra-
 tionem, cur Deus sæpe taceat, & nostris petitio-
 nibus non tam propere respondeat vt desidera-
 mus: nostram enim ipse novit miseriam, quod
 eo solum tempore orare perseveramus, quo non
 accipimus, id quod postulamus, & ea iam conse-
 cuti, retrocedimus: sicut passeribus (sicut ipse
 per Oseam testatur) qui grana colligentes, silico-
 auolant: *Ephraim quasi auis auolauit.* Idcirco nos
 detinet, tacet, dissimulat, sicut eam hac Chana-
 næa, quæ, vt eum vidit non respondentem, imo
 & terga vertentem, illum prosequitur acclaman-
 do *Miserere mei Domine, fili David.*

§. II. Verbum. *Christina mulieri via verbi non respondit, sed virtutis, vt David ait.*

30 **A**liud quoque, quantum conicio, signat
 Evangelista Matthæus, dum non simpli-
 citer ait: *Non respondit ei,* sed addit: *Non re-*
spondit ei verbum. q. d. Non respondit ei verbo.
 L. Mediat sed opere, magnum ei præstans beneficium, Ad-
 cap. 6. uertit David & nota: D. Bern. Quod aliquando
 Ps. 101. 24 non respondeat Deus verbo, sed opere. Respon-
 dit ei in via virtutis sue. Aliquando enim respon-
 dit ei verbo, concedens id quod petimus, sicut Moy-
 ses.

si roganti remissionem peccati populi, respondit:
Dimisi iuxta verbum tuum. Dicit ei cæcus; *Domine,*
vt videam: Cui Christus. *Respice.* Leprosus. *Matt. 8. 23.*
Domine, si vis, potes me mundare. Statim respon-
 det directe verbo petitioni, sed via virtutis, id est
 animæ non annuit postulatis, sed dat ei virtutem
 necessariam, & donum maxime conueniens. *Similiu- do.*
 Præfides gubernator castro præfidiario, senio
 confectus & pauper, supplicat Regi, cum hoc
 onere absoluat, alio dimoneat, se iam nimio la-
 bore fatigatum. Iudicat Rex non esse ex te il-
 lum amoveri. Non respondet ei directe verbo,
 sed via virtutis, superaddens ei sex millia ducato-
 rum subsidaria, vel centum, ceu titulum qua-
 tuor millium ducatorum, quibus sibi possit luc-
 currere, eodem in præsidio remanere, & regi-
 minis labores sustinere. Ita quoque sæpe re-
 spondet Deus: non enim respondet, dando ho-
 mini ea quæ petit quia non eius sic suadet salus,
 attamen respondet ei via virtutis: nouam ei con-
 fectis gratiam, vires magnas, dona cælestia qui-
 bus potest pluribus meritis proficere, & agere
 virtutum incrementa. Ita respondit Deus D.
 Paulobis, ter enim, genibus supplex poposcit a
 Deo, vt hanc illi præstaret gratiam, & a carnis
 tentatione liberaret. Tacet Deus, & multo tem-
 pore non respondit ei directe verbo, sed respon-
 dit, nouam ei dans gratiam, nouos animos, nouos
 spiritus, quibus ad intus, possit patienter & me-
 ritorum augmento laborem illum sustinere, con-
 stans, ac firmus cum humilitate sine peccato
 permanere. Hoc declarat ipse Rex David: *In Ps. 137. 3.*
quacumque die inuocauero te, exaudi me, multipli-
cabis in anima mea virtutem. Expedit D. Chry-
 astam lectio: *et in quacumque die inuocauit, ex-*
audisti me. Et hoc confortat, inquit, ei quod
 Dominus per Prophetas suos pollicitus fuerat.
In quacumque die inuocaueris me, exaudiam te, &
dicam. Ecce te loquente, adsum. Attende, o Rex
 Propheta, qua ratione hoc dicit, cum legamus
 te sæpius Deum inuocasse, qui aliquando tibi
 non respondit, aliquando vero aperte tibi pos-
 tulata negauit? Te ipsum testem produco, qui
 utique sæpius integras dies, noctes integras ad
 eius ostium supplex rogasti, sed nec tibi respon-
 dit: *Deus meus clamabo per diem, & non exaudiet, &*
nocte, &c. Tu ipse obortis lachrymis, solo pro-
 stratus, pro filii tui salute, ex Berthabea nati, Do-
 minum es deprecatus, & hoc quoque tibi ne-
 ganit: quomodo ergo dicit: *In quacumque die in-*
uocauit te, exaudisti mei? Bene locutus sum: non enim
 dico, quod sæpe quando rogavi, mihi postulara
 cuncta concesserit, sed quod me exaudierit, quia ce-
 tibus

mibi petita non indulerit, nec a labore liberauerit, nec artibus, nec infirmitati finem dederit, concessit mihi tamen virtutem, auxit vires, diuinam suam gratiam, celestia dona multiplicauit, vt maiori merito possent patienter aduersa sustinere, & hoc est quod addidit: *Multiplicasti in anima mea virtutem.*

Nota: D. Chrysost. aliam lectionem: *Constitisti anima mea virtutem.* id est, semper me rogantem exaudisti, constituendo, concedendo & largiendo virtutem quandam auxiliarem, quã labores omnes, omnes aduersitates infractò animo, & multò merito rum lucrò possum tolerare. Ex hoc intellige Christi verba: *Petite & accipietis; omnia enim qui petit accipit.* Non dicit, *petite, & accipietis id quod petitis, sed accipietis.* Nec dicit, *omnis qui petit, accipit id quod petit sed absolutè, accipit:* quia si non accipit id quod petit, nec ei Deus verbo respondet, accipit id quod est illi salutare; sæpe quippe, non nobis contemnit id quod petimus, & nobis Deus id nõ concedit, sed dat nobis vires, spiritum, gratiam suam, & hoc (teste D. Greg.) præstantius est beneficium, non nobis laborem auferre, sed dat virtutem, patientiã, vt alacriter, libenter, magnam consolatione, vniformicium Deo voluntate pondus aduersitatis perferamus. Insigne fuit illud ac magnificum beneficium, quo Deus clarissimos sibi & electos a dolentes in Babylonia est inuenerat: non eis ignem cui iniiciebantur, extinguendo, sed saluificum ministrando rorem, & qui tali modo ignis temperaret ardorem, vt nedum illos non adureret, sed pleni diuina consolatione in medio fornacis ardentis ambularent.

Quali gaudio D. Paulus replebatur, dum ait: *Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis Gloriamur in tribulationibus:* An decumbis infirmus? pete, quod si taceat Deus, nec tibi verbo responderet, dando tibi valetudinem pristinam, tibi respondebit viã virtutis, dabit tibi patientiam, quã ipsa tibi plus proderit infirmitas, quã valetudo De inopia querens? pete, si tibi non respondeat opes largiens, respondebit, dando tibi vires, fortitudinem, & spiritum Apostolicum, quo ipsa possis paupertate gloriari. Hæc omnia piè pius Bernard. *Dices quoridie oro, & orationis meæ nullum fructum video, nemo mihi respondet, nemo loquitur, nemo quidpiam donat, incassum laborare video.* Sic loquitur humana stultitia, non attendis quid inde veritas promittat, dicens. *Amen dico vobis: quia quicquid rogauerit petiti, credite, quia accipietis & fiet vobis.*

Noli ergo vilipendere orationem tuam, quoniam illi ad quem oras, non vilipendit eam. Et vnum de duobus indubitanter sperare debemus, quoniam aut dabit nobis quod petimus, aut quod nobis nouit esse vitium. Hoc egit cum muliere hæc Chananaea, non respondit ei verbo, sed Respondit ei in via virtutis suæ. Dedit ei fortitudinem, patientiam, perseverantiam, auxit fidem, spem roborauit, accendit charitatem, desideria eius viuificauit, cor animauit, quibus ad tantum perfectionis profecit gradum, vt ipsi Christo miraculo esse videatur.

§. 12. Accedentes Discipuli. Christus hoc eis negat, quod pro muliere hæc requirebant, vt eius ostendat virtutem.

VT primum Christus huius mulieris adiuuit libellũ supplicem, ita vertit, nec respondit ei vllum verbum, celeri gradu progreditur, abijt, & quasi illam fugit, illa verò eum prosequitur, & à tergo insequens, lachrimosa voce sæpius ingemna: *Miserere mei, Domine fili David* idque tam moleste, vt Apostoli tadio affecti, Christum adierint. *Rogabant eum scilicet: dimitte illam: quia clamat post nos.* D. Chrys. ex his verbis D. Cyr. colligit, quod ipsa Apostolis, tor clamoribus ac ciuitatibus fuerit permolesta, vt quasi Christo cõquererentur (vt ipse capit) *Libera nos à molestia, Gen. libera nos à clamore, quem excitat, &c.* Domine, dimitte illam: quæ nobis suis ciuitatibus ac ploratibus caput obtundit. Communis Sanctorum opinio credit, hæc Apostolorum pro illa intercessionem actam ex pia commiseratione: Sancti erant, compatiebantur, videntes mulierem tam afflictam, tanto labore miseram, proinde Domine: Attende, (amabo te) quã nobis cor transfigat mulier hæc miserrima, cuius calamitas nostra permadit ac lanat viscera, placeat tibi eam læto responso consolari.

Hiuc illud primum collige, Sanctos nostras adiuuare preces, & suas nostris lachrimis martire intercessionis: non enim eos Deus minoris facit, quam mundi Rex suos familiares: & si hos illi exaudiant, tum quod eos ament, tum quod eos velint honorare, vt omnibus innotescat, quod apud se multa polleant auctoritate: multo magis audiet Deus Sanctos suos quos pluris facit, & cumulatus honorat, & vult sincerius ostendere quanti eorum apud se vigeat ac possit suffragium. Secundum Nota: cum iam illi non possint mulieri dare, quod ipsa petit, hoc ei dant, quod possunt, scilicet sua illi fauere

32

I. Sancti nostras iuuant orationes.

D d d & opia

31
DICH.
11. 137.
Tom. 1.
Luc. 11. 9.
1. Cor. 13.
14.
B. B. R.
L. de
Med. c. 6.

& opitulati intercessione. Piissime dixit, Tobias filio suo: *Quomodo poteris, ita esto misericors.* Pecunia nulla tibi est, quam pauperi eroges? dato panem: Nec panis adest? dato vestem. Velle nudus es? da bona verba, pro eo apud illum intercede, qui illi potest succurrere. Apostolis Christus respondet. *Non sum missus, nisi ad oves, quæ perierunt domus Israel.* Si inter illam, hæc non est de illo grege ovium, sed descendens ex maledicto Chanaam. O Domine, heu quæ verba tam aspera, videris ei omnem ocludere aditum, & omnes spei suæ funes recedere.

In Ps. 77. Notat D. Aug. Quod quando non vult Deus aliquid concedere, etiam intercedentibus sanctis, illos prohibet intercedere, sicut agari, deprecari. Ita dum statuit non vti misericordia, qua populo suo misericors parceret, non semel præcipit Propheta Hierem. pro populo non deprecari. *Tu ergo noli orare pro populo hoc, & non assumes pro eis laudem & orationem, & non assistas mihi: quia non exaudiam te.* Dum pariter determinat non concedere Sauli ea quæ desiderabat, nimirum minas illas renocare, quod ei regnum auferret, præcipit amico suo Propheta Samueli, ut sibi de hoc negotio amplius non loquatur, non deprecetur: ac proinde illi ait: *Vigilans*

Hier. 7. 16 *assistas mihi: quia non exaudiam te.* Dum pariter determinat non concedere Sauli ea quæ desiderabat, nimirum minas illas renocare, quod ei regnum auferret, præcipit amico suo Propheta Samueli, ut sibi de hoc negotio amplius non loquatur, non deprecetur: ac proinde illi ait: *Vigilans*

1. Reg. 16. *quo tu iuges Saul, cum ego protegerim eum.* Et hoc est secundum litteram, ait D. Aug. quod David dicebat, quando Deus præcipuos totius populi statuerat occidere, quod aures suas petitionibus electorum suorum ocludebat, præcipiens viderent, nec pro eis supplicarent. *Occidit pingues*

Ps. 77. 31 *eorum, & electos Israel impedivit.* Ita loquuntur, Deo familiares viri sancti, quod illis contingat, quando Deus eorum petitionibus non vult acquiescere, quasi illis os obturat, ne rogent: de quibus legimus graues historias. Hoc, ut sentio, modo Christus egit, qui nedum petitiones non admittit Apostolorum, sed etiam illis os ocludit, respondens frustra esse quod pro illa deprecantur: cum non sit ex ouibus Israel à Christo congregandis. O Deus misericordiarum, & totius consolationis, quam duro mulierem hanc infirmam excipis flagello? Cave, ne illam in desperationis conicias laqueum. Non hoc ipse præcendit: si enim illi discipuli compauiantur, multo magis ipse totius misericordiae scaturigo. Hoc autem agit, illam ansum portigit, qua cordis sui testetur constantiam, & animi sui magnanimitatem, ut in illa discamus, qualiter cum Deo negotiemur.

33 Expendunt D. Gregor. Nazian. & D. Chryl. verba Domini ad Iob plena consolationis, tam

illi, quam omnibus suis electis. Querebatur vir ille patiente speculum, quod Deus illi quasi in Catena nimis esset rigidus, proinde ait: *Mutatus es mihi gratia in invidiam.* Nec sine ratione: multis enim genitibus, suspiriis, vocibus querulosis, amarissimis singulis. Deum in sui rogauerat subsidium, tantisque calamitatibus remedium: ille vero tacebat, & dum expectat leuamen longius ab illo discere videbatur, & omnino ab illo flectere, non se latuit. Tandem illi Deus satisfecit, nosque cunctos in eo erudit: & ubi iustitia legitur: *lectio: Condemnabo me, ut iustus iudicetur.* Habet veritas, quam SS. Patres Græci sequuntur. *Putasse me aliter sibi respondisse, quam ut appareat iustus? Quid me credis velle, dum te vociferante, ego taceo, & quo tu diligentius instabas, eo ego me longius retraheram? Arbitraris hoc fuisse, nolle tibi misericordiam impertiri? Minime gentium, sed ut appareat iustus, ut toti mundo tua patet sanctitas inuincibilis, obur peccatoris insuperabilis, patientia nulla fortior, fixa constantia, virtus admirabilis: quo enim tempore durabit mundus, egeris omnibus exemplum: eris imitatio dignissimum, quo discant non fatigari, si supplicantes, clamantesque non exaudiam, non respondeam, quinimo me subdecam, longius abscedam. Cui scilicet pello sartor incidit vestem holocausticam, nisi ut appareat suffultura argento, auroque intexta, quæ subus abscondebatur? quid intendit Deus dum Abraham amicum suum ad tantas adduxit cordis angustias, nisi ut eius mundo pareret fides perfecta, spes firma, robor peccatoris invincibile? Hoc idem quoque cum muliere Chananaea hodie meditatur, ut testentur omnes mulieris fortitudinem, constantiam, fidem, quod animo non despondeat, ob primam repulsam, ob nullum Christi responsum, ob eiusdem secessum, ob Apostolis impositum silentium: *Secebat Dominus reconditam margaritam, quam latere nos volebat, idcirco disseribat, nec responso dignabatur, ut posset omnibus mulieris sedula, magna foret doctrina;* D. Chryl. inquit D. Chryl. Ve tu quoque noueris, qua ratione sit tibi cum Deo negociandum, quando ille tibi vel non respondet, aut tuam repellit petitionem. Pensat D. Iust. Martyr verba illa Domini per Isaiam: *Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam quando debeam proferre sermonem.* Ita legit ipse, quod vulgata lectio habet: *Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam suscipere eum, qui lesus est verbo.* Si sapienti conueniat, nosse quando loqui, quando tacere expediat, arbitris hoc Deum ignorare? quando tacet sic*

117
Tentatur Iob ut fortis appareat

D. Chryl.
Hic. 44.
in Gen.
Tom. 1.
Dial. 100.
T. 110.
110.

ratio postulat: quando non responderet sic sua- det utilitas: quando te suspendit, nec indulget postulata, hoc in tuum cedit emolumentum. &c.

§. 13. At illa venit. *Orationi necessaria est perseverantia, licet nobis nullus respondeat.*

34 **A** Num non abiicit mulier, quinimo bene intellectis verbis, quibus Christus Apostolorum respondit suffragio, non hoc attendit, quod eis petita non concedat, sed tam praeclaris se certens mediatoribus suffultam, per hoc novos resumens spiritus gradum accelera, Christo se praesentat, eiusque pedibus pronoluta, clamat altius: *Domine adiuva me: O prudens negotiatix, quam abunde promotam in eo, quid necessarium sit, ut oratione faustum optatum, que adeo placet obtineas, nimirum perseverantia: licet enim tibi verbum non responderit, terga veterit, Apostolos repulerit mediatores, in eodem tu constans perseveras. Nam forsitan coelestis illius Doctoris audisti lectionem, quam nobis de conditione praescripsit orationis. Amen dico vobis, si perseveraverit pulsans, &c. dabit illi quicquid habet necessarios? Hoc grauius accipit Deus scilicet, quod cum nobis non concedit ea quae petimus, illico languescimus, & quasi nos repulsi a bitramur. Hæc Saulis erat insipientia (quam tam apposite damnauit. Vates Samuel) dum sequestris sacerdotibus a Deo postulans suis ærumnis subfidium, Deo autem illi statim non respondente præcipit sacerdoti: *Contrabe manum tuam, quasi dicas scriptura desistit orare: quia orare in SS. dicitur, manus letare. O caput insipidum, quam parum eruditus in modo cum Deo negotiandi per orationem quæ tam debet esse discreta ac sapiens, quam perseverans, ac proinde sapienter paulo ante improperauerat ei Samuel. Stultus egisti. Hoc eleganter exposuit orationis instructor Rex David: Deus meus, clamabo per diem, & non exaudies; & nocte, & non ad insipientiam mihi. Deus meus, sol mihi ad portas tuas orietur surgente aurora, peroranti: & licet nemo sit qui respondeat, toto die perseverabo pulsans, & dum sic me pulsante præterlabitur dies, nec refero beneplacitum, non ob hoc secudam radiosus, sed ibidem perseverans noctem transigam insonnis, nec me quisquam ut stultum reprehederet. Non ad insipientiam mihi: Si quotidiana exemplo, quidam primo diluculo, ad domus ostium accederet, fortius, ac sepius pulsaret tintin-**

nabulum, nec vllus deintus responderet, sicque vsque ad meridiem immortuus persisteret, sed nec languesceret, imo vsque ad noctem perseveraret tum demum impetu percuteret ædes fortiori, clamores attolleret in cælum, cuncti qui cum sic pulsantem, sic vociferantem spectarent, & quotquot in vicinia commorantur, quid aliud illi obicerent, nisi o stultior Terebintho, o barbarus sapiens: cum neminem videas tibi respondentem, quid pulsante insistis: tibi nobisque frangis caput. Hoc consentio quoad eos qui hominum ædes pulsant indefessi: verumtamen iis, qui portas Dei pulsant, licet rogent clamant vociferentur, die vna, nocte vna, anno vno & altero, & non sit qui eis respondeat nulla erit insipientia, si perseverent, quinimo hoc Dominus intendit, & stultitiam si discedant arguentur: hoc etenim ad bonam requiritur orationem, ut sit perseverans, non vna hora, non vno die, non vno anno, sed omni vitæ tempore. *Non ad insipientiam mihi. Non ut stultus reprehendat, quia Deus meus es tu. Deus meus clamabo per diem. Qualis est ille Deus: Deus viuus: Sicut anima mea ad Deum fortem viuum. Lymphatici erant Sacerdotes Baal, & vti illos Elinni peccitos videt Vates Elias. Prima etenim luce Deum suum Baal inuocabant: Baal exaudi nos. Perseuerant clamantes vna, & altera hora vsque ad meridiem: quibus tum Elias per iocum exprobrans, ait. Clamate voce maiori, Deus enim est, & forsitan loquitur, aut in diuersorio est, aut in itinere, aut certe dormit, ut excusetur. Perseuerabant, & nullas illis respondebat, irridebat eos Elias, & vt stultos notabat, quia Baal Deus erat mortuus, exanimis, insensibilis, cæcus non videbat, surdus non audiebat.*

Qui talem inuocat Deum, & continuo strepitu ostium pulsant eius qui mortuus est, illum veniens captum arbitrare, sicut enim ad primam vocem non responderet, nec respondebit ad certissimam, ad nullissimam. At ego, (inquit David) Deum adoro sed viuum quem scio, quod me audiat, quod me videat, & qui desideret, ut cum illo vi instem orationis. Itaque licet luceat merides, sol occidat, aduerserascit, pulsans, ac clamans perseverabo, sed nec vt rationis inops redarguar. *Non ad insipientiam mihi.*

Subiicit expendit D. Christoff. Quam praeclise narret Spiritus S. ætatis annos Isaac quando Rebecæ in matrimonium iungebatur, & illos, quando peperit ei Iacob. Quando nubebat ipsa, Isaac erat annorum quadraginta, quando pariebat

Ps. 41. 2. 1
L. 3. Reg. 6
18. 26. 2

35
Ho. 29. 30
Gen.

128. 14.
15.
1. Reg. 13.
17. 23. 1.
7.
Similitu.
10.

pariebat. sexaginta: ita ut per viginti annos fecit infœcunda. Casus hic fuit, quàm primùm nuptia erat, & se cognouit infœcundam, maritus eius Isaac supplex ad Deum recurrit: *Deprecatus est Isaac pro Rebecca uxore, eo quod esset sterilis.* Quanto tempore in oratione perseverauit? vno die? vno mense? vno anno? decem? viginti annis perseverauit precibus Deum interpellans, ut huic occurreret necessitati: Et licet, Dei expressum audisset promissum, de filiorum generatione quò quis dicat, quòd ab oratione surgere potuerit. Huic nixus Dei juramento, fide firma credens, licet Deum non rogaret, ipse suis, Deus staret promissis inuariabilis: non hoc tamen agit sed viginti annis perseverat. continuis precibus indefessus: nec dies præterfuit, quo diuinæ misericordie non pulset viscera vir animosus. Quid tibi faciendum, qui, eius quod petis, nullo iuramento, seu Dei promisso, sed nec, an hoc tibi conveniat, scientia nosti non dubitata. Conclusum est hoc argumentum, at iudicio meo illud omnium certissimum, desumptum ex Christi ipsius factò, quòd congruè proponit D. Hieronymus.

Gen. 6.23
21.
II.
Viginti
annis per
seuerat
Isaac in
oratione

De. 2. con
trahelag.
Heb. c. 1. 7.
Mat. c. 26
35.
Luc. c. 22.
48.

Adest hora Christi passionis, cedens locum carnis timori, secedit ad orationem in hortum Gethsemani: Patrem rogans, *Qui possit illam saluum facere à morte.* Semel rogat & orat: *Si possibile est: &c.* Non respondet ei Pater: *Perstat secundo & orat. Pater si possibile est: sed nec responsum vllum percipiens: tertio reuertitur inde rogaturus. Orans teris eundem sermonem dicens. Tandem respondet ei Pater per Angelum: quòd fieri sit impossibile, & non expedire id quòd petit. Tum diutius & affectuosius cepit orare: Et factus in agonia prolixius orabat, & factus est sudor eius sicut gutta sanguinis decurrens in terram.* Mòdo, dum patitur repulsam, dum ei respondetur, fieri non posse, nec locum habere seu concedere id quòd petit, regreditur prolixius oraturus, idem rogaturus. *Prolixius orabat: videtur enim, quòd Pater potuerit illi dixisse, quòd esset nimis in orando prolixus: sicut tu quoque dicis illi, cù postquam declarasti, quòd nullus sit locus eius petitioni, perseverat tamen in rogando: Vade Domine, nimis prolixus es. Arcanum mysterium, an Christus ignorabat, sibi non concedendum, quòd supplicaba? Nouerat optimè, & licet fuisset purus homo, qui hoc ignorare potuisset, jam tamen ex reuelatione Angeli nosse potuisset. Corrigitur rogat id, quòd sibi prænouerat minimè concedendum? Ad quid instat & vtget sapius orando id quòd nouit sic statutum*

à Patre, aliter non faciendum? Vt quid audita iam vltima resolutione & sententia definitiua, Christi locum non dari eius libello supplici, reuertitur in oratione esse continuum: de Dei subsidio minime diffidentem, qui tuis in omnibus opportunus aderit tribulationibus auxiliator? Hoc tuum est, hoc te rogat David diuinis illis verbis: *In Esai. 41. Deo salutare meum & gloria mea: Deus auxilium mei, & spes mea in Deo est: sperato in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda vestra, Deus adiutor noster in æternum.* In Deo salus nostra remedium, subsidium, omnes in eo sperate, si omnes rogate, omnes eum inuocare, si taceat, si non tibi respondeat, ne propter hoc tergaueritas sed potius resumptis viribus, coram illo supplex prosternere, coram illo cordis tui effunde viscera, coram illo suscipis ingemisse lacrimosis. *Effundite coram illo corda vestra. Crede, confide, nosce: quia Deus adiutor noster in æternum.* Sic sapiens hæc agit mulier negotiatrici.

§. 14. Non est bonum. Hac repulsa pronocat Christus huius mulieris fidem, qua hortus appareret caelestis.

Retorquet Christus in illam vultum asperum, & quasi nauseabundus, vel stomachabundus ait illi. *Discedito hinc canis. Anne bene fecero, si panem filijs abstraxero, & canibus portexero filij si n. Iuda i. Chananaei, canes, panis, beneficia, dona gratiæ: Foris canes Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus.* O Deus optime, an tale verbum ex ore tuo posse depromi quis credat? sponsa tua, cui vt pote apprimere notus, ait, quòd ore tuo non depromas nisi suauitates gutture tuo dulcissimo formatas: *Guttur illius suauissimum,* non semel repetit Apostolus, *de decet e Episcopum esse percussorem. Non percessorem:* Hoc est (interprete nostro Caietano) non decent Episcopum amara & graua verba, illis enim læditur anima, & medullæ lancinantur. *Flagelli plaga facit liuorem: plaga autem, lingua comminuit ossa:* testatur Spiritus S. De quo D. Chryl. fuse tractat, expendens Davidem grauis multo rursus calumnias, quas illi Semci verboreus inferebat, quam ipsa opera pessima, quibus eum Abfalon filius suus laceflebat, qui patrem ad eas impellebat angustias, vt palam

36
Cant. 5.
16. 1. ad
Tim. 3. 3.
Ecc. 6. 2.
22.
Ecc. 6. 2.
1. 2.

fuo, ac vbe Hierufalem excedere, & in deferta fugere cogere, & ratione harum iniuriarum composuit Pfalmum trigefimum octauum, quo se nunquam toto vitæ fuæ decurfu, tot ærumnis infelicem fuiffe proteftatur. Et Iob plus cruciarunt ignominiofa illa probra, quibus illum propria vxor incitabat, quàm omnia illa damna quæ illi Chaldæi, Sabæi, i mo diabolus ipfe intulerant, vt ipfe fatis aperte demonftrat in eo quod illis refpondit. Quinimo, vt tormentum cæteris acerbius (inquit D. Chryf.) Annæ illud pro moleftiffimo ac poftremo diabolus refervauit. Quomodo igitur Pontifex piiffime tali mulierem cædis flagello? Nomen maxime dedignatum ac infame quo quis quempiam pofter apud Iudeos infamare, hoc erat, eum canem appellare: Ita Abifai Princeps Davidis, fcurram illum ac perfidum Semei, canem vocauit, dum Davidi opprobriis male diceret. *Quare maledicit canis hic mortuus Domino meo Regi.* Ita quoque Hazael, dum ei res minimi momenti ac vtilis proponebatur ab Elizeo facienda. *Quid enim fum feruus tuus canis, vt faciam rem iftam?* Idcirco D. Paul. hæreticos, & Iudaifas vocat canes, vt viles & abiectos. *Videte canes.* Hinc quoque nos traximus morem, vt infideles, præfertim Mauros vocemus canes, eo quod viles fint & canibus immundiores.

En Domine, mulier hæc te vocat filiū David, recordare, quælo, quod ipfe David tam moleftè tulerit refponfum tale, quale illi dedit Nabal, vt de factò iter arripuerit, turmis fuis ftipatus, vt tam ipfum, quam omnia, quæ fua erant, traderet in erneccioni. Rogauit eum David verbis pacificis: omni humanitatis fubmiffione, vt fibi occurrere, dum fame premeretur benigne dignaretur, cum illi facultas fuppeteret. Refpondit Nabal: *Tollam panes meos, & aquas meas, & carnes pecorum, quæ occidit tonforibus meis, & dabo vobis, quous n: ficio vnde fint.* Hoc refponfo ita contra eum excauduit David, vt exemplo adfcitis fibi copis: recta domum eius verfus te euderit, vt eum à quo tanto fuerat læfus opprobrio, donumque eius difperderet vniuerfam.

Hoc quoque, vt audio, huic refpondes mulieri, ac per confequens iuftâ ei præbes turbationis occafionē. Quid habet, quod fperet quis tali repullus opprobrio: Hoc vnū Domine percepisti diuitibus ne pauperibus eleemofynâ petentibus vilo modo molefte refponderent, aut quo illos contriftare poſſe videantur. Primo prohibet: *Cor inopis ne afflixeris.* Demum: *Dei lina pauperi fine triftitia aurem tuam, & redde illi debitum & re-*

ſponde illi pacifica in manfuetudine.
 Hoc etiam inter cætera magis execratur D. Chryf. in diuitibus, non quod egenis denegent eleemofynam, quam fupplices deprecantur, fed quod eis illam non largientes: eos in fuper verbis repellant amarioribus, de quibus alias egimus. Quid igitur hoc eſt Domine? An non fufficit huic mendicæ negare eleemofynam, eam inluper & verbis adeo prebros in honores, vt quaſi canem repellas indignabundus? foras canis. O quàm tibi mulier comparior, quibus te depreſſam lugeo calumnias? quàm non anxius gement naua pauperculus, hoc in oceano ſuis crudelibus circumcinctus inimicis ac pyratibus, qui nauim vnde quaque inceſſanter oppugnant, quantunt tormentis, impetu factò ad deditonem compellunt, ille vero dum ad roſtroſum propugnaculum recurrit, omnibus deſenſionis locum tutiſſimum, primo vocis emitteret auxilium ſibi implorans, nemo illi refponderet, & poſt puſillum, qui ſuccurrere putabatur, tormentum exploderet bellicum tanta glande obarmatum, vt integram currim ſolo proſterneret iuituram? Quid agas miſera nauicula? Et quid tu pauper-cula Chananæa Video te ad illa triſtia fata damnatam, quibus lugebat Vates Hieremias oppreſſam Hieruſalem, dum illud lugubre carmen ſeu triſtes nœnias decantaret. *Conſtruit offa mea, circumdedit me ſelle & labore, ſed & cum lamauero, & rogauero excluſi orationem meam. Concluſit vias meas lapidibus quadris, ſemitas meas ſubuerſit.* Admitemur modum loquendi: *Concluſit vias meas lapidibus quadris,* Ironicam mihi ex lapidibus ſectis oppoſuit, vt vel vno paſſu progredi impoſſibile eſſe videatur. O pauper-cula, quibus te premi contempler anguſtus, vt de ſe Iob nobis loquebatur: *Secutam meam circumſeſſit, & tranſire non poſſum, & in calle meo tenebras poſuit.*

O grande myſterium. Hortatur nos Apoſtolus vt in tribulationibus noſtris tota fiducia recurramus ad Chriſtum; vt miſericordiam inueniamus. *Ad eum cum fiducia ad thronū gratiæ, vt miſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus in auxilio oppreſſo.* Quis eſt ille thronus illum deſcripſit D. Ioan. valde conſormiter viſioni euſdem throni apud Ezechielem. Vidi, inquit, thronum agni ſplendidum: Iris erat in circuitu throni. Iris ſymbolum eſt miſericordiæ. Quafi diceret, circumdatus erat miſericordia. Intuetur D. Ioan. quid de throno illo procedat: *De throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua.* Parce nobis Domine, de throno miſericordie
 E c c
 dia

Cont. de
 Job. Ann.
 1.
 Canis
 nomen
 probro-
 ſum.

1 Reg. 16.

1 Reg. 8.

Ad Phil.

1. 2.

1 Reg. 25.

11.

1. 27.

1. 2. 8.

Tract. 2.
 num. 53.
 & ſeqq.
 11.

Similitudo.

Thy c. 3. 4.

Iob. 19. 2.

Heb. 4. 16.

Ezech. 1.
 & 2.

Apo. 4. 5.

Hieron. Bapt. de la Naza. Tom. 1.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

die procedere tam horribilia: Illo modo, quicumque ad illum accesserit, illa, quibus ei respondetur, fulgura erunt, tonitrua, terrificamenta, quibus terreatur, deniciatur, vel vox aliqua terrificata, quæ cum in fugam coniciat. Sic est, scito tamen, cum sit thronus misericordie, voces illas, tonitrua & fulgura, quæ de illo procedunt, misericordias esse Dei & verba dare mordacia, ut tonitru, & quod dixeris ignes esse desolatorios, dare est & magnam praestare misericordiam: non enim tendunt ad perditionem, sed ad lucrum, quibus Deus viam sternit diuinæ suæ gratiæ largiendæ. Ita modo agit, dum mulier hæc ad thronum hunc accedit dum nam misericordie. Hinc exorditur. *Miserere mei.* Illi respondet Christus tonitru, fulgure, horrendis vocibus, ut eam repellit. O quale illud fulgur terrificum! *Non est bonum &c.* Considera vero, non esse ad eius interitum, sed ad misericordie magnæ beneficium. Non credideris Christum voluisse mulierem hanc damnatam iri, aut extinguere deuotionis spiritum, absit omnino, sed ardentius excitari.

Isa. 6. 42. *l*iter hoc explicant. *Electus meus, complacuit sibi in illo anima mea, dedi super eum spiritum meum, non clamabit &c. Lignum fumigans non extinguet.* Contemplare dilectum n eum: dedi illi spiritum meum benignum, suauem: ipse quæque erit tam suavis, vrbantus, mansuetus, ut ne lignum quidem fumigans extinguat. Hoc non

III. *Allegoria* capio, an hoc non contradicit veritati si hic oppositum pateat in hac Chananea: lignum est flaccidum, spe incensum, oratione sua fumigans, quam tamen talibus extinguit terminis, ut omnes ei portas oclusisse videatur. Clamat primo, cui non respondet, intercedunt pro ea medii Apostoli, quibus ille, locus non est, bonum non est, vger illa, quam ut canem reicit, & cum canis sit, ei dare panem filiorum, asserit nullatenus expedire: Domine, spiritum hunc languentem extinguas, deuotionem spiritus huius pauperula mulieris infirmabis. Quomodo tu ille, de quo: *Lignum fumigans non extinguet* Diuina latent hic mysteria. Magna eret discrimin inter caudalam accensam, quæ modica luce patet: quia funiculo

stuppeo vel elychnio tenero fulcitur, & intertitionem ardentem quem ignis & accendit & omnino persuadit candela ne infusiles, conitruo enim lux eius extinguetur, qua ardet, modica est etenim: titio vero plenis licet buccis insufflaueris, absit ut extinguatur, quinimo eo magis accenditur, flammam emittit clariorem, quæ cunctorum perstringat oculos vicinorum. Multi Christum contenerunt, beneficia eius petiti, sed tam modica luce splendidi, ut ad vncum Christi flatum extingueretur: sicut Princeps ille Synagogæ, hic Christum adit, deprecans eum, ut filiam suam defunctam ad vitam reuocaret, fide tam modica, ut crediderit Christum nihil posse operari, nisi ubi præsens esset corpore, proinde insitit, ut domum suam accedere dignaretur, miraculum in filia sua paraturus. Idem Regulus, idem cæcus Hiericentinus, leprosus ad pedem montis & alii. Quocirca illis, accedentibus, & rogantibus non insufflauit, nullis eos repulit verbis amarioribus. Porro mulier hæc titio erat incensus, hanc petens charitatis ignis accenderat, fidei luce clarissima, spe securissima, profundissima humilitate, ideoque Christus ei plenis buccis insufflauit, & tanto vento dissipauit, quo licet parua candela penitus extingueretur, ille tamen titio, absit ut extingueretur, quinimo ignis eius magis exardesceret, quo flammam adeo lucidas emitteret, & scintillas adeo splendidas produceret, quibus totus mundus illustraretur, sicut de facto monstrauit respondens. *Etiam Domine: nam &c. catelli edunt de micis quæ &c.*

Respondit D Aug. nostro proposito conuenienter illam sponsi celestis dispositionem. *Epiph. 120* Erat sponsa hortus deliciarum in quo comita ad hanc. Erat sponsa hortus deliciarum, aromatatum, & herbarum medicarum genera, hortus sed conclusus, ut nemini patereut flores odoratissimi, aromatum suauetragrantia non perciperetur. Hortus conclusus soror mea sponsa &c. *Cypri cum nardo, nardus &c. cæcus fistula & cynamomum cum vniuersis lignis, alie &c.* Quid igitur ages, supreme spe nse, ut odor tantorum aromatum, lignorum, florumque exteriis hauriatur? frustraneum enim videtur, habere hæc omnia, sed nec illo odor palci, nec visu recreari præcipit, & ordinem præscribit ventis ut perflect ho-turo, concutiant, & fortiter herbas omnes, omnia aromata, ligna omnia ventilent, ita enim odor ille suauissimus foras

16. *Caer. c. 2.* evaporabit, cunctosque recreabit. *Surge Aquilo, & veni Austro, & perfusa horum meum, & suavit aromata illius.* Hoc te docet experientia, quod flores quamvis odoratissimi, tamen suum non exhalant odorem, nisi agitati, vel manibus tacti, & quasi contriti. Habes in cubiculo tuo manipulum, collectum ex salvia, thymo pluribusque fragrantissimis herbis, si eas ut vel modicum agites, vel manibus conteras, odorem suum non expirant. Ut autem, inquit, diuinus sponus florum meorum gratissimus odor percipiatur: *Surge Aquilo, & veni Austro, & perfusa horum meum:* duobus sibi oppositis ventis hoc precipit, Aquiloni & Austro, hortum ventilent. Quid hoc non querit D. Aug? O quis hortus iustus est, fortis floribus, herbis, vnguentis caelestibus, tot virtutibus redundans, charitate, potentia, obedientia, oratione, perseverantia &c. Non patent, non sentiuntur dum conclusa detinentur? ut vero eorum odor percipiatur virtutum: surgat Aquilo, id est diabolus, & Austro meridionalis id est Deus, ambo hortum hunc ventilent, concutiant, ventilent.

Veritas patet exemplo in Iob, attende quomodo illum ex vna parte diabolus impugnet, perferat, ventilat bona eius, armenta, greges, domum, filios: imo & ipsum Iob? Ad Deum confugit, & ex altera parte tacet Deus, nec illi verbum respondet, imo dixerit, quod eum deserat, quo de nouo virum iustum affligit & amarum exerceat. Ad quid? Ut per hoc foris exhalaretur acceptissimus ille virtutum odor, & patientiae, perseverantiae, vitae fidei, securae spei, & nostras reficiat animas, nostras foueat virtutes, sicut eas & recreat, & odore corroborat. En mulier Chananaea, o hortus caelestis diuino germine virtutum vndequeque fecundus: nullus eas haurit, nullus eis roboratur. Accurrit diabolus, & ex parte vna perferat domum eius, excruciet filiam, ex altera ventilat eam Deus, clamanti non respondet, turbine tam horrendo concutiat, quali concussit, dum eam esse canem exprobat. In quem finem? *Fluant aromata illius.* Ecce quam gratus odor patientiae, humilitatis, obedientiae, cognitionis sui ipsius, Dei reuerentiae. *Etiam Domine, nam & castelli, &c.* Iam cape cur Deus pleno spiritu incenso huic iustus lauerit titoni.

Hoc modo agitatur Deus Sanctos primae notae qui pietate vigent, solida, & fundata: quando enim eos duplicatis vexat laboribus, & videtur duriori conterere flagello, tanto magis accendantur, & flammam fidei, spei & charitatis

emittunt clariores. Ita Iob declarabatur, ut iam expendimus, dum ei Deus asserit idcirco tam cruda illi flagella ingeminati: *Ut Sanctus appareret.* In quas redigit Deus angustias Susanae pudicissimam, ut tanto eius virtus insignior appareret? Quibus non periculis Deus exposuit Danielem medium inter leonum rugas, ut eius spes, fortius fumeret incrementum? quam dure luos habuit Apostolos, postquam illos iam factos titiones, Spiritus S. igne creant feruentiores? Quomodo sanctos Martyres? Quas calamitates, quas persecutiones non sustinuerunt? quae tormenta, quos tyranni in illos non exercere cruciatus, ut fidei eorum lucem aquis extinguere tribulationum? Conspirate venti inimici, duplicate, triplicate verbera, vobis cum facibus ardentibus est negotium, quas quo maiori vi, & conatu ventilatis, ac exagitate, eo clarior orbi toti eorum lucebit flamma fidelitatis. Quali Deus probauit, excussitque venti labro D. Paulum, postquam eum caelesti splendore collustrauit: hinc collige, quam leuis, quam languens siturae spiritus deuotionis, & quam tenerum ellychnium spei tuae, quod minimo flatu tribulationis extinguatur, & leuissima occasione euanescent in fumos. Hic optime quadrat metaphora, qua vates Isaas declarat differentiam, qua Deus electos suos probat, & eorum discutit virtutem, nimirum ea, sicut villicus operarius, qui omnia grana, ut illa emundet & in horrea sua recondat, trituratque subicit; atramen minora, & quae non sunt resistendo, ut anisum, gith, sinapi, cyminum, leui purgat stabello, maiora vero & duriora, baculo; triticum vero fortius graui premit ferri spinis ferreis praepilata, & sicibus conterit, ut in puluerem redigi videatur, sed non in eum finem, 27.

verum ut ab omn. palea emundetur. *Non in feris triturabitur gith, nec rota planstris super cyminum circuibit sed in virga excutietur gith, & cyminum in baculo, pans autem comminuetur, &c.* De quibus alias latius. Vobis, qui virtute estis parui, quos labores tantill. ponderis immittit? Aegritudinem quandam leuem, minime molestam, quam dulci culictra perforatis, nullo cupediis suffultam; paupertatem, ita ut vobis numquam patris deest; persecutionem, quae si tacuere, euanescent. Verum enim vero viros sanctos, fortes, animosos, ut framentum tritici selectissimum, quibus ferris non tritatur, quibus ferratis curribus non conterit eos Dominus emundandos? D. Petrum cruci affigit, D. Paulum gladio transfuerberat, D. Laurentium

craticula ignita exurit. Diuus Stephanum lapidi in grandine præfocant, hanc quoque mulierem asperâ repulsâ examinant, verbis amarioribus supplicem repellit. Hoc autem sonum factum est, ut graui pateat pulchritudo, & tritici laudetur a tinea non tæxi fortitudo.

§. 15. Etiam Domine. Ex opprobrio retulit mulier misericordiam, sicut Anna & Elizer.

39 **R**espondet mulier: Etiam Domine, nam & ea: eli edunt de micu, que cadunt de mensa dominorum suorum. Etiam Domine. Apertissima confessio, ut Deus illum exaudiat. Enucleat in Psal. 118. D. Augusti hæc Davidis verba: Vias meas enuntians; & exaudisti me. Ait, quod alii legant: Con. 10. Vias meas; ac communis habet lectio: Vias meas. Psal. 118. Quod significat: vias meas, continue: Confessus sum vias meas. Lubere modo prosequi, quanti relet in oratione perseuerantia, quam nos docet prudens illa negentrix: licet enim Deus nec s'ullibus, ut canes abigat, dum aliquid postulamus, animo non respondeamus, quinimo tum nouo clamore, nouo spiritu rehumanus animos, huius mulieris imitatores, quæ, quantum colligo, Davidis illa verba capiebat, qui ita quoque faciebat, & declarabat, inquit:

Ps. 76. 19. *Vocem meam ad Dominum clamavi &c. In die tribulationis mee Deum exquisiui, manibus meis, nocte contra eum.* Verba digna consideratione. Pari Marte (a) lectabam ego cum Deo, & me ipsum illi opponebam. Tangit hic luctum Jacob, in oratione illa tam feruente, quæ describit Spiritus sanctus per modum pregnantis lactæ contra Deum ipsum, in qua totam noctem impendebat: sic quoque tibi agendum, quando Deus postulata tibi negat. Redi de nouo, reduplica petitionem tuam. Hoc est:

Ps. 150. 4. *Noctem contra eum.* Attramen hoc omisso, dico, & auderem ego iurare, hanc Christum habuisse intentionem, dum mulierem tam duro repellit flagello, nimirum ut illa ex se sonum illum ederet sibi adeo pergratum. Deus amicus est sonitus, & sono benedictantis campanæ delectatur: Laudate eum in cymbaliu bene sonantibus. Ut autem campana sonum edat, oportet illam percutere, & tanto fortius percutis, quanto vis sonus altius audiat. Hæc Dei mens est, dum Sanctos suos tribulationibus grauius percutit. Hoc in lob volebat, quo-

circatano illum verberere percussit, ut quis diceret, quod Deus eum contereere voluerit, ut suauem illum sonum intonaret: Dominus dedit. Tob. 2. 11. &c. Si bona suscepimus &c. Sonus Deo eiusque cælitibus tam gratus, quam diabolo terribilis, quo audito in fugam se dedit, victumque declarauit. Ob hoc hodie tam aspero campanam hæc verberere percussit, velut canem exprobrans, ut huius vi verberis, sonus ille tam canorus audiretur, quem & ipsi Angeli admittentur. Etiam Domine: nam & catelli. Nota, quæso, cælestem huius mulieris philosophiam, quæ, abijt (inquit D. Chrysostr.) ut animo fide, que desponderet, tanto opprobrio lacessita, quinimo illo audito, progrediebatur alacrior. Non solum eam non abegit dictorum asperitas, sed in maiorem glauitatem excitauit; & ex eadem calumnia, qua credebas illam omnino deiciendam, materiam sibi sumpsit nouæ fiducia, & spei fortioris, imo & ipsum Deum superandi, qui illam tali calumnia repulerat ignominiosam.

Tractatum edidit D. Chrysostr. Vbi cælestem item, de & admirabilem expendit Annæ mulieris sanctissimæ philosophiam, Sancti prophete Samuelis olim matris; qua exorsus est Spiritus sanctus libros Regum. In eam insurrexit in domino sua mulier superba Phenenna, quæ continuus opprobriis & quotidianis conatiis in eam grassabatur: eo quod nulla prole esset fecunda quod eo tempore maxima infelicitatis, imo & diuinæ maledictionis habebatur iudicium. Talibus itaque criminacionibus pia mulier vulnerata, domo discedit, Dei tabernaculum adit, cuius tantis arumms medetur, ac in seipsum rogat misericordiam. Aliquam temporis perflatur in oratione, nec pro votis exauditur, tanto seruote, tanto perseuerat affectu, ut facie & labiis varies edat gellus: & dum sibi a Domino sperat tanto malo remedium, ecce summus adest sacerdos, qui illi. Hinc abito, fortis ebia: vsquequo ebria eris, digere paulisper vinum quod mades. O quale conuictum? crederem, omnem eius patientiam in ferocem peruertendam: Domine, exprobrat amula (inquit D. Chrysostr.) D. C. N. Venit in tabernaculum, & verberis asperis increpauit ipsam sacerdos, effugerat domesticam tempestatem, venit in portum, & iustus inuenit ventus venit accipere edicamen. & vulnus exasperat u est. O quæ virgens occasio: licet enim semper tibi detur conuotionis ratio, dum canino quis te dente persequitur, atque enim multo maior est, quando ea pateris, dum tristori fato arummsque

D. C. N. Hom. 35. in Gen. Tom. 1.

Item, de fide. Anno 1. 2. 3. ad psal. To. 1. 2. 3.

1. Reg. 21. m. 1. 2. 3.

m. 1. 2. 3.

miser absorberis, sicut ictus gratus ledit, quando ea parte infligitur, ubi vulnus seu tumor corpus affigit, Scitis, quemodov nimirum perturbati, ac in maxime constituti, aduersus contumelias & conuicia sunt afflicti: dum enim perturbatio perturbations additur, ingentem & intolerabilem inducit commotionem. Hanc penam exaggerabat Dauid: aieus; Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Inuere nihilominus (horatur D. Ch. ysoit) huius mulieris diuinam virtutem, quæ lethalius Sacerdotis huius spiculis impetra, non incedat cit, non commota obrectat sacerdoti, quinimo tota humilitate calumniam sustinet, & ex illa sibi viam sternit, vt id, quod desiderat, valeat impetrare. Et tiam me vituperasti Domine: Tu dicis; sed non meo sopita a dolore, & maxime consumpta lugeo; qui tantus est, vt mihi cor medium diuidat, & ob hoc tuum supplicem depreco suffragium. Hoc sacerdotis pectus emollitur, ita vt ei quidquid optabat misericors indulserit.

Subtilis hæc est philosophia, & eadem huius Chananae collaudatur, quæ eadem incedit via; dolore quippe concitata & domesticis agrata precellis, demone filiam suam male torquente, confugit ad Dei tabernaculum id est Christum orat, clamat, ingemiscit, suspirat, obtestatur, sed nec ei Christus respondet, & vbi tandem expectat pœnarum solamen, ecce summus sacerdos eam acriter verbo; foras canis, abigit, at vero o prudens mulier, quæ tantam humilis & tacita suscipit calumniam, inquit; Etiam Domine. Consentio Domine; quia ego canis sum: sed hoc ipsum esse canem, ius titulumque mihi præfigit, vt vel micam tuæ misericordie mihi præntendam, iam nunc animosior. Hoc enim canibus ius, nullus legat, micæ de mensa colligendi dec. denres Insuper & modo iurare præsumam, quod Christus hoc ei verbum non improperauerit, vt eam pudore confunderet, sed vt basin ei ac pedem præfigeret, & spei lux, ac præntentioni faceret stabile fundamentum. Ait Dominus per Isaiam Dominus dedit mihi linguam eruditam, vt sciam sustentare eum, qui lapsus est verbo. Licet autem D. Iustin. Martyr exponat hæc verba iuxta aliam lectionem, vt diximus iam superius; tamen multo sciant, secundum nostram lectionem, sacramento. Sed o Domine, potius nunc videris mulierem hanc collapsam verbo vnico protinus contere, cum eam canem appelles. Quinimo sapienter admodum canem vocat, vt

eius non concidat fiducia, sed animos sumat & quiores; quod si me canem indigites, respoude Domine, quod sim: at propter hoc, & in hoc meam statuo fiduciam: Nam & canes li edunt de micis; accipit hoc cognomen, vt suæ præntentionis sustentaculum, & fiducia fundamentum.

Perdoctam composuit librum D. Cyprianus de modo quo sunt a nobis de manu Domini flagella recipienda: hunc prænotauit, De disciplina & habitu virginum, ac supponit illa libentius suscipienda voluntate, & quasi duabus manibus acceptanda; hoc enim (ipso interprete) intendit Dauid; Apprehendite disciplinam. Ratio vero ea est, quia hoc a nobis Deus præntendit, ut nostra peccata cognoscamus, quæ tunc veraciter cognoscimus, quando Dei flagella nobis propter hæc immittit, acceptamus, & ea nos, imo multo magis mereri humiliter prostemur Ille qui iudicat, pœnam sibi a iudice iustam excedere culpam suam, & ab ea appellat, ei repugnat contradicit, hoc ipso proestatur, quod suam non credat culpam adeo grauem, vt illum iudex exaggerat.

Hinc oritur illa ceremonia, qua præceptores vtuntur, dum pueros virgis cedunt, & patres filios, dum nimirum eis iam calis virgas exhibent osculandas, quasi qui ista approbatione fateantur, id quod illis est dolori, vergere in eorum salutem, & quod ipsi illas virgas accepterit in culpæ suarum satisfactionem. Idcirco vult Deus, quando nos ob peccata nostra durius cedit, virgas exosulemur: Apprehendite disciplinam mouet Dauid, & in Hebræo (vt notat D. Hieron.) alii transferunt; Osculamini Osculamini virgas quibus Deus vos castigat, dicite; Etiam Domine. Sic est, Domine, hæc bene n erui. Hoc si egeris, poteris tibi his uti in tui remedium. O Domine, verum est, fateor, peccator sum, nec veniam mereor, hæc pœna peccatis meis multo est inferior. Etiam Domine. Attamen ius habent, Domine mi, peccatores; a tua iustitia digne castigati ad tuam misericordiam confugiendi, & eiusdem sibi micam arregandi Optime mihi conuenit, Domine, hæc infirmitas; non enim bene & ad salutem meam vsus sum pristina valetudine, quam te grauitate effendendo male impendi; Etiam Domine; sed, o Domine mi, ob hoc ipsum, quod est agere pro delictis meis penitentiam, succurre mihi, dignum & iustum est, Domine paupertatis flagellum, quod me ad micam panis reducis famelicentem, quia bona mea

Ps. 2. 12.

407

I. Peccator ius habet ad Dei misericordiam confugiendi.

in mundi dissipati vanitatibus. Etiam Domine. Verumtamen ut satisfacere possim illi, in quo te per illa offendit: subsidium meæ deprecor indigentia.

Hoc (inquit D. Gregor.) indicavit David his verbis: *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Dilectum est inquit ille, inter virgam & baculum, virga percotimus & ferimus, baculo vero sustentamur, innititur; *Virga percotimur, & baculo sustentamur.* Mirare Davidis philosophiam. Domine virga tua, quæ mihi baculus est, fuit mihi consolationi. Quid loqueris, quid o David argumentaris? Ex virga, quæ me ob peccata mea percutebat iustus index, compone mihi baculum, cui innitatur, misericordiam tuam petiturus. An me doloribus atteris? His igitur mihi seruo, ut peccata dimittas, & præstes misericordiam. An me paupertate castigas? Illam accepto Deo meo, ut de manu tua, porro tu ille os, cui incumbit, media mihi conferre quibus mitigetur: *De necessitatibus meis erue me.* Hanc mulier hæc meretur laudem ait D. August. Dominus enim eam mordacis verbi percussit flagello, verumtamen ex eo sibi baculum erigit, cui innitatur, ut fidentius oret: *Quid autem? Nam illa hoc repulit? Suscepit humiliter conuictum, & minus beneficium.* Ita (inquit) Domine verum dicit: *prosum verum dicit, utique Domine, canis ego sum, sed & canes edunt &c.*

Pf. 21. 17. D. Aug. in illud Pf. 58. Fa-men pa-tientur. Tom. 8.

41

Regis Assueti Esther Regina charissima. Nulli licitum erat Regis Prælarum adire præsentiam, nisi ei quem rex vocasset nominatum, & qui aliter intrare præsumpsisset, reus capitis damnabatur, si Rex illi virgam signum clementiæ non porrexisset. Quis non stupeat iudicium esse clementiæ, quemquam virga percussit. Adit Regis præsentiam Esther non vocata, tota merore confecta, prostrata periculo, quod sibi, totique populo suo certius imminabat. Ut vero se rex illi declararet misericordem, *Extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu.* Quid ad hoc illa? Ambabus virgam colligens manibus magno affectu eam osculatur, & per hoc Rex regia usus est clementia, benigne per omnia eius se inclinans petitioni. Hoc tu quoque facito. Quid arbitraris, dum te Deus virga percussit tribulationis, signum esse animi in te conceitavi? Nequaquam, sed amoris ac clementiæ. Repetita iam sæpius est illa D. Pauli sententia: *Quem enim diligit Dominus, corrumpit, & quasi pater in filio complacet sibi.* Vnde & hanc elicit consequentiam quam D. Cypriae eleganter expendit: *Ergo si extra*

Esthe. 5. 1. Hebr. cap. 12. 6. Apo. 3. 19.

disciplinam est, adulteri, & non filii. Num contra te Deus virgam extendit? num paupertate percussit? num infirmitate vlcerosa? num angustis, num molestis grauioribus? Osculamini disciplinam, virga eius summitatem, huic innitete, eam tota mentis accepta submissione, per hanc tuæ remedium deprecate necessitatis. Hinc illud, quod D. August. notat in electis Dei quo Deus eos acerbius flagellat eo de eius sperant misericordia securus, es flagella cum humilitate acceptando. Ad hoc exponit illa Davidis Regis verba: *In tribulatione dilatasti mihi.* An non aduertis, (quærit D. August.) quod quo sauius repetito verberare auri laminam percussit, eo magis extendatur? Ita iustorum corda, quo illa Deus ingeminatis percussit flagellis acerbius, eo crecit & extenditur in eis misericordie fiducia securior, & tanto certiori spe aluntur Dei dona recipiendi, quanto maiori submissione Dei virgam, taciti venerantur.

In Pf. 76. Pf. 44.

Optime in rem nostram D. Chrysof. disputans de publicano & Pharisæo, quos Christus refert in euangelio. Ambo ascenderunt in templum ut orarent, Pharisæus propius accedit ad altare suam exorditur orationem, quæ tota concluditur proprii sui ipsius laude, & grauidus in publicanum dicitur. *Deus gratus tibi ago, quod non sum sicut ceteri hominum, raptores, adulteri &c. velut etiam hic Publicanus.* Qui hinc ad templi ianuam adit precabundus, Quid respondit Publicanus? omni qua potuit humilitate suscepit & commat Pharisæi, *Percussit pectus suam dicens, Deus propitius esto mihi peccatori.* q. d. Verum est, fator, quod mihi imponit Pharisæus: illo quippe peccatore, nihil præter scelera gero peccator omnium primus, quocirca illud percussio, quasi illis me opponens aduersariam. At tamen tua seruatur misericordia peccatoribus eis, qui te offendunt, tuam offers gratiam, tuæ viscera pietatis. Quid factum? fuit hoc unicum medium, quo faulsum felixque obtinuit Placet, Publicanus. *Descendit hic iustificatus in domum suam ab illo.* D. Chrysof. intelligit quod dicere voluerit, illas sibi illatas à Pharisæo calumnias, & tacita submissione toleratas, suorum coram Deo præparasse peccatorum remissionem, *Vides (inquit) celeritatem, accepit opprobrium, & ablut probrium, agnouit peccata, & ablut peccata, & criminum accusa io, facta est illi criminum remissio, & hostis iustus, factus est beneficus.*

II. Peccatorum confessio Dei misericordiam co-tinet. D. Chry. Hem. 3. de Saul & David & Ho. 62. ad popu. Tom. 2. Luc. 12.

Si dicitur, si tunc hypocritæ nempe Pharisæi conuicti, humiliter acceptata tantum potuerint,

tenebrati, quando aduertit, se tam mordaci verbo, foras canes, proculcari. Sic est, ita sic est, asserit Spiritus S. scito tamen quod, *Spes est in tenebris.* Illa ipsa tenebræ. fiducia illi præstant materiam, & viam stenuit petitiõni: atque illo ex improprio nimirum canis appellatiõnem: spem arripit, sibi deberi panis micas, misericordiam fieri, nec illi denegari posse, quod ipsis canibus nullus negat; qui eo ipso quo canes sunt, & sub mensa dominorum suorum delitefunt ius habent ad micas decedentes: *Spes est in tenebris.* Mitare vetera Dei mirabilia renouata.

43
2. Cor. c. 13
& Gen. 1. 2

Hoc autem vnum inter cætera excellere censet D. Paulus, quod in mundi principio legimus factum, quando *Deus dixit de tenebris lucem splendescere.* Creauit terram: *Et tenebra erant super faciem abyssi,* vt in ea ne minima lucis scintilla videretur. Vnde igitur claram educet lucem quæ recreet omnia? de ipsis cimmeriis tenebris quæ terram nigro obscureque peplo contegant; *Dixit de tenebris lucem splendescere.* Ita ut, dum Deus terram densis ac palpabilibus regit tenebris, noluerit tamen illam sic remanere tenebris immerfam, sed dare materiam ex qua lucem educeret, ad vniuersæ terræ latitiam ac exaltationem. O Terra sancta, Chananaa fidelis, quam clare video, quod ipse te Deus spissis obscurisque tenebris inuoluat, opprobriis, conuitiis iniuriis, nec tibi unico vel verbo respondet nec tuas admittit preces; non mouetur lachrimis, nec singultus exaudit, nec pro te rogantes, mediisque suscipit, in faciem tibi exprobrat, foras canes, quid cani cum pane filiorum, fustes canibus conueniunt: nec minima quidem fiducia tua tibi superest scintilla lucis; ingemisce cum

Iob. 19. 8
Thi. c. 3. 2

propheta Iob, *in calle meo tenebras posuit,* & cum illa quam Hieremias inducit plorantem, queribundam. *Me minuit, & adduxit in tenebras.* Sic se habet veritas, attamen sapienter locutus est, qui dixit, *Spes est in tenebris.* Ipsa tenebræ, calumnia, repulsæ, iniuriæ obiecta mihi sunt fiducia, de his enim educo, ad minus ius ac titulum meæ præteritioni; *Etiã Domine, nam cæcælli edunt de meis* &c. Hoc quod ais, Domine, concedo fateor sic esse, sed ex hoc ipso sic assumo argumentum; cum enim sim canis, ne mihi negaueris, quod canibus indulgetur micas de mensa decedentes. *Vidi mulieris constantiam* (nomen D. Chryl.) *Non aduersatur, non retrocedit ob verbi contumeliam, sed aucto canis nomine, boni consulti, & fateor se catellam* &c.

D. Chry.
Ha. 38.
44. in
Gen. 10. 1.

Hinc discet id quod toties diximus, & ad rem nostram tractat D. Chrysof. quod Christus intenderit, dum mulierem hanc tor excipit calumnias, tanta mordet verborum asperitate. Erat hic diuini negotiator, quærens preciosas fidei margaritas aliarumque virtutum monilia: vt illa vero inueniret circumbar provincias, de vna ad aliam migrabat ciuitatem. Accedens autem ad has vrbes steriles Tyri & Sidonis, explorat in huius mulieris pectoris vena, fodinam margaritarum summi valoris, autum purum charitatis, argentum purgatum deuotionis: necessarium est, fortiori verberare ac reptitis ictibus percutere, pectus hoc totis viribus excuare, vt talis extrahatur in lucem margarita ad eius laudem & æstimationem: *Deus, qui nauis abscondita torquidum* (inquit D. Chrysof.) *non respondet mulieri, volens oculum eius thesaurum omnibus manifestum facere: sciebat enim reconditam margaritam, quam latere nos noluit* &c. Hic ille modus, quem Deus cum electis suis obseruat, vt virtutum thesauros eliciat quos animo suo latentes non manifestant.

ibidem tit.
lat.

D. Chry.
Ho. 22. in
Imperfa
Tom. 2.

Hoc iterum declarat per Isaiam prophetam sub vineæ sibi dilectæ similitudine. Supponit primo; quod huius vineæ vigilem adeo habeat curam, vt numquam ab ea suos diuerat oculos, die, noctu, mane, vespere. Ac hoc eo modo, licet totum moderetur orbem, quasi eius supremus Dominus, tamen quidquid habet sollicitudinis, quidquid curæ, totum receligit, & quasi constat in vnam, quam gerit de vinea sua. sollicitudinem: *Vinea mori* Isa. 27. 2. *cantabit ei, ego Dominus, qui seruo eam, repente propinabo ei, ne forte visuetur contra eam, nolite ac duo seruo eam.* O quis notis exponet, quam sit Dominus proiusti anima sollicitus, quam apertos super eam defigat oculos; vt vtro hoc intelligamus toties illud repetit; *Seruo eam.* Licet autem illam tantopere diligam (ait Dominus) *Repente propinabo ei:* quid ei propinat: labores, medicas amarasque potiones. Et forte significat, id quod agis cum vinea sua sedulus agricola, qui illam putat, & superfluos stolones, seu palmites relictat luxuriantes, talem reddit, vt qui eam videt, vineæ agriculturæ ignarus credat, vinitoris, eam esse mentem, vt omnino vineam disperdat, & radicibus euellat. Has amaras potiones, ac haustus inspidos propinabo (dicit Dominus) vineæ meæ, vt remis iniciam angustias, & dum remedium prætolabitur, accurtam illi, sed laborio

44

sa refc.

refecatione, cunctos eius amputabo pampinos luxuriantes. *Repente propinabo ei.* Quid hoc Domine, an ficti dilectam excipis vineam? an illi indignaris? an eam dedignaris? Nequaquam, ait Dominus: *Indignatio non est mihi. Quis dabit me vepem & spinam?* Eam tanta tractate ruditate ac feritate, non est indignantis, non est dedignantis, nec enim illam aspernor, illi nec succenseo: à natura mea hoc prorsus est alienum: ex me etenim spina non sum, quibus pungere, lædere ac mordere est naturale. Quæ igitur tua Domine intentio, quæ mens? Hoc idem intendo, quod vinea fructiferæ cultor opeccarius cuius radix magna viget virtute & succo fortiori: hanc enim refecit, & amputat illos superfluos, vinearum sarmenta, quo credit ignarus, vinea n. disperdendam, illa verò producit pampinos pulcherrimos, palmites virides, frugiferos, quibus & pascor. & recreor: *Faciet pacem mihi, pacem faciet mihi.* En quæ phrasia loquendi. Cog. osce modo, quæ mea sit in hoc voluntas: vt me scilicet recreet, vt validos producat pampinos, quibus me vinculo pacis sibi copulet arctissimè: & tantò strictius eius mihi spes colligetur, quanto longius à me repulsa esse videbatur, vt dicat modo. *Etiam Domine: nam & castellidunt &c.*

45 Hinc educit D. Chrylost. differentie rationem quâ Christus excepit mulierem & quâ Centurionem. Iacebat Centurio seruus in domo modo ex paralyticis, ad Christum confugit, ei suam exponit necessitatem: *Domine, puer meus iacet in Centurio, domo paralyticus, & male torquetur.* Illico respondet illi Dominus placido vultu, voce benigna, totus beneficis: *Ego veniam & curabo eum.* Et loquendo, & faciendo aggressus est iter: *Ho. 22. in Es. Iesus ibat.* Huic mulieri filia decumbit male imperfectè, à dæmonio cruciata, confugit ad Christum cui suam exponit necessitatem, supplicat: *Domine filia mea male à dæmonio vexatur.* Et nedum ad eius non graditur aedes, sed continuo discedit: & festino gradu viam carpit oppositam, quasi ab ea fugiens. Vt dicit D. Marcus; & nec ei vnico responderet verbo; si verò illi loquatur, hoc est, vt eam quasi canem abhorrens repellat, quæ, quæso te, contrarietas hæc? Si, mulier Gentilis, Gentilis est & Centurio. Si fuerit idololatra, pariter fuit & ille. Mulier si non ex ouibus Israël, nec ille. Tam de hoc fusiùs egimus. Verum enim vero de hoc audiamus D. Chrylost. *Supponit Christum electorum suorum honorem promouere, mundo eorum merita, virtutes heroicas donorum quæ patefacere prærogatiuas;* *Hieron. Bapt. de Lanuza, Tom. 1.*

& quia ad hoc multum referunt, & requiruntur media contraria, idcirco illis vitur. Videbat in corde Centurionis eminentissimam fidem, sed latentem; si autem cum beneficiis suis afficeret, quod fidem illam manifestaret: & videndo quòd Christus eum tanto dignaretur honore, ipse domum eius properè accedens, coram tota populi concione hanc veridicam, & sublimem emitteret professionem: *Domine, non sum dignus &c. Sed tantum dic verbo, tanta fide vt eam Christus audiens, admiraretur: Videns Iesus miratus est.* Ad hoc igitur tanto eum fauore dignatus est.

Porto in hac muliere, aliam agnouit fidem, quæ illi non cedit, absconditam & sub nomine, statim, conditione Chananzæ delitescens, cognoscit autem illam dicitur, iniuriis, & asperâ repulsa propalanda: verbum autem mordax ac ignominiosum illi fore, vt amputatio palmity in vineis Engaddi, quæ per illam ballatum exhalant odoriferum, & fragrantiam spirant suauitatis: quis hic odor, quæ fragrantia tanta suauitatis? Fides adeo viua, humilis adeo confessio, suuipius, ac Christi diuinitatis tam distincta, tam sublimis, tam vera cognitio, vt eam Christus stupere videatur: *Eudem e. us obspesest* (inquit D. Chrylostom.) In eum igitur finem pro more suo Christus eam excepit seuerius.

Attende (inquit idem Doctor.) Quòd motu proprio ad aedes tendat Abraham, sub trium habitu peregrinorum, qui tres personas diuinas referebant: vt orbis cernat vniuersus pectus illud Abrahamæ charitatis igne, velut formæ inflammatum, qui locum non cederet ardentissimis solis meridiani radiis, ne sibi noceret. Post hoc autem illico progrediens Sodomam moras necit, & aedes Lot subire paululum detrectat vt in eo eodem quoque patèbat charitas tam feruens, vci vim inferat, quatenus aedes suas honoret peregrinus: *Oppido compulsi illi, vt disuertens ad eum. Sic ad Abraham ibat* (testatur D. Chrylostom.) *Vt nos eius summam charitatem percipimus, & ad Lot ingredi volebat, vt inaudita eius hospitalitas non lateret.* Hoc idem hic quoque percipere: *Ibi se iterum offerendo, Centurionis, hic prorogando, & quasi renuendo, mulieru fidem cunctis aperuit.*

Illi sunt, oportet, hi duo venti contrarij, quibus diuinus ille sponus horti sui flores impugnat; Aquilo, qui niue geluque constringat, & Austro, qui calore foueat & adferat vberitatem: *To. 1. fol. Surge Aquilo, & veni Austro &c.* Pondèrat Brixian, optimè versatus in lingua Hebraica, quòd *Horah,*

Job 36.
22.

in illa sententia Elii amici Iob, in qua loquitur de Deo: *Nullus ei similis in legislatoribus, sic quoddam verbum, quod significet, arcum tendere, unde sic legi potest: Non est ei similis in iaculatoribus.* Nullus iaculator tam dextra manu spiculum ejaculatur: eo enim modo, & ratione qua vult, iaculum librat: quosdam sagittis ferit leuiores, donis, beneficiis, gratis ad pedes suos sibi prosternit, & eorum cordis intima producit in lucem; alios vero sagittis venenatis, doloribus, tribulationibus, & opprobriis transfodit inopinato currentes. Præterdit autem illorum heroicæ declarare virtutes, & electorum patefacere prærogatiuas. Hoc verò tanta agit sinceritate, vt sæpius pro eo quòd hi maiori honore digni haberentur, & eorum coram mundo virtus agnita coleretur, ille è contra talia facit, quæ in eorum detrimentum, & ignominiam quasi notam declinare videantur, vt in simili occasione notat D. Ambrosius.

Quis Christum non arguat crudelitatis, qui modum attendit, quo hanc mulierem excipit, & verba duriora, quibus illam quasi repellit à se nanscabundus? Ille qui nihil præter misericordiam resonabat, qui nihil aliud inculcabat, quàm proximi sui necessitati esse subueniendum. Ille, qui motu proprio quarit quibus benefaciat, qui in se figura exprimit benignissimi pistoris, qui ad vnius ouis inquisitionem, montes oberrat, pericula non timet, inuentam autem propriis batiulat humeris, quis dicat, quod ipse ne vno quidem verbo mulierem hanc affi- tam solari dignetur, sed insuper afflictam crudius affigit, nouis improperiis, aliis iniuriis animum eius exulceret, vt cum Davide conuerti posse videatur: *Super dolorem vniuerum meorum addiderunt?* Ne mireris, transeant hæc omnia, modò mulieris huius pectoris patefiat fortiendo, & quantum opinor, vult eam aspero sermone vellicari, vt cuncti conspiciant quanta sit mulieris huius eminentia virtutis, & tali in Ecclesia sua honore celebretur, vt per omne sæculum, eius fides vix decantetur, ceterique iusti virtutem eius, & in oratione constantiam admirentur. O ter maxime Deus, quàm congruè illi liceat dicere, cui tua nota est conditio & agendi consilium: *Nimis honorificati sunt amici tui Deus.* Habes modò

Ps. 138.
17.
D. Ch. n. apertam rationem (inquit D. Chrysofost.) cur mulierem hanc tot agitarii tempestatibus: *Vt illam Gen. 29. ipsam in toto orbe nobilem faciat, asperius illam conuenit, sciebatur enim fortunandam mulieris.*

§. 17. Etiam Domine. *Christus amat & cruciat, vt Ioseph, si vero nos tribulationem volumarie suscipimus, vt mulier hæc, erit nobis vtilissima.*

Aliam nobis & proficuum prælegit hæc prudens negotiatrice lectio, quæ nos instruit, quo sint animo recipiendæ tribulationes, quibus nos Dominus visitat, vt illas voluntarias faciamus, illas extentis manibus suscipiamus, & patienter perferamus. Hoc tibi persuade, (persuadet D. Gregor.) Deum nulli permittere tribulationes, ea mente quæ illi optet malum, nequaquam, quinimo illis immittit quos habet sibi chariores. Hoc ipsum protestatur Salomon: *Quem diligit Dominus, corripit, & quasi pater in filio complacet sibi:* Et iterum: *Ego quos amo, arguo & castigo.* Reuoca ad memoriam (ait D. Gregor.) celebrem illum Ioseph, quàm saue debacchatus est in fratres suos, modò illos, vt iudiciatores regni accusans, modò vt præ Jones redarguens, & quos ita liuido ore mordebat sæpius ac acerbis, fratres eius erant: *Quasi ad alienos durius loquebatur.* An forte odio germanos fratres inlectabatur? An vt illis malum optaret, torpescit angustis? Eras, si hoc crederis: quinimo eius præ nimio erga fratres suos amore viscera liquecebant, quibus & conuiuium iuste præparari quibuslibet cupidis instructum: tantumque illis desiderabat bonum, vt præ amore lacrymas nequiverit continere, dum eos videt inexpectata forte miserandos, vt utem illis dissimularet, opus fuit in fratrem secederet eadem deterius, oculos abluturus, ne sentem annotarent. Quàm pari gressu procedunt amor & cruciatus! *O Tormentum misericordiam* (exclamat D. Gregor.) *Amat & cruciat.* Amat & ob hoc cruciat, vt enormis illius sui peccati recorderentur, quod in eum admiserant, dum eum morti dare & perdere cogitabant, deicientes in cisternam, & tandem vt mancipium viginti argenteis distrahentes, perduelles fratricidæ.

O bone Deus: quis sinceriori diligit affectu animas, quam tu? *Qui amat animas.* Dixit Sap. 11. Spiritus S. Quis plura pro illis fecit, quam tu? Hæc paucis verbis expendit D. August. *Perieram, abieram in peccatis, venundatus eram, vt L. Soliloquisti pro me, vt redimeres me, & tantum me distulisti, vt sanguinem tuum in pretium daretis pro me.*

me. *Dilexisti me Domine plus, quam se: quia mori voluisti pro me.* O quæ verba, profunda consideratione dignissima! Nihilominus: *Amas & crumias.* Quos succeris amas, eos duriori subiectis torturæ, non vt illos perdas perituros, sed vt illi se cognoscant peccatores, reatum suum fateantur, sordes eluant peccatorum, meritorum proficiant incrementis: nihil etenim est, quo thesauros Sancti lucentur ditiores meritorum, quam laboribus, ætumnis & aduersitatibus. D. Chryssostom. trutinat parabolam illam talentorum, qua Dominus seruis suis distribuit, bonorum suorum partem, vt illis sibi in lucrum negotiantur, eorum symbolum bonorum, quæ Deus electis suis largitur, vt cum eis negotiantur. Obiicies, Domine, mihi nullum dedit talentum: nec corporis valetudinem, nec opes, nec dignitatem, nec in Republica honoris statum aut æstimationem: nihil in me reperio: nisi defectus, inopiam, dolores, anxietates. Illa sunt igitur (inquit D. Chryssostom.) talenta ditissima, quibus lucrari possis & multo fenore negotiari: plura enim lucrari potest animæ suæ etiam omnium indigus ipsa sua paupertate, quam suis opibus diues, & suis ætumnis miser, quam sua valetudine robustus. Exemplo tibi sunt Apostoli, quos dixit amicos suos, fratres suos, suos familiares, sancti omnes, quos cæteris voluit fieri ditiores, nulla autem illis tradidit talenta præter hæc, infirmitates, labores, vexationes, persecutiones, opprobria, de quibus alia. Quæ ratione igitur illis ego lucrum faciã? Quomodo cum illis negotior? Hoc te prudens illa docebit negotiatrix. Calamitates illas inevitabiles, quibus te Deus flagellat quas fugere, dimittere, declinare non licet, fac voluntarias: hoc age, quod communi phrasi proloquimur, fac de necessitate virtutem, illas accepta, vt poenitentiam, quam tibi imponit summus Pontifex Deus, in tuorum remissionem peccatorum, & quas prius propria & placita non recepisti voluntate, modo illas placido vultu, & grato animo accepta. Quando tibi illas Deus permittit; dicitis, cum hac muliere. *Etiã Domine,* hoc enim modo erit tibi labor ad quietem, malum ad bonum, mors ad vitam.

47 Hoc consilio quondam instruxit D. Hieron. nobilem Romanam mulierem, nomine Furiam, ex illusterrimo Camillorum stemmate progenitam. Emortitur illi Probus comux vii consularis, remansit illa superflua vidua, iuuenis, & licet diues, diuersis tamen ac grauibus ætumnis miseranda. Illam exhortatur Diuus Hieronymus,

hanc sumat de manu Dei aduersitatem, intelligat quoque, quod illud, quod sibi videtur & credit esse signum commotionis diuinæ, misericordia reputanda sit sibi à Deo facta: vt conformi cum Deo voluntate, bona lucretur infinita, cœlestia numquam peritura, & commune adducit prouerbium; *Arripe quæso occasionem, & fac de necessitate virtutem.* Explicat hunc conceptum D. Chryssostom. Loges te morbis ætutum, quos totis viribus nequeas curare? A me consilium quaeris, & malo tuo remedium? *Qualiter poteris, non à tribulatione subueri?* Hoc tibi explicabo: *Cogita, quod sine velis, sine nolis illam patieris, & si hanc non feras patienter, nec tribulationem voluntati accipies, corporis tribulationi quam ex infirmitate patieris, superaddes animæ tribulationem tuâ impatientiã, sicque duobus malis opprimeris: Si gratè quidem, maxima lucraberis: si verò egrè ferens, & superbens maiorem reddes procellam.* Præclara valde sunt illa exempla, quæ in huius doctrinæ proficit confirmationem. *Filium quis amisit, alter totam rem. Si cogitaueris, quod factum solum non potest, potest autem ex insanabili calamitate aliquid ascerpi, casum generosè ferendo, & pro blasphemis, Lomino benedictionem referendo, ita mala non voluntariè illata, tibi sunt libere merito voluntariis. Vidisti filium ante tempus raptum? Die, Dominus, dedit, Dominus abstulit &c. Vidisti malos prosperis vtentes, & iustos aduersis laborantes, & innumera patientes mala &c.*

Declaratur autem hoc ex illa doctrina, quæ Sancti perpendunt materiam de concubinis, quam tractat D. Thom. Cum mens Dei ea fuerit, vt mundus in hominibus multiplicaretur, permittit in eius exordio, & post diluuium, vt viri pluribus coniungerentur vxoribus, & hoc nominatim quibusdam iustis Patriarchis, Attamen eo hoc fiebat modo, vt vna earum esse primaria, marito natalium celsitudine non inferior. Aliæ verò erant ancillæ iniiores, vilioris conditionis, quæ communitet fortiores sunt, robustiores ac fecundiores. Realiter vxores erant quibus viri copulabantur, sed sub manu, & subiecta; vt Salomon qui trecentas duxerat in vxores, & plurimas alebat concubinas. Particulariter tamen seruiebant hæ, quando primaria vxores erant steriles, nec viti suis liberos gignebant: tunc enim illæ ipsæ, ex filiorum desiderio, viti suis persuadebant, vt ancillis suis iungerentur, & ea um filios, vt proprios adoptabant. Ita in historia Abrahæ, hoc aduertimus impletum; sed particulariter in Iacob.

Ep. 10. ad Furia. Tom. 1.

D. CHR. Ho 64. ad pop. To. 5.

In 4. sena. dist. 33. q. 1. a. 5. q. 3.

I. Alle-
goria

Optat matrimonio iungi cum Rachel, sub-
 stituit illi Laban Liam, & dedit illi concubinam
 Zephram ancillam. Postmodum verò suscepit
 Rachel in vxorem, illi quoque dedit ancillam
 Balam. Parit Lia quartam prolem, & parere de-
 sistit. Statim verò hoc curat, vt maritus suus in
 vxorem sumat famulā Zephram, cuius filios Lia
 suscepit, & vt sibi proprios in domo nutrebat.
 Rachel dolo se sterilem, & viro persuadet vt
 Balam ancillam suscipiat sibi in vxorem, qua
 pariente, filios illos in suos adoptauit. Proinde
 in numero duodecim Patriarcharum recensentur.
 Dūas habes vxores, vnam nobilem, animam
 scilicet, ignobilem alteram & ancillam, nimi-
 rum carnem. Vtraque filios parit. Carnis filij
 sunt, fames, pestis, morbi, calamitates, mors.
 Animæ verò, oratio, deuotio, fides, spes, chari-
 tas &c. Optas carnis filios, vt legitimos adopta-
 ri? Illos suscipiat vxor principalis anima, ad-
 mittat & suscipiat vt filios suos famem pestem,
 sitim, ærumnas, morbos. Illos suscipiat, & in-
 ter filios spiritus numerabuntur. O quantum
 posses his tribulationibus mereri, quas excutare,
 diuertere, declinare non potes, si illas vt volun-
 tarias susciperes, adoptares vt proprias cum om-
 ni mentis submissione pateris, & in tuorum
 scelerum eas offerres remissionem!

Non leuiter transgamus, quantis laudibus
 extollant Doctores medicum Lazarum, ob sua
 stricta ieiunia. Tertullian. a præteritū verò D.
 Basil. b Lazari ieiunium illud tribuit, illa ea fuisse
 quibus commeruit, vt morientis animam Ange-
 li festiū comitatu deferret in sinum Abrahæ
 refouendam: *Quis Lazarum in sinu Abrahæ re-
 b Ho. i. de quiescere fecit? Nonne ieiunium?* Res hæc
 inuitata, res noua. Audiuimus quidem Laza-
 rum de iniuncta patientia laudari, quā dolores
 suos, ærumnas & extremam paupertatem perse-
 rebat inculpatus, seuitiam quoque non feren-
 dam diuitis epulonis ac suorum seruorum, quā
 miserum afflictiūque crudelius affligebant, illo
 tamen neminem accusante, nec vel modicum
 queritante. Tandem inter lambentium sibi vl-
 cera canum linguas emori; sed nec ob hoc ex-
 postulante sumus admirati. At de ieiunio, quod
 eum meritò extollat, cum illi hoc esset necessa-
 rium; quod meritum eius, quod animi robar,
 si ieiunet ille, cui ne mica panis quā famem pos-
 sit depellere, & ventris elurium saturare? Con-
 cedo, hoc illi ieiunium fuisse necessarium: ege-
 state enim laborabat extrema, nec quod ori in-
 gereret, habebat vel frustum panis. Attamen e-
 ligitatem hanc fecit voluntariam, integra accep-

I. I. Lazari
paupertas
erat vo-
luntaria.

tans voluntate, famem constanti perferens pa-
 tientia, sicut etiam paupertatem, morbos, æ-
 rumnas, vulnera, quæ sibi à Deo credens immi-
 sa, suscipiebat: *Etiā Domine.* Perplacet mihi
 Domine, voluntariè Domine hæc patior: hæc
 etenim & multo plura mea merentur peccata. &
 hæc fors mea optima te Domine, mei recorda-
 ri, hoc quoque tibi placeat quod me tuæ cernas
 conformem voluntati.

Illā voluntatis suæ resignatione, tot meri-
 tis diues claruit D. Iob tot ærumnis, aduersis,
 & tentationibus super eum irruentibus vnde-
 quaque percussus, quæ licet illi contigerint, illo
 ea non asilente, sed Deo permitte, volun-
 taria tamen effecit, in omnibus hæc Deo con-
 cilians laudem gratiarum: *Si bona suscepimus de
 manu Dei, mala quare non sustinamus? Sicut
 Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domi-
 ni benedictum.* Notate verba, signate mytheria:
Suscipimus. Ambabus vlnis amplexati sumus
 bona, amplectamur & mala. Nihil nobis mag-
 is necessarium, quam ipsa mors; sententia enim
 à Deo lata est irreuocabilis: *Status est homi-
 nibus semel mori.* Nihilominus opinatur. D. Am-
 brof. quod mortem illam, Deo possis tam gra-
 tum offerre sacrificium, quàm fuit illud Abra-
 hæ Deo gratum: & hæc de causa Psalmum ex-
 plicat 114. vbi David diligenter inquit, quod
 Deo possit offerre sacrificium acceptabile in
 beneficiorum, quæ à Deo acceptat iustam re-
 tributionem: *Quid retribuam Domino, pro om-
 nibus, quæ retribuit mihi?* Sic te oportet esse
 sollicitum, si te gloriaris virum esse virtutis, si
 enim talis non est, cui illud parum non est gra-
 tum, quod in eius gratiæ suæ præstat vicinus,
 minus erit, cui gratum non est illud multum
 sibi à Deo præstitum. Multa tibi o David oc-
 currunt ad Dei gloriam faciendā. Millenos ag-
 norum, arietum & caprarum greges Deo immo-
 late, ieiunare, dare elemosynam, Dei iniurias
 vindicare. Bona sunt hæc, fateor; verum tam-
 en illud sentio Deo fore omnium gratissi-
 mum, de manu eius voluntariè calicem illum
 amarum suscipere passionis, quam p. opinat
*Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini in-
 uocabo.*

Hoc præ cæteris Deo perplacet, hilari men-
 te, voluntate pia de manu eius acceptate calicem,
 sanctum eius nomen inuocando. Deo grata sunt,
 quæ agis opera bona, sed quod maxime illi sa-
 tisfacit, hoc vnum esse credito, vt patienter &
 indolenter suscipias ignominias, opprobria,
 tribulationes, ærumnas, eaque omnia profunda
 humili-

III. Similitudo
& Iob &
David.
Iob 2. 10.

Hebr. 9.
L. de hmo
morti 6.

Psalm. 113.
12.

48

humilitate, diuinæ eius offeras voluntati: dicitur cum Christo, calici, quem tibi propinat e-bibendum: *Fiat voluntas tua*. Et cum omnium terribilium, terribilissima sit mors, sacrificium omnium gratissimum, (testatur David) quod sancti Deo litant, illud iudicio, quod animo in-fracto, voluntate Deo consona, illam accepta-runt, ut quid sibi de Dei manu proveniens pre-tiosum. *Pretiosa est in conspectu Domini, mors san-ctorum eius.* O quam magni meriti & coram Deo mors hæc pretiosa, quando vir iustus eam sibi cernens iam imminentem, latus exclamat: *Dirupsisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam lau-dis.* Benedictus Dominus Deus meus, qui mihi illam immitis mortem, quæ animæ meæ vincu-la dirumpantur, illa, quælo, ignis sit, quod pec-cata mea & purgentur & eradantur. Idcirco can-tat Ecclesia plalmum hunc in festo Sanctorum Martyrum: erat enim hæc illorum mors sacri-ficium, quod obtulerunt Deo gratissimum, acci-pientes de manu Domini calicem hunc crucia-tuum ac mortis, & Deo litantes, occinebant: *E-tiam Domine.* Hoc ita verum confemus, quod per hanc cum Dei voluntate conformitatem, la-tro ille nebulo erucem murauerit, quæ crimina pledebantur, in altare, quod se Deo sacrificium acceptatissimum & hostiam immolauit: unde

Epist. ad SS. Patres cum Martyribus annuerant. Ita D. Cypriana a. D. August. b. D. Hieron. c. & alij. Quid hoc opus tantum, efficit? Voluntaria acceptatio eius quod necessario & inevitabili-ter sibi accidebat: cruciatum hunc acceptando in peccata suorum scelerum, dicendo: *Nes qui-dam in se: nam digna factis recipimas.* Optabat enim ille, ut poena illa, toto mundi ævo duraret, ut illa pro peccatis suis satisfaceret, & cruci- fixi Christi laudes intonat, eius innocen-tiæ præco, in cuius confirmationem veritatis, probatam hanc mortem accepit patien-ter: *Hic nihil mali fecit.* Est enim (teste D. Chrysoft.) patientia qua Martyres facti. Patientia quæ suos tolit læro cruciatus, illum martyrem conle- travit: & subtiliter expedit D. Augustinus. Quod poena quæ incepta in latrone, finijt in martyre: cum illam enim ferret patienter, ut læro bene meritus, & Christum confiteretur, in coronam veris est martyrij: *Pœna ceperat in latrone, & nouo genere consummatur in mar- tyre.* Hæc quoque efficit, & tu martyris: si patientiam serues, & summis laborans an- gustijs, dixeris: *Etiã Domine.* O Domine, quam agis sapienter, illò me tractans mo- dò, dum me superbum laboribus affligis,

reum cædis flagellis, & paupertate punis delin-quentem.

§. 18. Etiam Domine. Ficus simus primi floris, ut mulier hæc.

Hic illud optimè quadrat, quod in sensu litterali Dominus proposuit vati Hiero-nimæ, ut notat D. Hieron. & cenfer illum esse ficum vulgarem, simplicem ac planum. In excessum rapiebatur, fellebatur ad portas tem- pli, cui Deus ostendit duo canistra ficuum. *Ca-lathus vnus ficus bonas habebat nimis, ut solent esse ficus primi temporis, & calathus vnus ficus habebat malas nimis.* Interrogat eum Dominus; propheta quid vides? Respondet: *Ficus bonas, bonas valde, ficus malas, malas valde.* Quid hoc noui Domine, ad portam templi ficuum cant-stra? Num forte locus hic fructuum est forum? Hic te vidimus altero die ita mercatum omnem in templo abhorrentem, ut licet oves, boues, ac columbe ea essent animalia, quæ Deo in tem- plo offerbantur, illa tamen expuleris, ac vir- gis cecideris venditores: quæ igitur ratione tu modo hic ficuum cophinos exponis? Admira- bile hic venero sacramentum. Iam Deus sta- tuerat populum suum supremis pletere tribu- lationibus, angustijs, captiuitate, flammis, si- ti, fame, qua libus illi ante sepius, per Hiero- nimam fuerat comminatus, sæpe numero quo- que & ipse propheta illis nominatim & consul- to peruaserat, ut illis tribulationibus, à Deo nullis, sibi consulerent sapientiores, cum vero- que peccatis abtinerent, nec eorum agerent præ- uentiam, cerò certius præuoluerent, supplicia se non euaduros, quibus illos Deus ipse iudex pleteret: quocirca patienter ac humiliter illa sustinerent, iustam agnoscere erimum suum poenam, imò sceleribus multo suis in- feriozem. Talibus eos rationibus, ac moniti- onibus sapius vates Hieronimus exhortabatur, vs- patet ex multis capitibus à vigesimo & ultra. Ostendit Vati suo Deus discrimen, inter vnum & alterum: erant enim aliqui sicut ficus bo- næ, bonæ valde: *Vt solent esse ficus primi tem- poris.*

Erant autem hi, qui prophete consilij obse- quentes, qui labores, qui plagas à Deo missas aduertentes, qui dum se captiuos in Babyloniam ductos lamentantur, dum se fame, siti, alijsque procellis ceerunt agi-atos, patientes & ani- mo intracto hæc omnia perferrent, & cum

Chananea Deo faterentur. *Etiā Dominus. O Dominus: Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum, nobis, tot crimidum confijs, tot teis peccatorum. Rectum, & irreprehensibile iudicium tuum: cum enim nostras culpas non castigamus, eaque tu ipse castigas, ut penitentiam à te nobis impostam amplectimur, disciplinam osculamur, manum hæc omnia nobis facientem adoramus. Talis laudatur Rex Ieconias, & eius curiæ nobiles, cuiusque conceptiui, qui tracti in seruitutem tota mentis submissione hoc Dei flagellum acceptarunt, dicentes: Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. Illi, inquit Dominus, sunt mihi, *Ut ficus primi temporis.* Verba sunt hæc abscondita.*

Psal. 118.
137.

Mich. 6.7.
1.

Ose. 6.9.
10.

Proverbium erat Domini frequens in ore suorum prophetarum: *Præcoquas ficus desideravit anima mea.* Hæc metaphora signabat Sanctos suos, qui à primis incannabilis Deo seruiuerunt, & toto corde se illi seruos consignarunt fideles; ut Abraham, Isaac, & Iacob. Hoc quoque dixit per Oseam prophetam: *Quasi prima poma ficulnea in cacumine eius vidi patres eorum.* Ficus primi temporis, dulces, melle manantes, peccatis durissimis excolles. Significare voluit Hieremias, quod illi grauiores peccatores, qui à Deo puniri, supplicium patienter suscipiunt, & necessarium faciunt voluntarium, qui in spiritu humilitatis, & animo contrito Deo se subiciunt reos, Deo sint maxime grati, ut sepius Sanctis æquiualeant eminentioribus, qui tæta nunquam scelera commiserunt: velut Daniel Deo subditus, acceptans voluntariè à Deo missam aduersitatem. Ionas alter, in profundum maris pelagus relegatus, ad ceteri ventrem captiuus damnatus: latro probrosus stipite pendulus, ut ante diximus. Ipse rex Ioachim, cæterique eiusdem captiuitatis confortes: illi, inquit Deus, mihi sapiunt: *Ut ficus primi temporis, ut ficus bonæ, bonæ valde, peccatores, qui tribulationibus à me missis humiliantur, mihi subduntur, aperiunt oculos, & se grauioribus peccatis esse fatentur obnoxios: quos ad culpam suam disponunt indulgentiam, ut super illos mea effundam dona misericordiarum: supplicia hæc, calamitates hæc, fames, angustia, cuncta hæc illis in maximum cedent emolumentum: Hæc dixit Dominus Deus Israel.* Sicut ficus hæc bonæ, sic cognoscam transmigrationem Iuda, quam emisi de loco illo, in terram Chaldaorum, in bonum, & ponam oculos meos super eos ad placandum, & reducam eos in terram suam, & edificabo eis &c. & dabo eis cor,

Hier. 6.24

ut sciant me, & erunt mihi in populum, & ego ero eis in Deum; quia reuertentur ad me in toto corde suo.

Diuina planè verba, quæ modum docent, quò missas à Deo suscipiamus tribulationes, aduersitates, flagella, quibus incessantur cadimur: ei scilicet cor nostrum subijcientes, oculos aperientes, per diuinam eius gratiam, & ex toto corde nos ad Deum conuertentes. Alij vero calamitates illas impatienter recipientes, refractarii, queruli Deo recalcitrantes, & cum Deum iudicarent ut durum iniquumque populi sui percussorem, eius se nolent flagellis subdere, nec illa recipere cum humilitate penitentes. Talis increpatnr. Rex Sede: has superbibus, perituros, crudelis, Deo refractarius, qui prophetam Hieremiam hæc sibi de ore Dei mirantem vinctulis constrinxit fædoque caeteri mancipauit occidendum. Tales & aulici, & confederati arguuntur, illi ut ficus malæ, malæ legis, malæ generationis, his tribulationibus computruerunt, vermibus, blasphemijs, calumnijs, impatientia, leaerunt: *Sicut ficus pessima, qua comedi non possunt, eo quod sint mala: hæc dicit Dominus, sic dabo Sedeciam Regem Iuda, & principes eius, & reliquos de Hierusalem, & dabo, eos in vexationem. Sic & misiam in eos gaudium &c.* Parcat tibi Deus, ne talis sis, ne dum te virgus cædit peccatorum, recalcitres, obmurimores ingratus, & quæ tibi date deberent aniam à peccatis abstinenti, ne causa sint committendi grauiora. Ficus bona Chananea, ficus Dei palato sapidissima, quæ ut de manu eius hanc suscipit calamitatem, illà se Deo voluntariè subdit, *Etiā Domine.* Quocirca illam credentium patri comparat Abrahamo: illam magnæ fidei compellat mulierem: *Ut solent esse ficus primi temporis.*

§. 19, Magna est fides tua. Videtur fidem hanc præferre fidei Abrahæ: Talis fides a Deo obtinet, etiam illud, quod ipse dixerat, non esse bonum hoc facere.

O Mulier magna est fides tua: sicut tibi sicut, 50. 1. Indubium erat, quod tale conserueretur. *Uacet.* Qui, ut hæc mulier, 1. Quis rogaret: iam enim dixerat Christus: *Qui se humiliat exaltabitur.* D Bernardus expendit hæc verba, & præclarum edit tractatum de humilitate & humiliatione. Non dixit Christus: qui sicut, fuerit

14 fuerit humiliatus, exaltabitur, sed qui se humiliaverit: potest enim quis humiliari, qui non sit humilis. Quis magis humiliatus & prostratus, quam diabolus? & quam parum humilis? Vocatur autem humilis, ille qui voluntarie & pio affectu tribulationem recipiens, conuersus ad Deum, ait: O Domine, quam bene mihi hoc conuenit. Hoc autem fit in magna fidei hominibus, quorum est tam viva fides, ut in ipsis opprobrijs, lucrum suum ac merita contemplantur. Talem veneror D. Paulum dicentem: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabites in me virtus Christi.* Ita hæc est humilitas, *virtus Christi*, libenter, & voluntarie perferre calumnias & Dei flagella. Non dicit *pauper se ferre infirmitates suas, sed gloriari, & libenter gloriari in illis, probans suis bonum esse, quod humilietur.* Non erat in eo Pauli luctum, Pauli meritum, quod cum Deus humiliaret, sed in eo quod istam humiliationem acceptaret, ut sibi fructuosam. Hoc quoque primitus dixit David: *Bonum mihi quia humiliasti me.* Occurrit illi Semei, Davidi maledixit: *Egre dicit, Egre dicit, vir sanguinum, & vir Belial &c. Male dictum est illi à seruo* (uquit D. Bern.) *ut ille, nec cumulatam in iriam sensu, quia pressisset gratiam. Nota illud presensit.* Vivam quoque nota Davidis fidem, qui in illis dicitur, vidit gratiam quam illi Deus facere dignabatur. *Quid mihi, ait, & vobis filii saruta! O vobis hominum secundum cor Dei, qui se vic sciant potius, quam exprobranti sibi succensendum putant.* Quid hoc David, quod ei succenscas qui pro tuo pugnat honore defensor, illum factum, retumque desiderans? Iam illum exandelce, qui te nulli tolerandis prouocat contumelijs: O hominem fide viva illustratum! Vocat Abisai, filiam S. ruix sororis suæ, cum notans, qui carnis affectu duceceretur. Non sic: Ego quippe in his opprobrijs de contemplor, quæ mihi Deus per os Semei maledicentis loquitur. *Namquid in ore blasphemus Deus? Absit, sed eo usus est ad humiliandum Me vult Deus humiliare: hic meum intueor meritum, si Deo me humiliante, ipse me quoque humilem: Dominus misit illum ad maledicendum David. Prorsus homo secundum cor Dei, qui de corde Dei ferebat sententiam. dicitur: uerbat lingua maledica, & ille intendebat, quid in occulto ageret Deus. Vox maledicentis erat in auribus, & animus inclinabat se ad benedictionem. Nec latuit prophetam, quippe cui incerta & occultis sapientia sua manifestauit Deus. Ideo dicit:*

*Bonum mihi, Domine, quia humiliasti me, ut discam iustificationes tuas. O quanti humiliantur, inquit Bern. & humiles non sunt! O quanti humiliantur, & ipsi se non humiliant? Mirare huius mulieris humilitatem. Illam Christus humiliat, illa viva viget fide, ut David, quid sequitur? quod exalteretur. O mulier magna est fides tua. Qui se humiliat exaltabitur. Hæc est, ita hæc fides magna, in opprobrijs considerare gloriam &c. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis. Adhuc habes quod in huius mulieris humilitate contempleris, in eo quod cum eam hoc conuicio, foras canis Christus exciperet. Non est bonum sumere panem filiorum & dare canibus. Ipsa illi respondet: *Etiam Domine, nam & cælli &c.* Hæc est illa humilitas, quæ tale meretur præmium. Non sicut vestra, (inquit D. Chrysof.) De te quippe bene dicitis, quod peccator sis, abominabilis proditor &c. Attamen si tibi hoc alijs obiecerit, ibi tua patet impatentia, ibi vel parum mereris. Humilis publicanus, quem dum Phariseus latronem, homicidam &c. criminatur; sibi dicebat, & Deo: verum est: *Deus propitius esto mihi peccatori: & hac humiliter meruit veniam confessione.**

Quam secura erat mulier hæc, o Domine, quod talis oratio, tanta patientia, & perseuerantia tauta, sinem obtineret tam gloriosum: de te etiam alia prædicat sancta mulier, cui probè tua erat cognita conditio. *Hoc autem pro Tob. 6. 3. certo habet omnis qui te colit, quod vita eius si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur, & si in correptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit: non enim delictaris in perditionibus nostris: quia post tempestatem tranquillam facis, & post laudationem, & festum, exultationem infundis.* Certum erat, diuine agricola, quod super tritici granum terram non adigeres adeo grauem, ut illud comminueres, sed ut paleis, & exteriori apparentia emundatum, eius in lucem educeres vivam fidem: & cum illam tanti facias ac sedulus quæras, tuquid ille sis, qui in te suscipis, tuos extollere amicos, tu ipse eius vis esse prædicator, eius præco celeberrimus, alterius hoc nulli fidens eloquentiæ, quam tuæ, quæ in totius mundi corona, te quasi mirabundum faceris: *O mulier magna est fides tua. Quam sapienti ictu Magdalena vas illud diffregit pretiosum: illo enim tantus exspirauit odor, à Christo laudatus: quod: *Domus impleta est ex odore unctam. Non in eum sinem cor percussit Christus.**

flus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

stus huius mulieris, ut illud contereret, sed ut pretiosi pylici videnti expiraret odor, ac fidei suae fragrantia tanta, quam ipse Christus publico praeconio commendaret. *O mulier magna est fides tua.* Hoc enim intendit, dum ei ne verbo quidem respondit, dum preces cepit Apostolorum, dum canem exprobat, ut lupinus de S. Iob diximus, & elegantur expendit, D. Chrysostom. *Ab initio & ante ingressum orationis, nihil repondit &c. In fine doctus cur dare distulerit, non ut eam repelleret, sed ut patientiam ipsius omnibus manifestaret. Nam ad finem, si per pietatem distulisset, neque tardum ei donasset, & nos minime agnovissemus, mulieris abbetur post initio usque in finem fortitudinem. Dimitte, in-
Epos. ad
Philippen. nolo thesaurum mentis suae oculum permanere, sed exspecto, & sileo, ut manifestetur, & omnibus clarior fiat.*

D. CHR. Verba haec D. Chrysostom. subtilius expen-
Hom. 38. dit, & oculos suos in Christum coniciens, & 44. in quando illa dicebat, ait: *Monstravit, quomodo Gen. 10. 1. ad fidem eius obstupescat:* Sicut etiam fidem ob-
stupuit Centurionis & quasi alludens ad fidem Abraham demiratus est. Ratione huius compara-
rat hanc mulierem Abraham, & illi videtur, quod aliquo modo fidem praecurrat Abraham. Magna procul dubio fides Abraham, qui pater
meruit audire credentium, quem magnificis promissis de terra sua Deus eduxit, & eius di-
ctis obediens nescit quod tendat, per desertam, per longissimos visarum anfractus, per terra-
ram inuiam, desolatam, inhabitatam, ubi pauca domicilia, & ea quidem longo distita
intervallo, nulla ubi hospitia: qui cum sup-
plicem Deo libellum offerret generationis ac li-
berorum, annuit ac iurat illi Deus: attamen
differt vno, altero, pluribus annis, nec im-
plet promissa, usque dum (teste D. Paulo) in-
gravescente aetate, & labentibus viribus ef-
feret: *Corpus eius emortuum*, terrae saccus, vxor
vero ipsius nonaginta annorum decrepita. Et
emortuam vuluam Sara. At magnam admi-
ror fidem: licet enim corpus suum iam luge-
ret emortuum, seniles annos, iam proximus
sepulchro, & se suamque coniugem aptio-
res ut terrae mandarentur, quam ut filii ex il-
la generarentur: tum demum a Deo bene-
ficium sperat recipere, & completionem praes-
titi iuramenti. Magnum fidei Abraham ar-
gumentum: *Qui contra spem*, (inquit Apolto-
lus) *in spem credidit, nec consideravit corpus suum*

emortuum, & emortuam vuluam Sara. Contra
omnem spem, quam ex corporis infirmitate po-
tuerat concipere, ex mulieris quoque Sarae, in-
fecunditate credidit, nechalitavit diffidentia,
magis fidens Dei promissis, quam iis quae pro-
prie oculis intuebatur: *Contra spem in spem cre-
didit.* Non tantum credidit, id quod non vide-
bat, sed contra id, quod in se, & Sara vxore sua
cernebat.
Duo tamen hic considera (monet D. Chry-
sostom.) Primum: Abraham fuisse virum ala-
crem, vegetum, fortem robore, & in omnibus
expertum, ut ipse solus, sibi vernaculis do-
mus suae coniunctis bello aggressus sit quatuor
aut quinque reges, quos in fugam compulsi, &
prostravit, & reversus est triumphator. Secun-
dum: Verbum Dei tenebat iam sibi iuratum,
Deus enim illi saepius, & amorosis blanditiis
optatam feminis generationem iurauerat, id-
que pluribus argumentis, caelum illi ac sidera
demonstrans. Deique verbo securus inniteba-
tur. Haec vero mulier Chananea, primò:
mulier debilis, infirma, labilis, natura in-
constans ac mutabilis: fundamentum enim in-
constantiæ hominis est, ex muliere natum esse:
*Homo natus de muliere, &c. nunquam in
eodem statu permanet.* Egredia de sinibus suis
Christum quaesitura per exit, nullis allecia pro-
missis: *A sinibus illius egressa.* Christum gradu
festino inlequitur, quam Christus nullis de-
milleet, palpatque blanditiis. Secundo: Ne-
dum nullis nitetur promissis, eorum quae vi-
ua fide sua desiderabat, quinimo expellente
negatiua repellatur ab eo, qui praeterquam,
quod primum illi non responderit, deinde Me-
diatores Apostolos benignus non audiet, ap-
pertis illi verbis declarat. *Non est bonum sum-
ere panem filiorum &c.* His nihilominus aspe-
ris repulsa, quae spem suam omnem radicibus
edelicbant, contra spem in spem credidit.
Numquam securior, fidentior numquam, quam
dum videt fidei speique suae totum quasi cor-
ruisse fundamentum, dum ei dicitur: *Non est
bonum.* Imo huic fidelis innititur argumento,
quod sibi contrarium esse videtur, & spem
suam eo confirmat audacior, quod omnem sibi
spem relecabat: *Etiam Domine: nam & catel-
li &c.* Hoc est, (inquit D. Chrysostom.) quod
Christum in haec verba compulsi admirationis:
O mulier magna est fides tua. Talis fides, & qui-
dem in muliere? Sic se quoque veritas habet,
ut mea sententia, nullus sit, cui Deus ira forti-
ter ianuas occluserit, cui tamen statuerat auxi-
liari,

51
Gen. 14.
Iob 14.
Iob 33.
Iob 4.
Iob 10.
Iob 10.

liari, atque huic, mulieri. Tertio: claves re-
corrit: non aperiens: primo, non respondens,
deinde discipulorum preces refutans, tertio re-
solutorie respondens: hoc agere nullatenus ex-
pedi. *Non est bonum* An fortius occludi potest
ianua, num vltus superflui modus, quod ianua
perfecte concludatur? Vero verius est, Deum
non agere, nisi quod bonum est, sed nec eius a-
liud quidquam posse omnipotentiam. Ipsemet
respondet, & quasi decretum statuit: *Non est bo-
num*. A malo est sumere panem filiorum, & da-
re canibus, eam pro filia petorantem exandiri:
quae illi potuit spes superesse? Hic fidei mirabe-
tis effectus, quae mulier praecellit, orationis quo-
que effectum, quam viva fides exornat, vt meo
iudicio, sententia illa, illud dicatur, quod dici
potest de illa, maximum.

Abundant hoc argumento scilicet S Scriptura,
nec in illis sapius quidquam reperitur, quam
vis orationis. Hoc argumento replentur sancto-
rum volumina. Verumtamen quantum sapio,
nullus vitiogressus est, sed nec eo accessit, vt
tanta foret eius vis orationis, q. a Deum illud a-
gere contingeret, quod plinet definitur fieri
non expedire: *Non est bonum*. Exaggerat D Pau-
lus Sanctorum fidem, quae tanta laudatur: vt
Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt
iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturave-
runt ora leonum, extinxerunt impetum ignis, effu-
gerunt aciem gladii &c. Sed minime reperies di-
ctum, quod Deum vicerint, sicut regna, minus,
quod Deo os obturaverint, vt leonibus &c &
multo minus, quod non obstant proprio eius
de hoc decreto: *Non est bonum* petita consequen-
rentur. Haec itaque fides magna: Haec fides
potens: Haec est viva fidei oratio foderata.
Extollit D. Paulus populi Dei fidem tantam,
qua: *Muri Iericho corruerunt*. Quae compara-
tio huius cum illo? huius enim mulieris ora-
tione an non coram eius pedibus Dei volunta-
tem dixero corruisse? illam instar parietis, for-
tem, inexpugnabilem, vt de ea ipse dixerit:
*Vivo ego: quia consilium meum habet, & om-
nis voluntas mea facta*. Ipse Deus se (parcite
verbo) ad orationis mulieris prostravit praesen-
tiam, efficaciam, & auctoritatem: *Fiat sibi fi-
cus vis*.

Domine Deus, quae haec novitas? Hoc vo-
num noui, quod me Domine docuisti: vt ho-
mo quotidie suam Deo resignet voluntatem:
Fiat voluntas tua, vt heri diximus; sed a ratio-
ne videtur alienum, & intellectu non intelligen-
bile, vt hoc Deus dicat homini, & se eius con-
fiteri. *Hieron. Bapt. de Lanza. Tom. 4*

signet voluntati, dicaturque non viro, sed mulie-
ri, sed Chananæ, sed idololatæ; *Fiat sibi fi-
cus vis*. Perpende, quæso, Domine mi, quod
agis: inter consilia quippe Spiritus S. hoc vo-
num audio: *Non des mulieri potestatem anima
tua, ne ingrediatur in virtutem tuam, ne confun-
datur*. Cum enim sit mulier ignata, non est il-
lius, vitum regere, nec suam viri præferre volun-
tatem, sed viro esse subditam, eius præceptis o-
bedire. Hoc enim illi sic statuit, qui ei a mundi
primordiis dixerat: *Sub viri potestate eris*. Quo-
modo igitur, Domine mi, das mulier potesta-
tem animæ tuæ, tuam illius conformas ac tradis
voluntatem: *Fiat tibi sicut v s*: Attende autem,
quod si sit mulier, mulier non est talis, qualis
sed magnæ fidei: *O mulier magna est fides tua*.
Quid hoc significat? non solum significat, quod
magna sit ratione fidei, sed quod habeat excel-
lentissimas qualitates, quæ fidem reddunt mag-
nam. Amorem habet magnum, patientiam mag-
nam, magnam humilitatem, magnam spem, ope-
ra magna, magnam cum mea voluntate conso-
nantiam, & tam firmam, vt eam ab illa delin-
dere non valuerint tribulationes, nec opprobria,
nec frequentes repulsæ, nec ignominiosa cogno-
mina: Iustum igitur est, vt ego ei meam con-
sentiam voluntatem, quæ sapientiori consilio
me Davidis filium inelamavit, qui vir secundum
cor meum, de me hoc effectus est: *Voluntatem
timentium se facies, & deprecatur omni eorum ex-
audiet &c*. Magnæ fidei mulier. Huic vox dat
dominum voluntatis, in ea quoque subtiliter
aduertimus, quod nostra possit esse mediatrix.
Impletur quoque historia Jacob. Commendat
Spiritus S. gratiam, quam illi Deus contulerat:
Cersamen forte deum illi, vt vinceret.

Lucta durissima, quæ Jacob cum Deo depu-
gnabat, quem & superavit, & licet sapius roga-
ret: *Dimitte me: iam enim ascendit aurora*. Non
eum tamen liberum dimisit. Nota illud: *Di-
mitte me*. O mulieris inuictam fortitudinem:
Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Quod
est nomen tuum? Jacob. Vocaberis Israel:
Vincens Deum. Opinatur Caieran. vim verbi He-
braici referre: *De dominatus es Deo*. Ita quo-
que videntur legere Septuaginta. Et Symachus
Dominum te fecisti voluntatis Dei, quæ cuncta
disponit. Clarum est, hoc non debere intelli-
gi absolute, sed per Dei misericordiam in-
uitam, ait D. Chrysol. vt illi vires, & alas ad-
dat. Quasi diceret. Fratrem tuum ne timueris:
meam enim tuis manibus consigno volunta-
tatem, vt in tui salutem fiat quicquid volueris.

G g g O my

Hebra. c. 11. 33.
Hebra. c. 11. 30.
Iac. 45. 10.
Matt. c. 6. 10.

Eccli. c. 9.
Gen. c. 1.
Ps. 19.
Ps. 144.
Sap. c. 6.
Io. 12.
Gen. 36. 26.

O mysterium. Mulier hæc tantæ fidei merito voluntatis Dei consequitur potestatem. Vos appello viros, qui magnæ fidei viros vos esse gloriamini, vos mulier hæc confundit Chananæa. Vos adiuro Christiadas, qui titulo superbitis

Christianismi, vos mulier pudore suffundit infidelis: ex illa discite quomodo eius imbuti magisterio, cum Deo negociemini, cuius favore gratiæ, perennem gloriæ in cælo statum obtineatis, Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIAE DECIMAE SEQUENTIS.

EMORAT Euangelium, quoddam Christi miraculum cæteris celebrius factum Hierosolymis, quo diuinitatis suæ maiestas probebatur. Ad hoc autem statuit Hierosolymis templum, illique vicinam piscinam a. Ac præsentis miraculo festum elegit Paschatis, quò plures confluerent testes b. Piscinam erexit circa templum plurimis de causis c. In illa veræ penitentia insignians symbolum, in eo quod esset Hierosolymis d. Et quòd salutem imperitet commotis per Angelum aquis, diligentiori e. Abbreuiata erat eiusdem efficacia, f. Nec potuit in ea curari paralyticus: non enim peccatum, infirmitatis radicem auferbat g. Iniecit in illum Christus oculos suos: cuius enim vult miseretur h. Cuius rogat voluntatem, quò ostendat, tuam ad tuæ animæ salutem, requiri voluntatem i. Remedium non inuenit paralyticus, illud ab hominibus expectans k. Tibi quæque decrit: non enim sunt homines l. Eum Christus sanitati restituit, in suæ potentia declarationem, ipsius probatica viribus longè superioris m. Tria hæc præscribens: Surge, tolle lectum tuum & ambula: ex quibus tuum pendet remedium n. Quem grauius hortatur, ne deinceps reincidat in peccatum o.

a §. 1. 2.
b §. 3.
c §. 4.
d §. 5.
e §. 6.
f §. 7.
g §. 8. 9.
h §. 10.
i §. 11.
j §. 12. 13.
k §. 14.
l §. 15.
m §. 16.
n §. 17.
o §. 18. 19.

- §. 1. Erexit Dominus Hierosolymam, ut in ea seipsum manifestum redderet vbi & probaticam statuit, in templi subsidium, ut Abis f & quæ Dauidem foueret.
- §. 2. Probatur Christus probaticâ superior, ut olim ipsis cælis.
- §. 3. Erat dies festus Iudæorum. Operatur Christus hoc miraculum in festo celebriori, quo plures habeat testes.
- §. 4. Est Hierosolymis probatica piscina. Nullibi commodius piscina quam circa templum, & pauperes ad eius valuas, in nostrum beneficium.
- §. 5. Multitudo languentium. Piscina symbolum est penitentia, & tria genera infirmorum, tria sunt genera peccatorum.
- §. 6. Qui prior &c. Diligenter accurrendum, ut Dauid, quando Angeli mouebant pyræorum cacumina.
- §. 7. Sanabatur vnus. Augustum remedium, salutis corporis non prouidet sicut animalibus.
- §. 8. Erat homo &c. Corpus non sanabatur, si cui erat anima infirma; nec mare sedabatur, Iona nauis non eiecit.
- §. 9. D. Ephrem ostendit Deus, quòd laboris munitur ob peccata vel oblita vel non notata sicut huic.
- §. 10. Triginta & octo annos. Ad triginta & octo annorum paralyticum, leuiora sufficiunt delicta.
- §. 11. Hunc cum vidisset. Pauperculum vidit: hoc enim ei proprium est, & misereri, quæratione & cuius vult.
- §. 12. Vis sanus fieri. Si tu nolueris, non te sanabit Deus, qui dicitur ludere cum hominibus.
- §. 13. Non sanaris: quia non vis absoluta volun-